

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

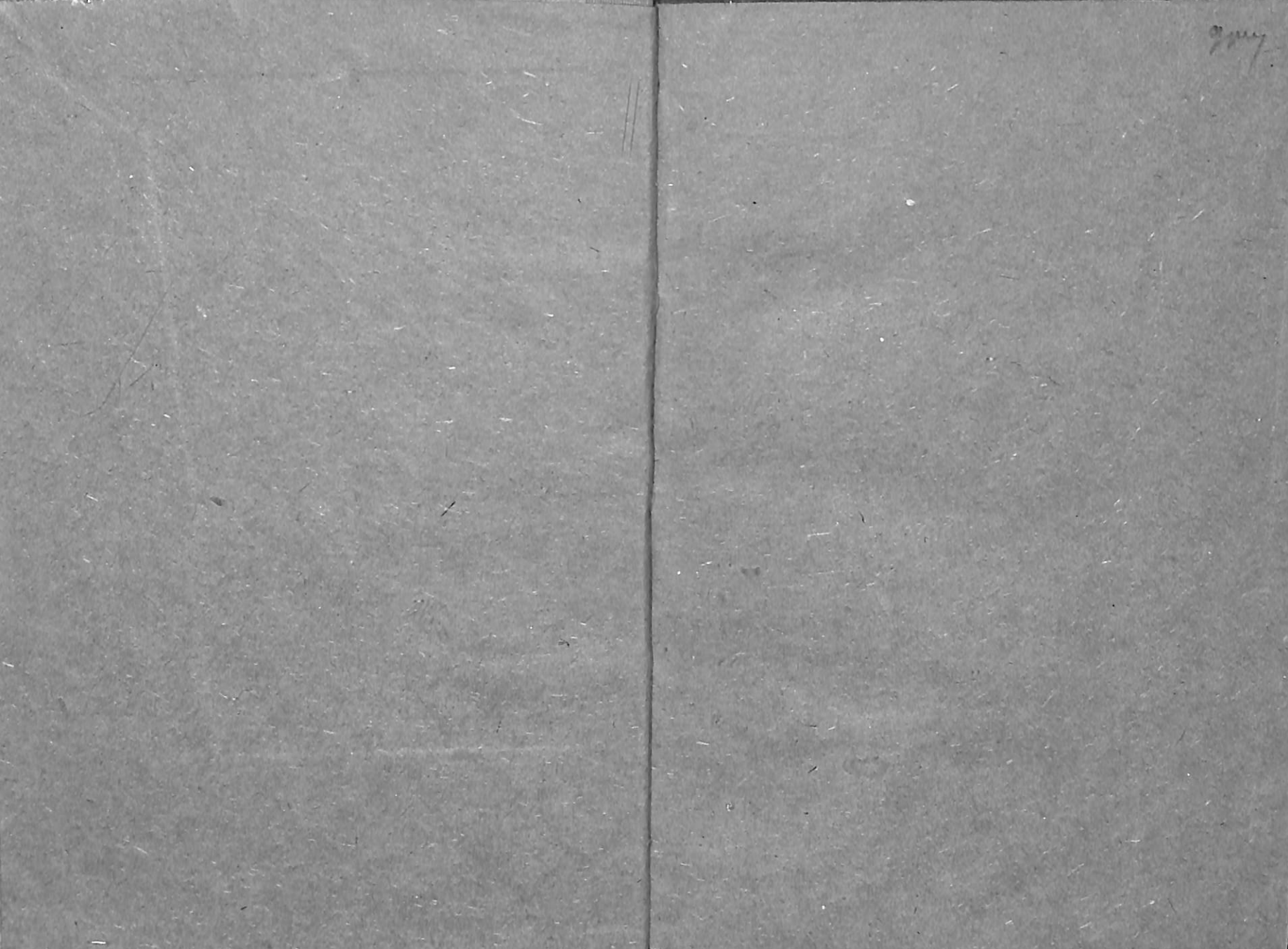
9458

717

3K11

4-68

1931

335.563

4-68

ԵՐԱՆԻՍՏԱԿԱՆ
ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԻ ԳՈՐԾԿՈՄԻ
XII ՊԼԵՆՈՒՄԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Պ Ե Տ Հ Ր Ս
ՅԵՐԵՎԱՆ 1931

1 DEC 2003
25 SEP 2006

3K11

4-68

cup

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ
ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԻ ԳՈՐԾԿՈՄԻ
XII ՊԼԵՆՈՒՄԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Ն Յ Ո Ւ Թ Ե Ր

ԶԵԿՈՒՑՈՂՆԵՐԻ ՏԵԳ ԿՈՒՄԼՈՒՍՍՈՎՈՐԱԾՔՆԵՐ
ՑՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

138

1931

ՅԵՐԵՎԱՆ

23 MAY 2013

9458

ՊԵՏՐՈՍԻ ՏՊԱՐԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿ. № 1762
ԳԼԱՎԼԻՏ 6681(Բ)
ՊԱՏՎԵՐ 4010
ՏԻՐԱԺ 4000

57344-ահ

537-54

+

ԿՈՍՏԱՆԴՆՍՏԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԻ ԳՈՐԾԿՈՄԻ
XI ՊԼԵՆՈՒՄԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՍԻ ԳՈՐԾԿՈՄԻ XI ՊԼԵՆՈՒՄԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔ-
ՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ԶԵԿՈՒՑԵԼՈՒ ՊԼԱՆ

Ներածություն

1. Կոմիտեների Գործկոմի XI պլենումը, վարը կա-
յացալ 1931 թ. ապրիլի սկզբներին, ընդունեց մի շարք
հարևորագույն վերջումներ: Պլենումի աշխատանքնե-
րը բացառիկ նշանակություն ունեն կատարելու համար
այն խոչը խնդիրները, վերոնշյալ դրված են այսօր Կո-
միտեների բոլոր սեկցիաների առաջ:

Ճշմարտության հասցրած հարվածային և ԽՍՀՄ-ի ու-
ղիվադրական հաջող հարձակողականի ազդեցությամբ
ներքո ամբողջ աշխարհում սրվում և դասակարգային
սլաքարը: Ընդլայնվում և խորանում և հեղափոխա-
կան վերելքը:

Զինատանում և Հեղկատանում արագորեն հա-
տուցանում և խորը հեղափոխական ճշմարտություն: Գերմա-
նիայում և Լեհաստանում արագորեն աճում են հեղա-
փոխական ճշմարտության նախադրյալները: Հեղափոխու-
թյունն Իսպանիայում վրձնացվում և նոր ավելի բարձր
աստիճանի: Կապիտալիստական դաշնակցային բոլոր
լիգներում ամենալայն մասսաներն սկսում են շարժ-
վել:

Աճում և ամրանում և Կոմիտեների սեկցիաների
շարքերը: Իշխող դերակազմ և կազմակերպչորեն ջանքեր

վել են հակալենինյան տարրերը: Ձախձախիչ հարված և հասցվել տվյալ շրջանում գլխավոր վտանգ հանդիսացող աջ ուղորտունիղմին, քանգվել և հակահեղափոխական տրոցկիղմի վտաքի տակի հողը: Մեծանում և կոմկուսակցությունների ազդեցությունը բանվորների և աշխատավորական լայն մասսաների վրա: Կոմինտերնի առանձին սեկցիաները (Գերմանիա, Լեհաստան, Չեխոսլովակիա, Չինաստան, Հնդկաստան) լուրջ հաջողություններ ունեն բանվոր դասակարգի մեծամասնության նվաճման գլխավոր խնդիրը լուծելու ասպարիզում: Առանձին յերկրներում սկսվում և Սոցիալ-Դեմոկրատիայի, բուրժուազիայի աջ հիմնական սոցիալական հեռաբանի քայքայումը:

Բայց Կոմինտերնի սեկցիաների ազդեցության աճման տեմպերը յետ են մնում այն պեմպերից, վորոնցով դարգանում և հեղափոխական վերելքը ճգնաժամի հասցրած հարվածների տակ: Կոմինտերնի Գործկոմի XI պլենումը, Կոմինտերնի սեկցիաների ձեռք բերած քաղաքական և կազմակերպչական լուրջ նվաճումների կողքին, արձանագրեց մի շարք խոշոր թուլություններ ու թերություններ նրանց մեծ մասի աշխատանքներում: Կոմունիստական կուսակցությունները մասսաներին մոտրիկացիայի յենթարկելու համար վոչ ամենուրեք և վոչ միշտ են ոգտազործում այն ամենահարուստ հնարավորությունները, վորպիսիք ստեղծել են համաշխարհային անտեսական ճգնաժամը և ՍՄՀՄ-ում սոցիալիզմի ձեռք բերած վիթխարի հաջողությունները:

Բուրժուազիան ճգնաժամից դուրս գալու յեղք և վորոնում կատաղի հարձակում դործելով բանվոր դասակարգի և գյուղացիության մեջ ուժեղ կողոպուտի յենթարկելով դադուլները: Նոր պատերազմներ և առաջին

հերթին ՍՄՀՄ-ի դեմ ռազմական ինտերվենցիա նախապատրաստելով: Ճգնաժամից դուրս գալու այս կապիտալիստական յեղքը նշանակում և նոր, չտեսնված ադետներ յենթարկել բոլոր յերկրների աշխատավորներին: Ինչքան վոր դարգանա ճգնաժամը, այնքան միլիոնավոր մասսաներն ավելի ու ավելի կսկսեն յեղք վորոնել հեղափոխության մեջ:

Ճգնաժամից դուրս գալու հեղափոխական յեղքի համար պայքարելը կոմունիստ. կուսակցություններից պահանջում և ուժերի բացառիկ լարվածություն, աչալընություն, հետագա վճռական պայքար ներկա շրջանում գլխավոր վտանգ աջ ուղորտունիղմի դեմ, «ձախ» ադանդավորության հաղթահարում և հետամուռնացության վերացում, հետամնացություն, վոր լուրջ խոչընդոտ և բանվոր դասակարգի մեծամասնության նվաճման դործում, վորպիսին աշխատավորական ամենալայն մասսաներին պրոլետարիատի դիկտատուրայի համար վճռական պայքարի դուրս բերելու նախադրյալն և հանդիսանում:

Պլենումի կենտրոնական յնդիրն եր՝ ժամանակակից համաշխարհային դրությունն ուշի ուշով վերլուծության յենթարկելու հիմունքով նշել կոմկուսակցությունների այն հիմնական դիծը, վորով նրանք կարողանան առավելագույն կարն ժամանակում վերացնել յենց հետամնացությունը հեղափոխական վերելքի դարգաման նկատմամբ, այլ խոսքով՝ վերացնել «սուրյեկտիվ» և «որյեկտիվ» գործոնների միջև գոյություն ունեցող անհամաչափությունը: ԿիԳԿ-ի XI պլենումը, վոր անցկացալ անողոք ինքնաքննող ության նշանաբանով, առաջնակարգ դեր կխաղա համաշխարհային հեղափոխության ներկա պատասխանատու շրջանում կո-

մունիստական շարժման վողջ ուժերը մոբիլիզացրա-
յենթարկելու խնդրում:

I. ՅԵՐԿՈՒ ԱՇԽԱՐՀ

2. Կիֆ-ի Նախագահության փետրվարյան (1930
թ.) նիստից հետո անցկացած վերջին տարին մեծա-
զույն սոցիալ-քաղաքական տեղաշարժերի մի տարի
հանդիսացավ ինչպես կապիտալիստական յերկրների
դասակարգային ուժերի փոխհարաբերության, այնպես
և սոցիալիզմի շրջանը թեւակոխած ԽՍՀՄ-ի նկատ-
մամբ:

Յերկու սկզբունքորեն տարբեր սոցիալ-տնտեսա-
կան սխտեմներ—փոռոզ կապիտալիզմի սխտեմը և կո-
ռուցվող սոցիալիզմի սխտեմը—չառ ավելի ակնառու
կերպով, քան յերբեկցե, կանգնած են իրար դեմ: Նրանց
միջև ծավալվում է վիթխարի մի սլաքար, վորի յերկը
կանխորոշված է ի նպաստ սոցիալիզմի:

Ներկայումս ծավալված «սլատմության մեջ մեծա-
դույն» համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամըն ըն-
դունել է վիթխարի չափեր, աննախընթաց խորություն
և սրում: Ձկա վո՛չ մի յերկիր կապիտալիստական աշ-
խարհում, չկա ժողովրդական տնտեսության վո՛չ մի
ճյուղ, վոր համակված չլինի ճգնաժամով:

Գերարտադրության այս ճգնաժամը, դարգանա-
լով կապիտալիզմի ընդհանուր ճգնաժամի հիման վրա,
խորացնում և սրում է վերջինիս, ուժեղացնում է նեխ-
ման, մալարուծության տարրերը, սրում է արտադրո-
ղական ուժերի զարգացման արդելակ դարձած կապի-
տալիզմի բոլոր հակասությունները:

Կապիտալիստական յերկրներում տիրող այս վը-
րուժմանը հակադրվում է ԽՍՀՄ-ի սոցիալիստական շի-

նարարության հաղթական վերելքը: Արտադրողական
ուժերի զարգացման տեմպերը ԽՍՀՄ-ում մի քանի ան-
գամ գերազանցում են այն ամենաարձր տեմպերը, վոր-
պիսին յերբեկցե ճանաչել և կապիտալիստական աշ-
խարհը: ԽՍՀՄ-ի տարեկան տեմպերը զրեթե հավասար
են կապիտալիստական զարգացման տասնամյա տեմպե-
րին: Իր դարավոր հետամնացությունը առաջավոր կա-
պիտալիստական յերկրների տեխնիքական-տնտեսական
մալարդակի նկատմամբ, ԽՍՀՄ-ը հաղթահարում է ա-
մենակարճ ժամկետներում:

ԽՍՀՄ-ի խորհուրդների VI համագումարը խնդիր
առաջադրեց «վո՛չ ավելի» քան ներկա տասնամյակի ըն-
թացքում իրագործել տեխնիքական-տնտեսական տե-
ոակետից կապիտալիստական առաջավոր յերկրներին
հասնելու և անցնելու լողունգը» (ԽՍՀՄ-ի խորհուրդ-
ների VI համագումարի բանաձեկց ընդունված ԽՍՀՄ
կառավարության զեկ. սովետի): Կապիտալի յերկր-
ներում զարգանում է իր սրությամբ աննախընթաց ագ-
րարային ճգնաժամ, վորը դուրդովելով արդյունարե-
րական ճգնաժամի հետ, հսկայական չափով արողաց-
նում է գյուղացիական մանր տնտեսությունների զեղ-
րաղացիան, միլիոնավոր գյուղացիների սլաուկերիզա-
ցիան (աղքատացումը):

ԽՍՀՄ-ում անչեղ բարձրանում է սոցիալիստական
գյուղատնտեսությունը: Գյուղատնտեսության սոցիա-
լիստական վերակառուցումը (խորհումտություններ և
կոլտնտեսություններ) ավելի բարձր մալարդակի վրա
յի դնում գյուղացիության աշխատավորական լայն մաու-
սաների նյութական և կուլտուրական դրությունը:

Կապիտալի յերկրներում 35 միլիոն դործագուրկ ար-

գլխավորապես բանվորներ կան, չհաշված կապիտալիստական յերկրների և գաղութների միլիտանտ զործազուրկ գյուղատնտեսական բանվորներին: Կապիտալի յերկրներում սխտեմատիկ ու պլանաչափ ձևով աշխատավարձի իջեցում է կատարվում: Բուրժուազիան անչեղ կենսագործում է բանվոր դասակարգի համար նոր, ավելի ցածր գոյավիճակ ստեղծելու իր պլանը:

ԽՍՀՄ-ում 1930 թ. կեսերից սկսած գործազրկութունը վերացված է, և այժմ արդեն բանվորական ուժի խոշոր պակասություն է զգացվում: 1931 թ. ընթացքում արգյունաբերության մեջ են ներգրավվելու 2 միլիոն նոր բանվորներ, գլխավորապես գյուղերից և արտադրությունից դեռևս հեռու մնացած կանանց խավերից: ԽՍՀՄ-ում անչեղ բարձրանում է բանվոր դասակարգի նյութական մակարդակը:

Բանվոր դասակարգի գրությունը կապիտալի յերկրներում վատթարանում է նաև կապիտալի չտեսնված հարձակմամբ սոցիալիստական ապահովության հանդեպ, աշխատավորական մասսաների հարկերի ավելացումով, լայն սպառման առարկաների մանրածախ գրեթե արհեստականորեն բարձր մակարդակի վրա պահելով, մաքսային գրույքների բարձրացումով և այլն:

ԽՍՀՄ-ում սոցիալական ապահովության ֆոնդը (հաշմանդամների կենսաթոշակ, հիվանդների նպաստ և այլն) տարեց տարի ավելանում է:

Բանվորական ուրը կապիտալի յերկրներում բարձրանում է, 8-ից մինչև 10-12 ժամ, իսկ գաղութներում՝ մինչև 14-15 ժամ: ԽՍՀՄ-ում ընթացիկ տարում հիմնական ըրոր արգյունաբերական ձեռնարկությունները փոխանցվելու յեն 7-ժամյա բանվորական ուրվա, արդեն գոյություն ունեցող 4-որյա բանվորական չաբաթով:

Ստորյերկրյա աշխատանքների համար վաղուց արդեն Թ-ժամյա բանվորական ուր է սահմանված:

Վերջին տարին բացառիկ հատակությամբ յուրացրեց յերկու սոցիալ-տնտեսական սխտեմների տրամադչային հակադրությունը և նրանց անհաշտ հակասությունները:

«Յերկու սխտեմների այս աճող հակադրությունը, ժամանակակից միջազգային հարաբերությունների հիմնական առանցքը կազմելով, ներգործում է կապիտալիստական աշխարհի ներսում գոյություն ունեցող և ձգնաժամի հետևանքով առանձնապես ուժեղացող հակասությունների հետագա զարգացման վրա» (ԿիԳԿ-ի XI սլենումի բանձեբից):

II. ԽՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՅԵՎ ԽՍՀՄ-Ի ԴԵՄ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՎԵՆՅԱՅԻ ՎՏԱՆԳԸ

3. Համաշխարհային տնտեսական ձգնաժամի զարգացումը նշանակում է կապիտալիզմի ըրոր հակասությունների խորացում և սրում: ձգնաժամի ծանրությունն ամենից առաջ ընկնում է թույլ յերկրների ուսերի վրա (գաղութներ և կիսագաղութներ, ֆինանսապես և քաղաքականապես կախյալ յերկրներ-Լեհաստան Մերձբայթյան և Բալկանյան յերկրներ, հաղթված Գերմանիան, Ավստրիան և այլն) խիստ սրվում է մրցակցական պայքարը ներքին և արտաքին շուկաներում: Աճում են դեմպլինգն ու պրոտեկցիոնիզմը, իրենց վողջ ծանրությամբ ընկնելով աշխատավոր մասսաների ուսերի վրա:

Սրվել են վերսայլյան սխտեմի բոլոր հակասությունները: Իմբերիալիստական բանակում այժմ հիմնական հակասություն է հանդիսանում անգլո-ամերի-

կախան հակասութեանը: Անդլիական եկեղեցիական
յերկարատե ճշնաժամային կացութիւնը, դործալուրդ-
ների հակայական բանակը, Հնդկաստանի հեղափոխա-
կան շարժման դարգացումը, դոմինիոնների անջատ-
ման տենդենցների աճումը արդեն առաջադրում են և
կառավարներն Մեծ Բրիտանական կայսրութեան հետա-
գաւ դոյութեան հարցը: ՀԱՄՆ-ի ճնշման տակ Մեծն
Բրիտանիան ստիպւած է քայլ առ քայլ նահանջել:

Վերսալյան սիստեմի յերկրորդ հիմնական հակա-
սութիւնը Յունգի պլանն է: Վերջ հետպատերազմային
իրադրութիւնը և համաշխարհային տնտեսական ճգն-
ճառումը դերմանական պրոլետարիատի համար ստեղ-
ծել են՝ հեղափոխական ճշնաժամի նախադրյալների ու-
ճում Գերմանիայում: Հակահարձակման դիմելով, բան
վոր դասակարգը դիմադրութիւն է ցույց տալիս Յուն-
գի պլանի կատարմանը: Դա նշանակում է սպառնալիքի
տակ դնել Վերսալյան սիստեմը: Այստեղից՝ հակասու-
թիւնների սրում կապիտալիստների դասակարգի ներ-
սում, մեկ կողմից հաղթական յերկրների և հաղթված
յերկրների միջև, մյուս կողմից՝ կապիտալիստների
այս յերկու բանակներից յուրաքանչյուրի ներսում:

Համաշխարհային ճշնաժամը, խորացնելով և ու-
ժեղացնելով պաշտպանական ստրկութեան բոլոր ձևերը,
ծնունդ տվեց մի շարք պաշտպանական տարերային ապրա-
տամբութիւնների: Աղգային-հեղափոխական շարժումը
դադուլթներում աճում է, ամենալարված բնույթ ընդու-
նելով Հնդկաստանում, Չինաստանում և Հնդկաչինում:
Հեղափոխական պայքարն այս յերկրներում անմիջա-
պես սպառնալիքի տակ է դնում իմպերիալիստական
տիրապետութեան հիմքերը: Սրվել է պայքարը աղգա-
յին ճնշման դեմ, վորն իր ամենացայտուն արտահայ-

տութիւնը դտաւ Արեւմտյան Ուկրաինայի դյուղացիու-
թեան հեղափոխական պայքարում:

Ուժեղանում է պայքարը աշխարհի վերաբաժան-
ման համար, աճում է իմպերիալիստական պատերազ-
մների վտանգը: Բայց հակասութիւնների աճումն ու
սրումը կապիտալիստների բանակի ներսում՝ չի թու-
լացնում, այլ ընդհակառակը ավելի ևս սրում է ռադի-
կան ինտելիկենցիայի վտանգն ընդդէմ ԽՍՀՄ-ի:

4. Միջազգային հարաբերութիւնների հանդուցա-
յին հակասութիւնը—ԽՍՀՄ-ի և կապիտալիստական
աշխարհի միջև դոյութիւնն ունեցող հակասութիւնը—
թեւեղութեւ է պատմական նոր փուլ:

Կապիտալիստական աշխարհը կատաղի պատրաս-
տութիւններ է տեսնում ԽՍՀՄ-ի վրա հարձակվելու հա-
մար: Այդ պատրաստութիւնն ընթանում է հակախոր-
հըրդային Ֆրոնտի բոլոր դժեբով: Ուժեղ ռադիկալ
պատրաստութիւններ են տեսնվում Խորհրդային Միու-
թեան սահմանների յերկայնքով: Փաշիտական և այլ
կազմակերպութիւնների ոժանդակութեամբ աղգարը-
նակցութեան արտադոր. պատրաստութիւն է տրվում
ԽՍՀՄ-ի դեմ ինտելիկենցիա կազմակերպելու համար:
Ալենիւն է ուսանական սպիտակ զվարդիական բանակ-
ների մնացորդների դործունեյութեան աշխուժացումը:
Կնքված են մի շարք ռադիկական և քաղաքական դաշինք-
ներ: Պատերազմ է հայտարարված խորհրդային սոց-
լանքների արտահանման դեմ: ԽՍՀՄ-ի «կրօնական հա-
լածանքների» դեմ, «խորհրդային դեմպինգի» դեմ,
«հարկադրական աշխատանքի» դեմ ուղղված և իրար
հաջորդող կամպանիաների միջոցով «հասարակական
կարծիք» է պատրաստվում: Ուժեղանում է հալածանքը
հեղափոխական բանվորների և կոմկուսակցութիւնների

աղտիվի նկատմամբ և նախադրարժեքուն և կազմակերպ-
վում թ. Միության ներսում («արդյունաբերական կու-
սակցության» և մենչեիկների Կէ-ի «Միութենական
Բյուրոյի» դատավարությունները) :

Ֆրանսիական իմպերիալիզմը ԽՍՀՄ-ի դեմ ուղղ-
ված ինտերվենցիայի պատրաստության կնորոնական
դեմքն է հանդիսանում : Մնացած «մեծ պետություննե-
րը», առաջին հերթին Անգլիան ՀԱՄՆ-ը, աջակցում են
Ֆրանսիայի այդ աղբյուրի քայլերին թ. Միության
դեմ :

Ինտերվենցիայի պատրաստության դործում առան-
ձին դեր է խաղում սոցիալ-դեմոկրատիան : II Ինտեր-
նացիոնալը և սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցություն-
ները դեկալար մասնակցություն են բերում ինտերվեն-
ցիայի այդ պատրաստությանը և կրում են նրա լիակա-
տար պատասխանատվությունը : Սոցիալ-Դեմոկրատնե-
րը պացիֆիստական իլլյուզիաներ են տարածում պրո-
լետարիատի մեջ՝ նպատակ ունենալով քողարկել իմ-
պերիալիստների հակախորհրդային աղբյուրի քայլերը,
բանվորների քամակից մասնակցում են ինտերվենցիայի
պատրաստությանը և իմպերիալիստների վնասարարա-
կան աղեկատուրան են հանդիսանում թ. Միության դեմ :

ԽՍՀՄ-ն համաշխարհային բուրժուազիայի աղբե-
սիվությանը հակադրում է իր խաղաղության քաղաքա-
կանությունը, վորը պայմանավորված է սոցիալիստա-
կան շինարարության շահերով :

ԿիԳԿ-ի XI սլենումը հակախորհրդային ինտեր-
վենցիայի հարցը քննեց առանձին սրահարդով (ընկ.
Կաշենի դեկուցումը) և նրան առանձնապես մեծ տեղ
տվեց : Պլենումը համաշխարհային պրոլետարիատին
մատնանչեց հակախորհրդային ինտերվենցիայի վտան-

դի նշանակութունը և այն, վոր Խորհրդային Միու-
թյան լավագույն պաշտպանությունը մզնաժամից
դուրս գալու հեղափոխական յեղի համար պայքարելն
է : Պլենումը նույնպես ամենալուրջ ուշադրության ա-
ռարկա դարձրեց իմպերիալիստական պատերազմն ու
սոցիալիստական հայրենիքի դեմ ուղղված պատերազ-
մը «սեփական» բուրժուազիայի դեմ ուղղված քաղա-
քացիական պատերազմի վերածելու լենինյան լոզունգի
մասսայականացման և զորքի մեջ համառ ու սխալեմա-
տիկ աշխատանք տանելու անհրաժեշտությունը :

III ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼՔԸ ՅԵՎ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՃՐՆԱԺԱՄԻ ՆԱԽԱԴՐՅԱԼՆԵՐԻ ԱՃՈՒՄԸ

5. Բուրժուազիան համաշխարհային տնտեսական
ճգնաժամից դուրս գալու յեղը և վորոնում անլուր հար-
ձակում գործելով պրոլետարիատի նյութական դու-
թյան մակարդակի վրա, թալանելով կապիտալիստա-
կան յերկրների և վաղութների բոլոր աշխատավորնե-
րին, ձգտելով նորանոր շուկաներ դրավել և թ. Միու-
թյունը բնաջինջ անել :

«Դասակարգային պայքարի դարդացումը համաշ-
խարհային տնտեսական ճգնաժամի հետագա ծախվածան
պայմաններում աշխատավորական ամենալայն մասսա-
ներին առաջադրում է վնասակալն բնորոթյուն կատարել
—կա՛մ բուրժուազիայի դիկտատուրա—կա՛մ պրոլետա-
րիատի դիկտատուրա, կա՛մ տնտեսական և քաղաքական
ստրկություն—կա՛մ վերջ կապիտալիստական չա՛հա-
դործման և ճնշման, կա՛մ վաղութային հարստահարու-
թյուն և իմպերիալիստական պատերազմներ—կա՛մ խա-
ղաղություն և ժողովուրդների յեղբայրական հարաբե-
րություններ, կամ կապիտալիստական անտրիստ և

ճշմարտամբեր—կամ անարխիան ու ճշմարտամբերը վերացնող անտեսութեան սոցիալիստական սխառն» (ընկ. Մանուկիսկու զեկուցման թեղիւներից) :

Համալսարհային անտեսական ճշմարտմի հետեւիւնքներն են .

1) Բանվոր դասակարգի հետագա հեղափոխականացում և դասակարգային պայքարի սրում, —կապիտալի աննախընթաց հարձակումը ծնունդ և տալիս բանվոր դասակարգի ակտիվ ու հարածուն ընդդիմութեան վրային հասնում մեծ ճակատամարտեր սրբոլետարիատի և բուրժուազիայի միջև .

2) Գյուղացիական մասսաների ոտդիկալիզացիա, վար արտահայտում և ամենատարբեր ձևերով, սկսած սոցիալիզմից մինչև բուրժուազիայի և վերջացած հեղափոխական թաղստամբութեաններով ու դասակարգային մարտերով (Չինաստանում) :

3) Մանր պետական ու մասնավոր ծառայողների, ինտելիգենցիայի, մանր արհեստավորների ու առևտրականների և ազդարնակչութեան աշխատանքի կոչում միջին խավերի դժգոհութեան աճում :

«Հեղափոխական վերելքի ծավալումն իր արտահայտութեանը դասով»

ա) գործադուլային պայքարի և գործադուլիների շարժման հետագա սրման,

բ) Չինաստանի տերիտորիայի զգալի մի մասում խորհուրդների և կարմիր բանակի զարգացման ու ամրացման,

գ) գաղութների հեղափոխական շարժման ուժեղացման,

դ) հեղափոխական գյուղացիական շարժման,

յե) մի շարք խոշորագույն կոմկուտակցութեաններ

(Գերմանիայի, Չինաստանի, Չեխո-Սլովակիայի, Լեհաստանի) քաղաքական կադմակերտչական ազդեցութեան աճման,

զ) սոցիալ-դեմոկրատիայի ներսում սոցիալիզմի իրրոտումների շնչումի ուժեղացման և

ե) քաղաքի մանր-բուրժուական մասսաների, ծառայողների և աստիճանավորների սոցիալիզմի աճման մեջ» (ընկ. Մանուկիսկու զեկուցման թեղիւներից) :

«Այս միմիայն ճշմարտմի հետ կապւած կոնյուկտուրայի կարգի հեղափոխական վերելք, չէ, այլ այնպիսի մի վերելք, վոր ընդգրկում և մի ամբողջ պատմական դարաշրջան, վոր նախապատրաստված և կապիտալիզմի ընդհանուր ճշմարտմի դարաշրջանի բոլոր հակասութեանների զարգացմամբ և առանձնապես ուժեղանում և ներկայումս, համալսարհային ճշմարտմի ժամանակ :

Հեղափոխական վերելքն անհամաչափ և զարգանում : «Յերկրներից վրմանք մյուսներից առաջ են անցնում ազաւ փոքր ինչ յետ են գնում, թույլ տալով, վոր յերեկվա յետ մնացածներն առաջ ընկնեն : Բայց, չնայած այս անհամաչափութեան, հեղափոխական վերելքի զարգացման ընդհանուր գիծն ընթանում և վերընթաց դնում» (ընկ. Մանուկիսկու զեկուցումից պլենումում) :

«Ծավալվող հեղափոխական վերելքը, այն անհամաչափ փորձերի կողքին, վոր անում և բուրժուազիան իմպերիալիստական աշխարհի հիմնական հակասութեանները լուծում գտնելու համար (հատկապես զաղութներում), պայմաններ և ստեղծում հեղափոխական ռզնաժաւի ճախարհային ահման համար Գերմանիայում և Լեհաստանում, հեղափոխական ճշմարտմի հետագա

զարգացման համար Զինատանում ու Հնդկաստանում
և հեղափոխական ճգնաժամի նախադրյալները՝ հասու-
նացման համար կապիտալիստական այլ յերկրներում,
համաձայն ամենից առաջ այն բանի, թե ինչքա՞ն ըն-
դունակ է կոմկուսակցությունը մորիլիզացիայի յեն-
թարկել մասսաներին և դիմադրել նրանց շարժումն
ընդդեմ կապիտալի հարձակման ու քաղաքական ուսու-
ցիայի, թե ինչքան ընդունակ է նա պրոլետարիատին և
մոռ աշխատավորական մասնաներին ցույց տալ՝ հիմ-
նվելով նրանց իսկ փորձի վրա՝ կապիտալիզմի ճգնա-
ժամից դուրս գալու հեղափոխական յեղքի սահմանա-
դրությունը» (ընկ. Մանուիլյուսի գեղարվեստական
ըրկ) :

Յերևելով հեղափոխական վերելքի զարգացման տն-
համաշխարհային յեղքից, կի՛րկ-ի պլենումը վճռական հա-
կահարված տվեց կապիտալիզմի մեխանիկական ներս-
ման բոլոր ուղորդումներին թեորիաներին, հեղա-
փոխական հեռանկարների ամեն մի մեխանիկացման,
ինքնահոսի և տարերայնության կուրս վերցնելուն, մո-
լոնք անխուսափելիորեն հանդում են ուղորդումներն
կան պատմությունից և կոմկուսակցություններին յետ
են թողնում այն որոշակիությունն նպատակաւոր պայման-
ներից, վորպիսին ստեղծել և համաշխարհային տնտե-
սական ճգնաժամը :

Պլենումը վճռական հակահարված տվեց տնտեսա-
կան ճգնաժամը քաղաքական ճգնաժամին հակադրելու
ամեն մի փորձին և այն պնդմանը, թե քաղաքական
ճգնաժամները նախնական աստիճաններ են հանդիսա-
նում, վորոնք անպայման պետք է նախորդեն հեղափո-
խական ճգնաժամին :

Ինչքան աճում են դասակարգային հակասություն-
ները և, ամենից առաջ, դասակարգային պայքարը, այն
քան ավելի բուրժուազիան անցնում է իր դիկտատու-
րայի բացարձակ փաշտոտական ձևերին :

«Փաշիզմի ուժիմը պետութայն ինչ վոր նոր ձև է :
Նա հանդիսանում է լոպերիալիստական դարաշրջանի
բուրժուական դիկտատուրայի ձևերից մեկը : Զի կարե-
լի ֆաշիզմը հակադրել բուրժուական դեմոկրատիային՝
վորպես նրանից սկզբունքորեն տարբեր մի քաղաքական
ձև : Այդ կնշանակեր կանգնել բուրժուական լիբերա-
լիզմի դիրքերի վրա» :

Փաշիզմը, դա հարկադրանքի ու լոնության բոլոր
մեթոդներով՝ կապիտալի ուժգին հարձակումն է բան-
վոր դասակարգի վրա : Փաշիզմը նշանակում է—1)
բուրժուազիայի հարձակումը պրոլետարիատի հեղա-
փոխական կազմակերպությունների վրա, նպատակ ու-
նենալով ջախջախել բանվորական հեղափոխական շար-
ժումը՝ ֆիզիկական վոլնչացման միջոցով բնաջինջ
անելով նրա ակտիվին . 2) ձգտում՝ վերացնելու դա-
սակարգային պայքարը, այն փոխարինելով կապիտալի
դիկտատուրայի միակողմանի դրոհով աշխատավորու-
թյան հանդեպ . 3) ուժգնորեն տարածել փաշիստական նոր
պրոֆմիտություններին վերջնականապես կապիտալիս-
տական պետութայն համար հարկադրանքի ստանալան
որդաններ . 4) քաղաքական կուսակցությունների հին
սխառումը նա փոխարինում է կապիտալի կիսառազմա-
կան և ուղմական տերրորիստական կազմակերպու-
թյամբ, քաղաքական պատերազմի նպատակներին հար-
մարեցված աշպես կոչվող «միասնական ֆաշիստական
կուսակցություն» :
Մանուիլյուսի գեղարվեստական ըրկ

Փաշիգմի հաստատումը կարող է ընթանալ ինչպես «ցամաք ճանապարհով» (այսինքն առանց հեղաշրջման) այնպես էլ Փաշիստական հեղաշրջման ճանապարհով։ Զի կարելի կարծել թե պայքարը Փաշիգմի դեմ սկսվում է Փաշիստական հեղաշրջման պահից։ Այդ պայքարը պետք է մղել Փաշիգմի դարգացման բոլոր ետապներում։

Այդ կապիտալիզմի հարձակման ձևերից մեկն է և իր մեջ պարունակում է բուրժուական ճգնաժամի տարրերը։ Նա արգասիք է վոչ թե այն բանի, վոր կապիտալիզմն ավելի ուժեղ է դարձել, այլ այն բանի, վոր նա ավելի թուլացել է։ Կապիտալի հարձակողականում դրված են թե՛ հեղափոխությունից պաշտպանվելու և թե՛ հարձակվելու տարրերը։ Փաշիգմը անդադարաբնակ է հառարակական դարգացման դեմակոտիկական հակառակությունը։ Նրա մեջ դրված են թե՛ տիրող դասակարգերի հարձակման և թե՛ նրանց քայքայման տարրերը։

Փաշիգմի աջ ուղիքունիստական գնահատականը հենց նրանումն է կայանում, վոր նա Փաշիգմի մեջ տեսնում է միայն կապիտալի դիրքերի ամրացումը։

Բայց չի կարելի նույնպես Փաշիգմը դիտել սոսկ իրեն կապիտալիզմի քայքայման արգասիք։ Այդպիսի գնահատականը հանդում է «ձախ» սխալների, վորովհետեւ այդպիսին նշանակելիս կլինեն անտեսել այն հանդամանքը, վոր Փաշիգմը կապիտալի հարձակման մի ձև է հանդիսանում։ Այդպիսին հանդել կտար այն յեղրահացությունը, թե Փաշիգմի հաղթանակը հաղթի թե ցանկալի չէ, վորովհետեւ կապիտալիզմ «լինքն փոփում, քայքայվում է» (ընկ. Մանուկյանի ղեկավարումից)։

Փաշիգմը կապիտալի հարձակման ձևերից մեկն է։ Բայց այդ չի նշանակում, թե պրոլետարիատն ամենուրեք սոսկ պաշտպանողական վիճակում է գտնվում.

մի շարք Ֆրոնտներում պրոլետարիատը հարձակվում է այդ ԽՍՀՄ-ումն է, մյուս Ֆրոնտներում մենք ահանատես ենք կապիտալի հարձակման և պրոլետարիատի հակահարձակման (ամենից առաջ Գերմանիայում), յեբորդներում կապիտալը հարձակվում է, իսկ բանվոր դասակարգը շատ թույլ դիմադրություն է ցույց տալիս։

ԿիԳԿ-ի պլենումը պահանջում է, վոր յուրաքանչյուր կոմկուսակցություն ախտի պայքար մղի բուրժուական դեկտատուրայի դեմ, վորովհետեւ դրանով կոմկուսակցությունները ազդելը կհանդիսանան, ավելի շուտ չեն թույլ տա, վոր Փաշիստական դեկտատուրա սահմանվի։

7. Բուրժուակալի դեկտատուրայի դիմադրող սոցիալական հենարանը սոցիալ դեմոկրատիան է։ Համաշխարհային կապիտալիստական պատերազմից սկսած նա պալմանել է համաշխարհային պրոլետարիատին, դասակարգային պայքարի դարգացման բոլոր ետապներում։ Նա այսօր էլ է պալմանում նրան բոլոր գծերով— բանվոր դասակարգի վրա կապիտալի հարձակման դժուր, ժողովրդական մասսաների անտեսական և ֆինանսական կոլտպուման դժուր, դադուրային թալանի դժուր, նոր պատերազմների և հակախորհրդային ինտերվենցիայի պատրաստման դժուր։

Սոցիալ-դեմոկրատիան կիսկ գուդարգվել է կապիտալիստական պետությունը։ Կապիտալիստական պետությունը նրան ոգտագործում է բանվորական շարժման լիկվիդացիայի համար, իսկ սոց. դեմոկրատիան իր կողմից ոգտագործում է կապիտալիստական պետության վողջ ապարատը ուժեղացնելու համար իր ճնշումը բանվոր դասակարգի վրա։

Վերջին ժամանակներս մի շարք կապիտալիստական յերկրներում մենք ականատես ենք սոցիալ-դեմոկրատիայի ներսում տեղի ունեցող ուժղ խլրտումներին։ Այդ խլրտումներն ավելի ուժեղ են այնտեղ, ուր տրոտսկական ձգնաժամը հեղափոխական ձգնաժամի փոխանցվելու ուժեղ տենդենց է ցուցաբերում։

Մասսաների աճող ռադիկալիզացիայի ճնշման տակ սոցիալ-դեմոկրատիան հարկադրված է դիմել մի շարք «ձախ» մանեվրներին։ Այսօր նա հանդես է գալիս 6 ժամյա բանվորական օրվա, հեղուրյա շաբաթի կիրառման, ընդդեմ կապիտալիստական ռադիկոնալացման, հանուն ԽՍՀՄ-ի հետ հարաբերությունների վերականգնման և այս կարգի այլ լուղունգներով։

Սոցիալ դեմոկրատիայի և նրա «ձախ» մանեվրների մերկացումը, բանվորական մասսաների ազատագրումը սոցիալ-դեմոկրատիայի ազդեցությունից — հերթական խնդիրներ են կոմկուսակցությունների համար, խնդիրներ, վորն առանց լուծելու անկարելի չեն, բանվոր դասակարգի մեծամասնությունը նվաճումը։ Կոմունիստից պահանջվում է ամենամեծ ակալիվություն հանդիսանալ սոցիալ-դեմոկրատիայի դավաճանությունից դեմ պայքարելու համար։ Անհրաժեշտ է անխնայ մերկացնել «փոքրագույն չարիքի» թեորիան, վորի ոգնությունը սոցիալ-դեմոկրատիան խաբում է մասսաներին։

Բուժուական դեմոկրատիան Փաշիպմի հակադրելուով, նա պահանջում է բանվորներից աշխատանքի այդ «դեմոկրատիան», վորովհետև այդ «դեմոկրատիան» Փաշիպմի համեմատությունը «փոքրագույն չարիք» է հանդիսանում։ Դա մասսաներին խաբելու, ամեն տեսակ բուրժուական դիկտատուրայի դեմ հեղափոխական դասակարգային պայքարից յիս էլանդենելու գրչ-

խալոր մանեվրներից մեկն է։ Հանուն «փոքրագույն չարիքի» այդ թեորիայի սոցիալ-դեմոկրատիան աջակցում է բուրժուակային՝ բանվոր դասակարգի դեմ ծավալված նրա պայքարում։

Սոցիալ-դեմոկրատիան գլխավոր խոչնդոտն է պրոլետարական հեղափոխության համար պայքարելու շուրջը մասսաներին մոբիլիզացիայի յենթարկելու ճանապարհին։

Վ. ԿՈՄՄՆՏԵՐՆԻ ՍԵԿՑԻԱՆԵՐԻ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԱՌԱՋԻԿԱ ԽՆԿԻՐՆԵՐԸ

8. ԿԻԳԿ-ի XI պլենումը զոհունակությունը արձանագրեց մի շարք քաղաքական լուրջ հանգույթյուններ Կոմինտերնի սեկցիաների աշխատանքում։ Վ պլենումից հետո անցած մի տարվա ժամանակամիջոցում լիովին ջախջախեցին աջերը Համ Կ(բ) Կ-ի շարքերում։ Զախջախված են նաև աջ, «ձախ» և հալոպողական տարրերը կապիտալիստական յերկրների կոմկուսակցություններում։ Կոմինտերնի ՎԼ Կոնգրեսի տված գծի ճիշտ ու հստակ կիրառումը միասնությունն է բալլչեվիկյան զոդում ստեղծեց Կոմինտերնի բոլոր սեկցիաներում։

Կոմինտերնի կարևորագույն նվաճումները հետևյալումն են արտահայտվում։

ա) Զինաստանում խորհուրդներ և կարմիր բանակ և ստեղծվել։ Կոմկուսակցությունը դեկավար դեր է խաղում Զինապտանի և Հնդկաստանի գյուղացիական հեղափոխությունից մեջ։

բ) աճել է մի շարք կոմկուսակցությունների քաղաքական ազդեցությունը — Գերմանիայի կոմկուսակցություն մասսայական ազդեցություն աճումը Փաշիպ-

տակնն զիկտատուրայի կերտման դեմ մղվող հեղափո-
խական պայքարում (ընտրական հաղթանակ— 4.6
միլ. ձայն), դործարկումների վերընտրութունների ժա-
մանակ ձեռք բերված հաջողութունները Գերմանիա-
յում և Չեխո-Սլովակիայում, դործադուրկների հեղա-
փոխական շարժման պայլի աճում կոմկուսակցություն-
ների ղեկավարությամբ, Գերմանիայի կոմկուսակցու-
թյան և Բուլղարիայի բանվորական կուսակցության
հաջողութունները կոմունալ և շրջանային ընտրու-
թյունների ժամանակ և այլն.

դ) աճել և կոմկուսակցությունների ղեկավար դե-
րը կապիտալի հարձակման դեմ հակահարված և բանվոր
դասակարգի հակահարձակում կազմակերպելու գործում
աճել և կոմկուսակցությունների ինֆլուրույն ղեկավա-
րությունը պրոլետարիատի անտեսական մարտերում
(ստալին հերթին Գերմանիայի կոմկուսակցությունը).

դ) հաջողությամբ իրադրծվել և Գերմանիայում
ինֆլուրույն հեղափոխական պրոֆշարժում ստեղծելու
այն գլխավոր կուրսը, վորը Պրոֆինտերնի V. կենդ-
րենն էր ավել.

յ) աճել և կոմկուսակցությունների քաղաքական
աղեկությունը գյուղացիության մեջ (որինակ՝ Լեհաս-
տանի կոմկուսակցությունը).

զ) կազմակերպչորեն աճել են մի շարք կոմկուսակ-
ցությունները (Գերմանիայի, Չինաստանի, Չեխո-Սլո-
վակիայի, Իտալիայի և այլ կոմկուսակցությունները)
Գերմանիայի կոմկուսակցությունը զգալի քայլ և արել
բանվոր առակարգի մեծամասնության նվաճման ուղ-
ղությամբ, և նրա փորձը միջպպային խոշոր նշանա-
կություն և ստանում.

ե) Հեղկաստանում կոմունիստական կուսակցու-
թյուն և ձեռկերովել, վորը հանդես և դալիս մարտա-
կան հեղափոխական ծրագրով, և ամրացել և Հնդկա-
չինի կոմկուսակցությունը:

Գ. Կոմինտերնի սեկցիաների մեծ մասի աշխատան-
քում ձեռք բերված լուրջ հաջողությունների կողքին
կան նաև մի ամբողջ շարք թույլ կողմեր ու թերու-
թյուններ, վորոնք հիմնականում արտահայտվում են
նրանով, վոր կոմկուսակցությունները յետ են մնում
մասսաների հեղափոխական ակտիվության աճման թա-
փից և բավականաչափ պայքար չեն ծավալում սոցիալ
դեմոկրատիայի դեմ: Կոմկուսակցությունների մեծ մա-
սը գործնականում դեռևս մարտականորեն չի վերակա-
ռուցել իր աշխատանքը, դեռ չի անցել ինքնուրույն
կերպով ղեկավարելու տնտեսական մարտերը:
Կոմունիստական կուսակցությունների աճման յետ
մնալը մասսաների հեղափոխական ակտիվության
աճումից հիմնականում արտահայտվում և նրա-
նով, վոր նրանք պոչակահուրթյուն են հայտա-
բերում դործադուրլային պայքարի ղեկավար-
ման և բանվորների, դյուղացիների ու դործադուրկ-
ների հեղափոխական խոշոր շարժումների նկատմամբ,
յետ են մնում մասսաներին պրոլետարիատի ամենուրյա
կարիքների շուրջը մորթիլիցացիայի յենթարկելու խոն-
դիրներից, յետ են մնում կոմկուսակցությունների
քաղաքական աղեկցությունը կազմակերպչորեն ամրա-
պնդելու խնդիրներից, ծայր ստալինյան անբավարար չա-
փով են կուսակցական և արհեստակցական աշխատան-
քի ծանրության կենտրոնը ձեռնարկությունները փո-
խադրում, անբավարար չափով են հակահարվածում
Ֆաշիզմի հարձակողականը (մասնավորապես Ֆիննա-

կան կոմկուսակցութեան անձնատվութեանը ֆաշիստական հեղաշրջման առաջ)։ Իմպերիալիստական յերկրներ կոմկուսակցութեաններ կիսանդամայն անբարար աջակցութեան են ցույց տալիս հեղափոխական սոցալիստական շարժմանը զաղութներում և պատսխիվերարելովունը են ցույց տալիս ԽՍՀՄ-ի հանդէպ պատրաստվող ինտերվենցիայի դեմ պայքարելու գործում, անբարար չափով են պայքարում սոցիալ-ֆաշիզմի դեմ և արհամարհում են ռեֆորմիստական պրոֆսիուկթուներնրի մեջ աշխատանք կատարելը։

10. XI պլենումը, ամբողջութեամբ հավանութեան տալով ԿիԳԿ-ի նախագահութեան ղեկավար դրծին և նրա կատարած աշխատանքին, մատնանչեց հետադարձ կոմիտեներնր բոլոր սեկցիաներնրի հիմնական ուղադրութեանը բանվոր դասակարգի մեծաւասնութեանը։ Այդ կենտրոնական խնդիր է։ Բանվոր դասակարգի մեծամասնութեան նվաճման համար Կոմիտեներնրի սեկցիաները հիմնականում իրենց աշխատանքը պետք է տանեն հետևյալ ուղղութեաններով։

1. Պայքարել կապիտալի հարձակման դեմ և կադմակերպել պրոլետարիատի լայն հակահարձակում։

2. Պայքարել բուրժուական ղեկատուութեան բոլոր ձևերնրի և տեսակներնրի դեմ։

3. Պայքարել հակախորհրդային ռադիկալ ինտերվենցիայի և իմպերիալիստական նոր պատերազմի դեմ։

Ինտերվենցիայի դեմ պայքարելիս անխնա պետք է մերկացնել սոցիալ-ֆաշիզմի և II ինտերնացիոնալի դավաճանական դերը պատերազմի պատրաստութեան

գործում, ուժեղացնել ալիտացիան ԽՍՀՄ-ի պաշտպանութեան համար, ուժեղացնել աշխատանքը գործի մեջ։

Յուրաքանչյուր կոմկուսակցութեան, հաշվի առնելով յուրաքանչյուր յերկրի կոնկրետ իրադրութեանը, պետք է նշի հակախորհրդային ինտերվենցիայի և իմպերիալիստական նոր պատերազմի՝ իբրև ճգնաժամից դուրս գալու կապիտալիստական յեղի՝ դեմ պայքարելու բովանդակութեանը, ուղիները և մեթոդները։ Այս պայքարում ԽՍՀՄ-ի հեղափոխական պայքարի փորձը, նրա սոցիալիստական շինարարութեան հակայական, աննախընթաց նվաճումները և գնաժամից դուրս գալու ևղովիտակամ յեղի լավագույն որինակը կհանդիսանան Կոմիտեներնրի սեկցիաներնրի համար։ Միմիայն բանվոր դասակարգի մեծամասնութեան նվաճումը կոմկուսակցութեաններնրի կողմից, միմիայն պրոլետարիական ղեկատուութեան համար անձնուրաց հեղափոխական պայքար մղել տշխատութեան մասսաներնրի դուրս կբերեն այս խորը տնտեսական ճգնաժամից, վորն ստեղծել է կապիտալիզմը։

Անխնա պետք է մերկացնել սոցիալ-դեմոկրատական և ռեֆորմիստական պարագլուխներնրի, առանձնապես նրանց «ձախ» մանեվրներնրի խաբէրայութեանը, նրանց գործնականում դավաճանութեանը բանվոր դասակարգի նկատմամբ։ Աշխատանքը մոտեցնել պրոլետարիատի ամենորոյս կոնկրետ պահանջներնրի՝ այն յեղիթակա դարձնելով հիմնական քաղաքական լուղանդներնր։ Բոլոր ուժերը պետք է լարել լիկվիդացիայի յեղիթարկելու համար կոմկուսակցութեաններնրի կողմակերպչական հետամնացութեանը նրանց քաղաքական Կոմիտեներնրի սեկցիաներնրի կողմից այն գլխավոր ռալկի են, վորից պետք է պինդ բռնել բանվոր դասակարգի մեծ

ծամասնությունը նվաճելու համար: Դրա հետ միասին դարդացող պայքարն իր ամբողջ լրջությամբ դնում է քաղաքում և գյուղում սրբոլեռարիատի համար դաշնակիցներ ձեռք բերելու հարցը:

Հեղափոխական վերելքի անշեղ ամսան պայմաններում ԽՍՀՄ-ի սրբոլեռարիատը և նրա ավանդարդ համ Կ(բ) Կ առավել քան յերբեկցել գիտակցում են իրենց պատասխանատվությունը համաշխարհային սրբոլեռարական հեղափոխության առաջ: ԽՍՀՄ-ի՝ վարկա համաշխարհային կոմունիզմի ամենամեծ հենարանի՝ պաշտպանունակությունը ամրացումը, պայքար հանուն ՀամԿ (բ) Կ-ի գլխավոր դժի ընդդեմ բոլոր յերբեքումներին ու տատանումներին, ընդգեմ առաջին հերթին սովյալ շրջանում գլխավոր վառնդ հանդիսացող աջ ուղորտունիզմի, պայքար հանուն հեղամյակի կատարման և գերակատարման, բոլոր ուժերի մորիլիզացիա՝ պայքարելու տեմպերի համար, ինքնարժեքի իջեցման, արտադրանքի վորակի լարճրացման, արդՖինոյալանների կատարման համար, ճգնաժամից դուրս գալու հեղափոխական յելքի հմար մարանչող բոլոր յերկրների սրբոլեռարիատի հետ մէք ունեցած յեղբայրական կապի ամրացում— ահա՛ ԽՍՀՄ-ի սրբոլտարիատի և առաջին հերթին նրա կոմունիստական ավանդարդի այն կարեորադույն ինդիւրները, վոր բոլսում են պլենումի աշխատանքներից:

Այս մեծ ինդիւրների կատարումն և միայն, վոր կամրացնի «համաշխարհային սրբոլեռարիատի հարվածային բրիգադ» Խորհ. Միությունը և կարողացնի սոցիալիզմի հաղթանակն ամբողջ աշխարհում:

ՅԵՐԿՈՒ ԱՇԽԱՐՀ

1. ԿԱՌՈՒՅՎՈՂ ՍՈՑԻԱԼԻՉՄԻ ԱՇԽԱՐՀ ՅԵՎ ԿԱՊԻՏԱԼԻՉՄԻ ԱՇԽԱՐՀ

1. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄԸ ԿԱՊԻՏԱԼԻ ՅԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀՁՈՐ ՎԵՐԵԼԻՔԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

ԿԻԳԿ-ի վերջին՝ փետրվարյան Նախագահությունից հետո անցել և մեկ տարուց մի քիչ ավելի: Դա տնտեսական և սոցիալ-քաղաքական խոշոր տեղաշարժերի մի տարի հանդիսացավ, տեղաշարժեր, վորոնց նշանակությունը տաժնամյակներին յե համատար: Վերջին տարին կապիտալիստական տնտեսության համաշխարհային տնտեսական խոշորագույն ճգնաժամի և ԽՍՀՄ-ի սոցիալիստական շինարարության բուռն զարգացման մի տարի յե: Դա կապիտալիզմի բոլոր հակասությունների արագ խորացման ու սրման մի տարի յե, հեղափոխական աճող վերելքի մի տարի, կապիտալիզմի գերքերի թուլացման ու յերերման, միաժամանակ կաուցվող սոցիալիզմի դիրքերի ուժեղացման մի տարի:

ԿԻԳԿ-ի փետրվարյան նախագահությունից (1930 թ. փետրվար) հետո անցած տարին... ցույց տվեց կապիտալիստական սխառմի ճակատագիրն ու աճող ճրջնաժամը և սոցիալիստական շինարարության հաղթական վերելքը» (նկ. Մանուիլսկու գեկուցման թեզիսներից):

ԿԻԳԿ-ի փետրվարյան Նախագահության Ժամանակավանից համալսարհային տնտեսական ճգնաժամը համապատասխան ընդլայնվում էր։ Նա ընդգրկեց բոլոր յերկրները և համալսարհային տնտեսության բոլոր հիմնական ճյուղերը։ Նա ավելի խորացավ և ավելի սրվեց։ Ամբողջապես ճիշտ էր ԿԻԳԿ-ի Նախագահությունը, յերբ նա իր բանաձևում արձանագրում էր, վոր առաջին «ճրգնաժամն սկսում է համալսարհային ընդլայնվումը», յերկրորդ, վոր «ճգնաժամն ուժգին թափով խորացնում է սոցիալական հակասությունները, վոր նա ծնունդ է տալիս—և ինչքան դարգանա, այնքան ավելի ծնունդ էլ տա—կապիտալի կատաղի հարձակմանը բանվոր դասակարգի վրա», յերրորդ, վոր «նա խորացնում է կապիտալիստական սխտեմի ընդհանուր ճգնաժամը, սրելով նրա ներքին և արտաքին հակասությունները, քարուքանդանելով կապիտալիստական անկայուն ստաբիլիզացիան ինչպես կապիտալիստական յերկրներում, այնպես էլ դադութներում», չորրորդ, վոր ԽՍՀՄ-ի սոցիալիստական շինարարության հաջողությունների կողքին ճգնաժամը փոխում է յերկու համալսարհային տնտեսական սխտեմների փոխհարաբերությունն ի նպաստ համալսարհային հեղափոխական շարժման։

«Մենք ճշմարտությունն ասացինք համալսարհային պրոլետարիատին։ Այս տարվա ամբողջ դարգացումը յեկավ հաստատելու ԿԻԳԿ-ի պրոգնոզի ճշտությունը» (ընկ. Մանուիլսկու գեկուցումից IX պլենումում)։

2. ՃԳՆԱԺԱՄԻ ԲՆՈՒՅԹԸ

Ի՞նչն է հատկանշականը ներկա համալսարհային տնտեսական ճգնաժամի համար։ Ներկա համալսարհա-

յին տնտեսական ճգնաժամը դերարտագրության ճգնաժամ է, վորպիսին ծավալվել է կապիտալիզմի հետպատերազմյան ճգնաժամի հիման վրա, խորացնելով և սրելով վերջինս։ Ճգնաժամի խորացումը նկատելի յե տնտեսական կյանքի բոլոր բնագավառներում,—կրճատվում է արտադրությունը, ընկնում են գները, նվազում է արտաքին և ներքին առևտրի շրջանառությունը, աճում են ապրանքային պաշարները, իջնում են աղյուսների կուրսերը, ավելանում են սնանկացումները, բազմանում են պետական բյուջեների դեֆիցիտները և այլն։

Արտադրության կրճատումը յերևում է հետևյալ տվյալներից։

1930 թվի հունվարի համեմատությամբ (1930 թվի վերաբերում է ամենագլխավոր կապիտալիստական յերկրների համար արդեն ճգնաժամի շրջանին, արտադրությունը 1931 թվի հունվարին ընկել է հետևյալ չափերով.—

ա) կրճատում պողպատի գծով—ՀԱՄՆ՝ 36 %-ով, Գերմանիա՝ 43 %-ով, Անգլիա՝ 47 %-ով, Ֆրանսիա՝ 6 %-ով,

բ) չուգուն—ՀԱՄՆ՝ 41 %-ով, Գերմանիա՝ 44 %-ով, Անգլիա՝ 48 %-ով, Ֆրանսիա 9 %-ով։

գ) ածուխ—ՀԱՄՆ՝ 22 %-ով, Գերմանիա՝ 17.5 %-ով, Անգլիա՝ 22 %-ով, Ֆրանսիա՝ 11 %-ով։

Արդյունաբերական արտադրության անկման այսպիսի թվեր են ստացվում արդյունաբերական բոլոր յերկրների նկատմամբ։ ՀԱՄՆ-ի պողպատաձուլական գործարանները 1930 թ. դեկտեմբերին բեռնավորված էին

միայն 37 %-ով, Գերմանիայինը՝ 56 %-ով, Անգլիայինը՝ 50 %-ով:

«Գերմանական կոնյունկտուրային ինստիտուտի տվյալներով հումուլթի կարևորագույն տեսակների համաշխարհային պաշարները 1930 թ. աճել են—ածխինը՝ 226 %-ով, բամբակինը՝ 50 %-ով, ջուտինը՝ 117 %-ով, պղնձինը՝ 116 %-ով, կաուչուկինը՝ 98 %-ով և այլն»:

Մեծածախ գները 1930 թ. հունվարից մինչև 1931 թ. հունվար ընկել են—ՀԱՄՆ-ում՝ 18 %-ով, Անգլիայում՝ 21 %-ով, Գերմանիայում՝ 14 %-ով, Ֆրանսիայում՝ նույնպես 14 %-ով և այլն:

Ըստ վերոնշյալ գների այս անկումը տարածվում և զլխավորապես դյուղատնտեսական մթերքների, զաղուծային հումուլթի և տրեստների ու կարտելների պաշտպանութունից դուրս գտնվող արդյունաբերական ճյուղերի վրա, իրենց ամբողջ ծանրությամբ ընկելով այս արտադրողների ուսերին: Այսպես, ցորենի, գարու, վարսակի, բամբակի, բրդի, շաքարի, ջուտի, կաուչուկի և դոնալդոր մետաղների գներն ընկել են 40-ից մինչև 70 տոկոսով, այն ժամանակ, յերբ ածխի, յերկաթի և մեքենաների գներն ընկել են միայն 2-20 %-ով: Ֆրանսիական ոլիգարխիան գների անկումից ամենից ավելի քիչ է տուժում:

Կարեվորագույն կապիտալիստական յերկրների արտաքին աուտրի շրջանառությունը տարվա ընթացքում ընկել է (տոկոսներով)՝

	Ներմուծում	Արտահանում
ՀԱՄՆ	38,7	28,2
Անգլիա	16,2	26,2
Գերմանիա	26,9	16,3
Ֆրանսիա	6,4	18,5
Յապոնիա	33,5	34,1
Լեհաստան	25,5	26,7

Աղյուսների կուրսերի հետագա անկումը՝

Աղյուսների կուրսի ինդեքսը մեկ տարվա ընթացքում—1929 թ. հոկտեմբերից մինչև 1930 թ. հոկտեմբերի—ընկել է ՀԱՄՆ-ում՝ 216-ից մինչև 116, Գերմանիայում՝ 132-ից մինչև 96, Անգլիայում՝ 238-ից մինչև 185:

Աճում է սնանկացումների թիվը: Սնանկացումների չարքում կան արդեն խիստ «հաստատուն» ձեռնարկություններ, ինչպես, որինակ՝ Ամերիկայի ալյուպեա կոշիած Միացյալ Նահանգների Բանկը 250 միլիոն արծաթի դոլար և դեռ 931 ալլ գանադան բանկեր 515 միլ. գոլլար տվանգների ընդհանուր գումարով: Այնուհետև, Ֆրանսիայում Ուտորիկ Փիրմայի սնանկացումը՝ 1 միլիարդ ֆրանկի ընդհանուր գումարով, Պլեսս իշխանների տան սնանկացումը Գերմանիայում և այլն:

Պետական բյուջեների դեֆիցիտները աճում են—Գերմանիայում՝ 1 միլիարդ մարկով, Անգլիայում՝ 27 միլ. ֆ. ստերլինգով, Ֆրանսիայում՝ մոտ 2 միլիարդ ֆրանկով, ՀԱՄՆ-ում՝ 500 միլ. դոլարով, Իտալիայում՝ 950 միլ. լիրով և այլն (ընկ. Մանուիլսկու գեկուցման նյութից):

Կապիտալի յերկրներում մեկ միլիարդ և ավելի արտադրության համատարած անկման:

Յ. ԱՐԴՅՈՒՆԱՐԵՐՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԵԼՔԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

ԽՍՀՄ-ում, ընդհակառակը, մենք տեսնում ենք արդյունաբերական արտադրության անընդհատ վերելք: ԽՍՀՄ-ն 1929 թ. իր արդյունաբերության արտադրանքը բարձրացրեց 22 %-ով, իսկ 1930 թ.՝ 25 տոկոսով: 1930 թ. վերջերքին ԽՍՀՄ-ն ուներ արդեն նախապատերազմ-

յան արտադրանքի ավելի քան կրկնապատիկ ծավալը : 1931 թվի վերջից ե տա արդյունաբերական արտադրանքի աճում 45 %-ով : 1931 թ. վերջերքին ԽՍՀՄ-ն կուսենա արդեն նախապատերազմյան արտադրանքի յեռապատիկ ծավալը :

«Շուտով կլրանա յերկու տարին այն ժամանակվանից , յերբ սկսվեց համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամը : Այս յերկու տարվա ընթացքում մի շարք կապիտալիստական յերկրների տնտեսութլունները յերկու անգամ իջեցրել են իրենց արտադրութլունը : Իսկ ԽՍՀՄ-ն այս յերկու տարում գրեթե յերկու անգամ ավելացրել է իր արտադրութլունը :

«ԽՍՀՄ-ի զարգացման տեմպերը զեռես չեն գերադանցված վոչ մի կապիտալիստական յերկրի կողմից ամբողջ աշխարհում : Նրանք 2 և կես անգամ գերադանցում են այն ամենաբարձր տեմպերը , վորսլիսին տեսել է Ամերիկան իր ծագկման լավագույն օրերին , և 8-10 անգամ գերադանցում են կապիտալիստական յերկրների սոսլոբական տեմպերը :

«ԽՍՀՄ-ն ամեն տարի վերցնում է այնպիսի տեմպեր , վորոնք գրեթե կապիտալիստական զարգացման տասնամյակների յեն հավասար : Առաջավոր կապիտալիստական յերկրների տեխնիքական-տնտեսական մակարդակի հանդեպ ունեցած իր հետամնացութլունը ԽՍՀՄ-ն վերացնում է ամենակարճ պատմական ժամկետներում . . . Այսօր ԽՍՀՄ-ն ածխի արտադրութլան ասպարեկում արդեն անցել է Ֆրանսիայից , չուգունի և սլոդպատի արտադրութլան ասպարեկում հասնում է Անգլիային , հնդամյակի վերջին ԽՍՀՄ-ն իր արտադրութլան մակարդակով կանցի Յիվրոպայի բոլոր կարե-

վորագույն կապիտալիստական յերկրներից , —կհասնի նրանց վոչ քե նգնաժամային , այլ նախագնաժամային մակարդակին —և այն ժամանակ յետ կլինի միայն Ամերիկայից : ԽՍՀՄ-ի խորհուրդների նորերս վերջացած 6-րդ համագումարը վոչ միայն հաստատեց «հասնելու և անցնելու» դիրեկտիվը , այլև ճշտորոշեց այն , ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգի և աշխատավորութլան առաջ խնդիր դնելով իրագործել «վոչ ավելի քան ներկա տասնամյակում տեխնիքական-տնտեսական տեսակետից առաջավոր կապիտալիստական յերկրներին «հասնելու և անցնելու» լողունը» (ընկ. Մանուիլսկու գեկուցումից կից-ի IX սլենումում) :

Սոցիալիստական աշխատանքի նոր ձևերը (սոցմրցում , հարվածայնութլուն և այլն) աճող տեխնիկայի հիման վրա ապահովում են այս լողունդի կատարման հնարավորութլունը : Սոցիալիստական արդյունաբերութլան վիթխարի աճումը (հենց միայն ներկա 1931 թ. դարծի յեն զրվելու սոցիալիստական արդյունաբերութլան 518 նոր գիղաններ) հիմք է հանդիսանում կուտնտեսութլունների և խորհանտեսութլունների հակայական չնարարութլան համար :

4. ԽՈՐՐ ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՀԳՆԱԺԱՄ ԿԱՊԻՏԱԼԻ ՅԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ ՍՈՅԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ (ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ) ՎԻԹԽԱՐԻ ԱՃՈՒՄ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ :

Արդյունաբերական ճգնաժամը զուգորդվում է յերկարատե , արդեն տարիներից ի վեր շարունակվող ամենածանր ազարարային ճգնաժամի հետ : Այս ճգնաժամը

կոնյունկտուրային կարգի ճշմարտամ չէ, նա կապիտալիզմի հետպատերազմյան ընդհանուր ճշմարտամի անբաժան մասն է: Նա «նոր տեխնիկայի հիմունքով վերազինված» (տրակտոր, կոմբայն, քիմիա) կապիտալիստական խոշոր տնտեսության մրցակցության դիմանալու անընդունակ գյուղացիական մասնի տնտեսության անհասանելիության արդյունք է հանդիսանում... Ներկա վերածող կապիտալիզմը փոշ մի հեռանկար չի բաց անում մասնի գյուղացիության առաջ» (ընկ - Մանուկիսկու զեկուցումից ԿիԳԿ-ի XI պլենումում):

Ներկա ագրարային ճշմարտամի ծանրությունը խորանում է շնորհիվ գյուղացիական տնտեսության մինչ կապիտալիստական ձևերի, վերոնք գոյություն ունեն լինչպես Սերվիլյան Յեվրոպայի, Բալկանների մի շարք կապիտալիստական պետություններում, այնպես էլ մասնավոր գաղութներում:

«Վերջապես, ագրարային ճշմարտամի դարգացման վրա ազդում է համաշխարհային պատմության մեջ մեծագույն ագրարային հեղափոխությունը ԽՍՀՄ-ում, վորը սարսափ է պատճառում վորջ կապիտալիստական աշխարհին» (նույն տեղը):

Վերոնք են ագրարային ճշմարտամի սոցիալ-քաղաքական հետևանքները:

«Կապիտալիզմի յերկրներում տնտեսական ճշմարտամի գյուղատնտեսական ճշմարտամի հետ գուզորդվելով, հսկայական չափով արագացնում է միլիոնավոր գյուղացիների պառավերիզացիան, գյուղացիներ, վորոնք քայքայվում են գյուղատնտեսական ապրանքների դների անկումից և ճգմվում են բարձր հարկերի, վարձակալական վճարների և վաշխառուական պարտքերի տակ: Շեշ-

տակի հայտնվում է մանր և մջակ գյուղացիական տնտեսությունների դեգրադացիայի պրոցեսը: Բուրժուական կառավարչությունները ագրարային ճշմարտամի հաղթահարելու նպատակով ցանքատարածություն կրճատման միջոցներին են դիմում: Գյուղատնտեսության առող մեքենայացումը մի շարք կապիտալիստական յերկրներում, գլխավորապես կապիտալիստական տնտեսությունների վրա տարածված լինելով, և՛ ավելի յե նպաստում աշխատավոր գյուղացիության լայն մասսաների արագ ալքատացման» ընկ. Մանուկիսկու զեկուցումից ԿիԳԿ-ի XI պլենումում):

«Կապիտալի երկրներում յի սրությամբ աննախընթաց համաշխարհային ագրարային ճգնաժամ է ԽՍՀՄ-ում վերջին տարիներն աչքի ընկան խոշոր տեղաշարժով գյուղատնտեսության ապարիզում: Սոցիալիստական արդյունաբերության գլրքերի ուժեղացումը առաջացրեց գյուղացիության հիմնական մասսաների շրջագարձ գեպի սոցիալիզմը: Գյուղատնտեսության կուլեկտիվացումը զարգանում է բացառիկ տեմպերով: Անցյալ տարի կոլտնտեսություն էր մտել 6 միլիոն գյուղացիական տնտեսություն, կամ բոլոր տնտեսությունների 24 %-ը: Առ 1-ը մարտի 1931 թ. կոլտնտեսություններում արդեն հաշվվում էր մոտ 9 միլիոն տնտեսություն, կամ ԽՍՀՄ-ի չքավոր ու միջակ գյուղացիության 35.3 %-ը» (նույն տեղը):

Յենթադրվում էր 1931 թ. ընթացքում գյուղացիական տնտեսությունների կուլեկտիվացման տոկոսը հասցնել 50 %-ի: Բայց գյուղացիների ճգնումը գեպի կուլտնտեսություն այնքան ուժեղացավ, վոր արդեն այս տարվա մարտի 1-ին Հոգժողկոմատի տվյալներով 8.830

հազար գյուղացիական տնտեսություններ կոլտնտեսություններում ելին գանվում, վորպիսին կազմում է ԽՍՀՄ-ի բոլոր գյուղացիական տնտեսությունների 35.3 %-ը, իսկ առ 20-ը մայիսի կոլեկտիվացված տնտեսությունների թիվը հասավ 11.838 հազարի, վորը կազմում է ԽՍՀՄ-ի գյուղացիական տնտեսությունների 51.9 %-ը:

Առանձին շրջաններում կոլեկտիվացման տոկոսն առ 20-ը մայիսի հասնում էր—Ներքին Վորդյան յերկրում՝ 81.7 %, Մերձվոլգյան յերկրի գերմանական հանրապետությունում՝ 94.5 %, Հյուսիսային Կովկասում 82 %, համատարած կոլեկտիվացման շրջանում՝ 87.5 % և Ղրիմի ինքնավար խորհրդային սոցիալիստական հանրապետությունում՝ 82.2 %:

«Սոցիալիզմի կառուցման այս հաջողությունները գյուղում արդեն կոնկրետ, գյուղացու համար միանգամայն շոշափելի արդյունքներ են տվել: Կապիտալի յերկրներում բուրժուազիան, իբրև ագրարային թգնաժամի ղերացման միջոց՝ ձգտում է կրկնապես ցանխատարածությունը: ԽՍՀՄ-ում անշեղ ընդարձակվում է ցանքատարածությունը: Սնցյալ տարի ցանքատարածությունն ավելացավ 10 միլ. հեկտարով: Այս տարի ծրարված է ընդարձակել 15 միլ. հեկտարով: 1930 թ. դարնան ԽՍՀՄ-ում յուրաքանչյուր տնտեսության ընկնում էր 2/7 հեկտ. ցանքս, կոլտնտեսություններում 5.2 հեկտար: Հացահատիկի բերքը ԽՍՀՄ-ում 1930 թ. կազմում էր 87-4 միլ. տոնն, 1929 թ. 71.7 միլ տոննի դիմաց: Գյուղատնտեսությունը 1929-30 թ. աշնան և դարնան պետությանը, հանձնեց 18 միլ. տոնն, իսկ 1930-31 թ.՝ 24 միլ. տոնն, ըստ վորում այս քանակության կե-

սեց ավելին՝ խորհանտեսություններից և կոլտնտեսություններից:

«Գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը—խորհանտեսություններն ու կոլտնտեսությունները գյուղացիության նյութական և կուլտուրական կացությունը դնում է նոր, բարձր մակարդակի վրա: Այդ հաստատվեց նաև ԽՍՀՄ-ի խորհուրդների համագումարում յեղյութ ունեցող բազմաթիվ կոլտնտեսականների և տեղական աշխատողների ճառերում» (ընկ. Մանուկիսիու գեկուցումից ԿիԳԿ-ի XI պլենումում):

Գյուղատնտեսության հզոր վերելքը ԽՍՀՄ-ում (ցանքատարածության աճում, բերքատվության ավելացում և այլն) պայմանավորված միջակ գյուղացիական մասսաները բանվորական կուսակցության ղեկավարությամբ դուրս են յեկել կոլեկտիվացման ուղին: Կոլեկտիվացման հնգամյա պլանը գերակատարված է յերկու տարում: Գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման հիման վրա (կոլտնտեսություններ, խորհանտեսություններ) աճում է աշխատավոր գյուղացիության նյութական և կուլտուրական մակարդակը, յերկու տարում գերակատարվում է ասլրանքային հացահատիկային արտադրանքի հնգամյա պլանը, գյուղատնտեսությունը դրվում է մեքենա-տրակտորային բաղայի վրա և տարեց-տարի ավելանում են պրոլետարական պետության ներդրումները գյուղատնտեսության մեջ: Համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա տեղի յե ունենում կուլակության վորպես դասակարգի՝ վերացումը, և գյուղացիության հիմնական միջակային մասսան, կոլտնտեսություններում կազմակերպվելով, դառնում է պրոլետարական դեկտատուրայի մոուր հենարանը:

«ԽՍՀՄ-ն քեանդիսել ե սոցիալիզմի շրջանը : Նա ա-
վարտում ե սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կա-
ռուցումը : Այդ նշանակում ե սոցիալիստական տարրերի
բացարձակ գերակշռություն կապիտալիստական տար-
րերի նկատմամբ՝ քաղաքում ե գյուղում» . . . (ընկ. Մա-
նուիլսկու գեկուցումից) :

II. ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՊԻՏԱ- ԼԻ ՑԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ ՑԵՎ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

1. Հսկայական գործադրությունը կապիտալի յեր-
կրներում ե բանվորական ուժի պակասությունը ԽՍՀՄ-
ում

Կապիտալիստական յերկրները ե խ. Միության կա-
կան սկզբունքային տարրերությունն առանձին ցայտու-
նությամբ աչքի յե դարկում բանվոր դասակարգի ե վողջ
աշխատավորական մասսաների գրությունը համեմա-
սության գնելիս :

Համաշխարհային անտեսական ճգնաժամը կապի-
տալիստական երկրները պրոլետարիատի համար մաս-
սայական գործադրություն ե բերում : 35 միլիոն գոր-
ծադուրի, քացի կապիտալիստական յերկրները ե դա-
ղութների գյուղատնտեսական պրոլետարիատի միլիո-
նավոր գործադուրիներից, վորոնք այս վիճակագրու-
թյամբ չեն ընդգրկված . — ահա ճգնաժամի արդյունքնե-
րից մեկը կապիտալիստական յերկրները պրոլետարիա-
տի համար :

Գործադրության բացարձակ թվերն ըստ առանձին
յերկրների հետևյալ չափերին են հասնում :

ՑԵՐՄԱՆԻՆ	Աշխատանք վնասողներ . . .	1930-թ.	Գեկաններ
		1931	4,439,000
		1931	4,956,000
		1931	5,045,000
		1930	2,882,000
		1931	3,865,000
		1931	3,497,107
		1930	2,581,000
		1931	2,769,000
		1931	2,797,000
		1930	231,000
		1931	311,000
		1931	337,000
		1930	642,000
		1931	722,000
		1931	765,000
		1930	12,952
		1931	29,000
		1931	41,000
		1931	51,000
		Մարտի 13-ին	սակասելով
		1930	75.1
		1931	73.1
ԱՆՑԻՐԱ	Աշխատանք բարանկում . . . Ցուցակագրված տղամկագրված ե չաղանկագրված . . .	1931	2,769,000
ԱՎԱՏՐԻԱ	Գործադրութիւնների թիվը . . .	1931	2,797,000
ԴՏԱԼԻԱ	Հաշվածան մեջ յեղող գործա- դուրիների թիվը . . .	1930	231,000
	Լկակատար գործադուրիներ . .	1931	311,000
	Աշխատանք բացանկում ցու- ցակագրվածներ . . .	1930	337,000
		1931	642,000
		1931	722,000
		1931	765,000
		1930	12,952
		1931	29,000
		1931	41,000
		1931	51,000
ՀԱՄՆ	Մշակող արդյունաբերության բանվորների գրագրվածության ինդեքսը . . .	1930	սակասելով
		1931	75.1
		1931	73.1

Այս թվերը վերցված են բուրժուական վիճակագրության սխալոնական տվյալներից և զգալիորեն նվազեցված են առանձին յերկրների նկատմամբ, ինչպես մենք այդ տեսնում ենք հեղափոխական պրոֆմիտլոթյունների բերած տվյալներից, ըստ վորոնց 1931 թ. մաքսամասին ՀԱՄԽ-ում կար մոտավորապես 13 միլ. գործազուրկ, Ֆրանսիայում՝ 500,000 գործազուրկ և 1 միլիոն կիսազործազուրկ, Ավստրիայում 380 հազար:

ԽՍՀՄ-ում, ընդհանրապես, 1930 թ. կեսերից գործազուրկությունը վերացված է: ԽՍՀՄ-ում բանվորական ուժի խոշոր պակասություն և զգացվում: 1931 թ. արդյունաբերության մեջ պետք է ներգրավվի 2 միլ. բանվոր, գլխավորապես գյուղից, ուր կոլեկտիվացման և աշխատանքի մեղենացման հետեւանքով բանուժի մի մասը կազատվի, և արտադրության մեջ դեռևս չենք գրավված կանանցից:

2- ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԸ ԿԱՊԻՏԱԼԻ ՅԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ. ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

Կապիտալիստական յերկրներում ճգնաժամը բերում է պրոլետարիատին աշխատավարձի խիստ կրճատում: «1930 թ. աշխատավարձի դոմարը ՀԱՄԽ-ում նվազել է 12 միլիարդ դոլլարով»: Ըստ Աշխատանքի առևտրական Ֆեդերացիայի նվազեցրած տվյալների «աշխատավարձը յերկաթագործական և սողապատի արդյունաբերության մեջ նվազել է 14%-ով, մեղենաշինական արդյունաբերության մեջ՝ 17%-ով, տրանսպորտում՝ 18%-ով, սղնձահանքերի բանվորության՝ 15%, գյուղատնտեսական բանվորությանը՝ 13%»: «Վոսկե ժամացույցների, սեփական տնակների, ռադիոյի. էլեկտրա-

կան խոհանոցի, սեփական ավտոմոբիլի ժամանակներն ալլես անց են կացել ամերիկական բանվորների համար՝ վերջնականապես ու անվերադարձ»—հայտարարում եր մի քանի ժամանակ առաջ ամերիկական ամենահայտնի բանկիրներից Ենդրյուն:

Գերմանիայում, մանածագործների ու ֆորմիստական միության տվյալներով, աշխատավարձն իջեցված է 50%-ով, յերկաթուղային և սողապատագործական արդյունաբերության բանվորների գործավարձային վաստակը՝ 30%-ով, գործազուրկից հետո Մանսֆիլդում աշխատավարձն իջեցված է 12%-ով, Բեռլինի մետաղագործների աշխատավարձը՝ 8%-ով: Լեհաստանում, ուր աշխատավարձը միշտ էլ չափազանց ցածր է յեղել, իջեցումը առանձին արտադրություններում հասնում է 30-50%-ի: Բայց կապիտալի առանձնապես դադանային ու վոչ մի չափ չճանաչող հարձակում մենք տեսնում ենք գաղութներում: Այնտեղ, չնորհիվ միջնադարյան ստրկության և դասակարգային կազմակերպությունների բացակայության, բանվոր դատակարգը միանգամայն անողնական է: Պլանտացիաներում սպիտակ կոլոնիզատորները լայն չափերով գործադրում են չղթայելու, չնրի առաջ դեցելու, մարմնական պատիժների, պլանտացիաները շրջափակող փշալարերից բանվորներին դուրս չթողնելու և այլ ձևերը:

Ամերիկական բանվորի աշխատավարձի «բարձր» ստանդարտի հավասարեցում չէ, վոր բերում է կապիտալիզմը պրոլետարիատին, այլ ամերիկական բանվորի աշխատավարձի հավասարեցում յեվրոպական (ալլատրիական) բանվորի աշխատավարձի ստանդարտին և յեվրոպական բանվորի նյութական դրության մակար-

դակի մոտեցում դադարեցան բանվորի մակարդակին» :

«ԽՍՀՄ-ում անշեղ աճում է բանվոր դասակարգի նյութական մակարդակը: Դեռևս 1928/29 թ. բանվորի աշխատավարձն արդեն հասել էր նախապատերազմյան մակարդակի 167%-ին: Հինգ միայն վերջին յերեւո տարում նա բարձրացել է 12,1%-ով 1931 թ. բանվորների աշխատավարձը բարձրանում է միջին հաշվով 6%-ով, իսկ տրանսպորտային բանվորներինը՝ 8%-ով: Անցյալ տարվա համեմատությամբ աշխատավարձի ֆոնդն աճելանում է 3 միլիարդ ուսրլով, այսինքն ավել՝ քան 20%-ով» ընկ. Մանուիլսկու զեկուցումից Կիյով-ի XI պլենումում) :

3. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԿԱՊՑԻՏԱԼԻ ՅԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ ԽՍՀՄ-ում

«Բանվոր դասակարգի դրուժյան վատթարացումը կրկնապատկվում է շնորհիվ այն չտեսնված հարձակման, վորավրին սկսել են կապիտալիստները սոց. ապահովության դեմ: Մի շարք յերկրներում, որինսկ ՀԱՄ-նում, ուր վորեէ սոցիալական ապահովություն զոյոթյուն չունի, բուրժուազիան մերժում է դործադուրկներին պետական ողնություն ցույց տալ. մյուսներում, ուր սոցիալական ապահովություն զոյոթյուն ունի, որինսկ՝ Անգլիայում, Գերմանիայում և այլն, կապիտալը միջոցներ է ձեռք առնում այն կրճատելու, անգամ ամբողջովին վերացնելու. յերրորդներում, վորտեղ նոր է սոցիալական ապահովություն մտցվում, նա դառնում է աշխատավարձի կրճատման յուրորինակ ու որինսկանացված մի միջոց: Նպաստ ստանալու իրավունք ունեցողներին կատեգորիայից հանվում են բանվոր յերխտա-

նարդությունը (Անգլիայում, Գերմանիայում) և ամուսնացած բանվորուհիները (Իռլանդիայում). դործադուրկների համար հարկադիր աշխատանք է մտցվում զյուղատնտեսական աշխատանքներում (Անգլիայում և Հոլանդիայում) սոցիալական ապահովության ֆոնդը հաիչաակվում է անանկացող ձեռնարկություններէ վարչական կառավարման դեֆիցիտը ծածկելու համար (Հոլանդիայում, Բուլղարիայում). նպաստի իրավունք տալու համար յերկարացվում են դադարեցության ժամկետները ձեռնարկության մեջ (Ավստրիայում, Գերմանիայում). ավելացվում են բանվորների մուծումները. նպաստ ստանալու իրավունք ունեցողների կատեգորիայից հանվում են կառուցող բանվորները. ամենուրեք պահասեցվում են նպաստի չափերը» (ընկ. Մանուիլսկու զեկուցումից Կիյով-ի XI պլենումում) :

«ԽՍՀՄ-ում, չնայած դործադրկության վերացման, սոցիալական ապահովության ֆոնդը (հաշմանդամների կենսաթոշակ, հիվանդության նպաստ և այլն) տարեց-տարի ավելանում է: 1931 թ. նա հասնում է 2.138 միլիոն ուսրլու, անցյալ տարվա 1600 միլիոն ուսրլու դիմաց» (ընկ. Մանուիլսկու զեկուցման թեզիսներից) :

Սոցիալական ապահովության և բանվորների ու ծառայողների կենցաղի բարելավման ֆոնդերը հնգամյակի առաջին յերեւ տարում ավելացել են 3.199 միլ. ուսրլով, իսկ 1931 թ- համար նախատեսված է 2.138 միլ. ու. աճում :

Մասնաների նյութական դրուժյան մակարդակի իջեցման այս բոլոր ձեերը բուրժուազիան դուգոր-

դեմք եւ աշխատավորութեանը կողմնակցութիւնը աշխարհային միջոցներէ հետ: Դա՝ կապիտալի հարկման չափն իջեցնելով բանավոր դասակարգի հարկերը բարձրացնելն է: Դա՝ մանրածախ գները, մասնավորապէս լայն կիրառման առարկաների գները արհեստականորեն պահելն է: Դա՝ խոշոր հողագործների ոգտին մաքսային դրույքները բարձրացնելն է, վորպիսին հենց միայն Գերմանիայում մեկ տարվա ընթացքում, ըստ առանձին հացահատիկային բույսերի, հասել է 400%-ի: Դա՝ փոխառութեաններէ հետ կապակցված մենաշնորհներ մտցնելն է, որին ահա՝ լուցկու և նավթի մենաշնորհները, վորոնք հնարավորութեամբ են տալիս Կրիզերի կոնցերնին ստրկացնող փոխառութեաններէ միջոցով կողոպտելու սպառողներին» (ընկ. Մանուէլսկու գեկուցումից ԿիԳի-ի XI պլենումում):

«ՍՄՀՄ-ում հենց միայն բանվորական բնակչության բարութեան համար խորհրդային կառավարութեանը 1931 թ. բաց է թողնում 1.1 միլիարդ ռուբլի, անցյալ տարվա 582.5 միլիոն ռուբլու դիմաց» (նույն տեղը):

Ամենուրեք կապիտալը՝ հենվելով սոցիալ-դեմոկրատիայի և ռեֆորմիստական պրոֆիտութեանների վրա, ձգտում է վերացնել բանվոր դասակարգի բոլոր նվաճումները, վորպիսին պոկել են հեղափոխական մասսաներ 1918—1919 թվերին, բանվորների նյութական դրութեան մակարդակը հավասարեցնել չինական կուլիի մակարդակին: «Գերմանական ժողովուրդը պետք է սովորի շատ աշխատել և քիչ ուտել» — հայտարարում եր մի քանի ժամանակ առաջ Հոենստայն ածխարդյունաբերութեան բառոն Զիլբերբերգերո:

Քաղցի նույն ծրագիրն է հանձնարարում խտրա-

և դնում իմպերիալիզմի զաղութային տիրապետութեան հիմունքները՝ Այնտեղ պայքարի առաջին պլանի վրա հանդես ե գալիս արդեն բանվոր դասակարգը, իսկ Ձիւնատանում՝ Կոմկուսակցութեանը, վորպէս նրա ամանապաշտ: Այնտեղ արմատապէս դրվում են, իսկ Ձիւնատանի մեծ տերրիտորիայում նաև դործնականորեն լուծվում են, իշխանութեան և ագրարային հեղափոխութեան հարցերը» (ընկ. Մանուէլսկու գեկուցումից):

Գաղութների հեղափոխական շարժումն իր հերթին աղեկցութեան ունեցաւ համաշխարհային ճգնաժամի խորացման վրա:

«Վերջապէս պետք է նշել աղգային հարցի սրումը, վորի դրսեվորումը հանդիսացաւ Արեւմտյան Ուկրաինայի գյուղացիական շարժումը: Այս շարժումը խոշոր սիմպոմատիկ նշանակութեան ունի: Դա աշխատասիւնային մասսաների ընդլայնումն է ընդդէմ Յեւրոպական մասսաների ընդլայնումն է ընդդէմ պայի կապիտալիստական բաղկանիղացիայի, ընդդէմ պետական և ագգային միջահատման, վորպիսին սահմանել է Վերսալի դաշնադիրը: Ինչքան ամէնի խախտողաբան վերսալյան սիստեմը, այնքան այդպիսի շարժումնքն անխուսափելի կերպով ծայր կտան ամենուրեք — Ելգաս — Լոտարինդիայում և Ֆրանկլո-թուրքում, Բալկաններում և կապիտալիստական Յեւրոպայի արեւելյան մասում: Իսկ այդ պահանջում է կոմունիստներից ամէնի ուշադրութեան հայտնաբերել աղգային ճնշման հարցի հանդէպ, ամէնի մեծ ակտիվութեան ցույց տալ մասսաներին մոբիլիզացիայի յենթարկելու համար այն պայքարի շարժումը, վորպիսին մղվում է աղգային ճնշման դէմ, հանուն ինքնորոշման»

ներ և մասնաշաղկապ գործադրելու թյուն, վերադարձ կան
կապիտալի յերկրներում, վոր ԽՍՀՄ-ում ապահով-
ված է ամբողջ յերկրի կենսական ուժերի չտեսնված
բարդավաճումը» (ընդ. Մանուիլսկու գեկուցումի
կիշի-ի XI պլենումում) :

III ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃԿՆԱ- ԺԱՄԸ ՍՈՑԻԱԼ-ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԱՅԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒԹՅԱՄԲ ԹՅԱՄԲ:

Համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի այս ար-
դյունքների լույսի տակ պարզվում է ճգնաժամի
բուրժուական և ս. — դեմոկրատական թևերի միջև
սխալականությունն ու սնանկությունը: Ըստ վերում
ամենից ավելի վնասակար է ճգնաժամի սոցիալա-
մոկրատական թևերին, վորը սոցիալ դեմոկրատիան
ամբողջովին հարմարեցնում է բուրժուազիայի կոն-
յունկտուրային պահանջներին:

Ինչպես հայտնի չէ, սոցիալ-դեմոկրատիան վեր-
ջնականապես անջատվելով մարքսիզմից, իմպերալիզմի
և կոնոմիկան հայտարարել է «կադմակերպված կապի-
տալիզմ»: «Կադմակերպված կապիտալիզմը, — ասում է
Հելֆերդինգը. — նշանակում է իրականություն մեջ
ազատ մրցույթան կապիտալիստական պրինցիպը սկզ-
բունիքին փոխարինել պլանաչափ արտադրության
սոցիալիստական պրինցիպով» «Դեմոնական սոցիալ-
դեմոկրատական կուսակցության» (1927 թ. համագու-
մարի արձանագրություն, էջ 166): Ըստ այս թևերի
կադմակերպված կապիտալիզմը նշանակում է, թե մա-
հանում են կապիտալիզմի հակասությունները, անհե-
տանում է արտադրության անարխիան, վերացվում են

ճգնաժամները կապիտալիզմի զարգացման ճանապարհ-
հից, մեջտեղից վերացվում են կապիտալիստական
բաշխման որենքները:

Ահա թե ինչպիսի բացահայտություն ար-
բար է գրում այդ մասին II Ինտերնացիոնալի պրոֆե-
սիոնալ պրակտիկ Տարնովը. — «կապիտալիզմի զարգաց-
ման մեջ պետք է տարբերել յերկու դարաշրջան, վորը
սահմանափակված էր իր ընդլայնման հարավորու-
թյուններով, և ամերիկական կապիտալիզմի դարաշր-
ջան, վորը նորագույն տեխնիկայի հիման վրա կարող
է անվերջ ընդլայնվել՝ ու զարգանալ: Առաջին դարա-
շրջանի համար տիպիկական էին, Մարքսի ու Լաս-
սալը, վորոնք հավատացնում էին, թե աշխատավարձը
վերջնական է ինչ վոր տնտեսական որենքներով, թե նա
կախում ունի բանվորական ուժի արժեքից և այլն: Յեր-
կրորդ դարաշրջանի համար տիպիկական է Ֆուրյը,
վորն ապացուցեց, թե կապիտալիզմը կարող է բարդա-
վանել և միաժամանակ բանվորները չպիտք է մնան
աղքատ»:

Այդ նույն իդեաներն էր զարգացնում նաև II Ինտեր-
նացիոնալի տեսաբան Նաֆտալին, վորը գրում էր, թե
«ցիկլոչին զարգացումը, վորի ժամանակ վերելքն ու
նվազումը կանոնավոր կերպով հաջորդում են իրար,
վորի մասին գրում էին Մարքս և Ենգելսը. — կապի-
տալիզմի առաջին շրջանին էր վերաբերում»: Բայց
նա իրը թե յուրահատուկ չէ ներկա կապիտալիզ-
մին «կադմակերպված կապիտալիզմին»:

Այդպես եր գրում սոցիալ-դեմոկրատիան մինչև
ճգնաժամը:

«Համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի առա-

Հացուժը մեծ շիտթուժյուն առաջացրեց սոցիալ-դե-
մոկրատիայի շարքերում, վերջին հետև նա արժատառնե-
հալատում էր կազմակերպված կապիտալիզմի նրա
կոնցեսցիային: Նախապես սոցիալ-դեմոկրատիան
փորձեց լուծյան մասնել ճշմարտամբը և շարունակե-
կառնած մնալ «կազմակերպված կապիտալիզմի» թեո-
րիային» (ընկ. Մանուիլսկու գեղուցումից ԿՀԳԿ X
սլենդումում):

Յեւ միայն այն ժամանակ, յերբ ճշմարտամբը մ-
ջաղլային բնույթ ստացավ, յերբ միլիոնավոր գոր-
ծադուրիների սոստանալի սովերեներ սկսեցին յերեւել
գործադանների դռներին վաղջ կապիտալիստական ա-
խարհում, յերբ միլիոնների քաղցն էր մոլեղնում ա-
տեղ, —սոցիալ-դեմոկրատներն այլ լեզու գործածեցի:
Նույն Նախալիս դրում էր.

«Շարժումն առաջիկայում ևս ցիկլային յեղա-
կով է իրագործվելու: Ներկա ճշմարտամբն վերելք հա-
ջորդի, իսկ այդ վերելքին՝ նոր ճշմարտամբ: Բայց՝ ըզ-
նաժամերի ժամանակաշրջանները հալանաբար վերի
յերկարատե ու ավելի լուրջ կլինեն, իսկ վերելք տա-
մանակաշրջանները՝ ավելի կարճ ու ավելի թույլ շան
նախադատերադմյան վերջին տասնամյակները»
(«Արբայտերցայտունդի» 1931 թ. փետրվարի 8-ի
համարում):

«Արբայտերցայտունդ»-ը 1930 թ. փետրվար 25-ի
համարում գրում էր.—«կապիտալիզմը սնանկուրս
յեկավ նույնիսկ իր ամենամամակակից ձևում...
կազմակերպված կապիտալիզմն էլ ի վիճակի եղավ
կանխել կապիտալիստական հասարակարդին ստուկ

ճշմարտամբը: Չտեսնված քափ ու սրուքյուն ունեցող
համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամը պատասխան
համդիսացավ այն տիտանական փորձերին, վորպիսին
կապիտալիզմն անում էր կապիտալիստական միջոց-
ների ոգնուքյամբ ճգնաժամերին վերջ տալու համար:
կապիտալիզմը վերջնականապես ձեռք քաշեց»:

«Թող թույլ տրվի հարցնել սոցիալ-դեմոկրատա-
կան բաժնիորեներին, թե նրանք ի՞նչ են մտածում իրենց
տեսաբանների և գրողների այսպիսի «չընդարձակ»
առթիվ: Ի՞նչ վստահություն կարելի յե ունենալ մի
կուսակցության հանդեպ, վոր նման վստայուններ և
գործում: Մի՞թե այսոք միլիոնավոր գործադուրիների,
վորջ բանվոր դասակարգի առաջ կապիտալիստական
սխտեմի հետ միասին մեղադրական աթոռի վրա չի
նստում նաև վաղջ միջազգային սոցիալ-դեմոկրատիան,
վոր կապիտալիստական շահագործումը բուրժուա-
ղիայի դիկտատուրան ու ֆաշիզմը քողարկում է «կազ-
մակերպված կապիտալիզմի» առասպելներով: Նրանք
չեն կարող իրենց ձեռները լվանալ, չեն կարող իրենց
վրայից վերցնել այն մահավճուր պատտախանապու-
թյունը, վորպիսին հանում են այսոք միլիոնավոր աշ-
խատավորները կապիտալիստական սխտեմի նկատ-
մամբ: Յեւ նրանք գրում են մասնանների այդ մեղադր-
բանը» (ընկ. Մանուիլսկու գեղուցումից ԿՀԳԿ-ի XI
սլենդումում):

Ներկա ճշմարտամբի միակ ճշգրիտ գնահատականը
այն գնահատականն էր, վոր տվեց Կոմունիստական
ինտերնացիոնալը:

«կապիտալիստական ստարիկացիայի վախճանը

հասել է: ԽՍՀՄ-ում աշխարհում ե սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցումը» (Ընկ. Մանուկյանի հոդվածը ղեկուցման թեղիքներից):

II. ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԻ ՅԵՎ ՀԱԿԱՆՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՌԵՋԻՄԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՎԵՆՑԻԱՅԻ ՎՏԱՆԳԸ

1. ՀԱԿԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍՐՈՒՄԸ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱ- ԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ

Ճգնաժամը սրվում է բոլոր հակասություններն ինչ-պես կապիտալիստական աշխարհի և ԽՍՀՄ-ի միջև, այնպես էլ կապիտալիստական աշխարհի ներսում:

Գնեթի անհամաչափ անկումը համաշխարհային շուկայում առանձնապես աննպաստ պայմաններ է ստեղծում այն պետությունների համար, վերոնք դուրսումնական միջերկրներ և դադարեցված հումք են արտահանում:

Ճգնաժամի ծանրությունն ընկնում է ամենից առաջ՝ ավելի թույլ և ամենից՝ ավելի թույլ յերկրների, դադարեցված կիսադադարեցված յերկրների, քաղաքականապես և ֆիզիկապես իմպերիալիստական խոշոր դիկտատիներից կախում ունեցող յերկրների վրա (Լեհաստան, Մեքսիկայի պետություններ, Բալկաններ), նա ճգնում է վերջին իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ հաղթված յերկրներին (Գերմանիա, Ալբանիա):

Ուժգին սրվում է մրցակցական պայքարը ներքին և արտաքին շուկայում: Դեմարկնդն ու պրոտեկցիոնիզմը աճում են վերնախնայի հալածումի և իրենց ամբողջ ծան-

րությունը ընկնում են աշխատավորության վրա: Տնտեսական լարված պատերազմը մեծ քանակությամբ վառող ու պայթուցիկ նյութեր է պատրաստում իմպերիալիստական նոր պատերազմների համար: Պրոտեկցիոնիզմի շուրջը մղվող պայքարն ուժեղացնում է պայքարը ախրող դասակարգերի միջև, բուրժուազիայի բանակում վերախմբավորումներ և առաջանում:

Ներկա ճգնաժամը ծայր ապրիման սրել է վերսալյան սիստեմի բոլոր հակասությունները: Վերսալյան սիստեմը 1931 թ. քիչ ալ կերպ է յերկում, քան 1919-1920 թ. թ.: «Այն շրջանում վերսալյան սիստեմը մի յատցում էր այն քաղաքական և տնտեսական հակասությունների, վերոնք անմիջապես ծնունդ էլին առել պատերազմի վերջանալու ժամանակ կատարված ուժերի նոր վերադասավորումից»: Այսոր արդեն ստեղծվել է կապիտալիստական պետությունների հարաբերությունների ավելի բարդ, ավելի յսճճված մի կծիկ, քան համաշխարհային պատերազմի վերջավորման սրերին: Կապիտալիստական րազմաթիվ հակասությունների մեջ հիմնական ու մճուկան հակասությունը կապիտալիստական աշխարհում անդլո-ամերիկական հակասություն է: Հեղափոխական շարժման դարգացումը Հնդկաստանում... դոմինիոնների կենտրոնախույս միտումները, Ամերիկայի շեչտակի դրոհը դոմինիոնների և Բալկանյի ու Արգենտինայի վրա, անդլիական եկոնոմիկայի յերկարամյա ճգնաժամային դրությունը և հատապատերազմյան ամբողջ շրջանում գոյություն ունեցող դորժագուերկների հակայական բանակը դնում են արդեն և ավելի ու ավելի սուր

կերպով կոչեն Բրիտանական կայսրութեան հետագա զոյւլթեան հարցը: «Մեծ Բրիտանիան, Գերմանիայի հետ միասին, այն յերկիրն է, ուր խաչածնվել են կապիտալիզմի հետպատերազմեան ճգնաժամի բոլոր հիմնական հակասութեանները»: «Այս բոլոր տենդենցներն առանձնապէս սրվեցին համաշխարհային ճգնաժամի ազդեցութեան տակ: Ամերիկայի ճնշման տակ, Անգլիան հարկադրված է քայլ առ քայլ նահանջին Ամերիկայի և Ֆրանսիայի առջեւից» (ընկ. Մանուիլսկու գեկուցումից): Բայց առանց վրովի չէ, վոր նահանջում է անդլիական բուրժուազիան: Ժամանակաշրջանը ու փոփոխական հաջողութեամբ նա կոչում է ՀԱՄՆ-ի դեմ խմբերիալիստական Ֆրոնտի առանձին հակաստամոտերում: Բոլոր փաստերը վկայում են, վոր յերկար ու համառ է լինելու պայքարը Անգլիայի և Ամերիկայի միջև: Ամբողջ դարգացումը անխուսափելիորեն տանում է դեպի համաշխարհային խմբերիալիստական պատերազմ՝ աշխարհի նոր վերաբաժանման համար:

Վերսայլեան սխռոմը պայթեցնող յերկրորդ սուր հակասութեանը Յունդի պլանն է: Յունդի պլանը վերսայլի սխռոմի առանցք կազմող հարցն է, և յեթէ կապիտալիստական սխռոմն ապրում է ճգնաժամ, չի կարող չապրել ճգնաժամ նաեւ Յունդի պլանը: Վերսայլի սխռոմն եր, վոր իր սոցիալ-քաղաքական հետեւանքներով գերմանական բանիոր դասակարգի ռադիկալիզացիայի և 1918-1919 թ. թ. հեղափոխութեան ու քաղաքացիական կռիւի բովից բարձրացած գերմանական կոմկուսակցութեան ուժերի ամբողջական աղբյուրներէն մեկը հանդիսացավ:

Պայթող ճգնաժամը ծայր աստիճան սրեց բոլոր թեւորտքին և թեւներին հակասութեանները, գերմանական պրոլետարիատի համար անտանելի դրութեան ստեղծելով. այստեղից՝ հեղափոխական ճգնաժամի տարրերի հասունացման տենդենց, Գերմանիայում, Փաշիզմի աճում, հեղափոխական շարժման դարպացում: Այստեղից՝ հարաբերութեանների սրում հաղթական յերկրների կապիտալիստական կլիկներին և Վերսայլում կողոպտված ու ճգնված յերկրների միջեւ (Բուլղարիա, Հունգարիա և այլն), վորոնց հակադրութեան շարժումը գլխավորել կամեցավ իտալական Փաշիզմը:

«Յերբորդ. անցած տարին բնորոշ եր նբանով, վոր սրվեցին հակասութեանները գաղութների և համաշխարհային խմբերիալիզմի վողջ սխռոմի միջև: Հեղափոխական շարժումները գաղութներում ծաղաղվեցին հետպատերազմեան շրջանի ամբողջ ընթացքում: Համաշխարհային ճգնաժամը կրկնապատկեց և սրեց դաւլութային ստրկացման բոլոր ձեւերը ընդգեմ հարյուր միլիոնավոր բնիկ աշխատավորների, վորոնք համաշխարհային դների անկումից տուժեցին ամենից ավելի: Ամբողջ 1929 և 1930 թվերն անցան դաւլութային տարերային ապստամբութեանների նշանաբանի տակ, ապստամբութեաններ, վորոնք համակեցին և՛ ինդո-դական ուլիկանոսը, և՛ Արաբական Արեւելքը, և՛ սեւ Աֆրիկայի սերտը: Ազգային-հեղափոխական շարժումն ամենից ավելի լարված ձեւեր ընդունեց Հնդկաստանում, Հնդկաչինում և Չինաստանում: Հեղափոխական պայքարն այս յերկրներում անմիջական հարվածի տակ

կան ժողովրդին Մուսուլմաններն: «Մուսուլման ժողովուրդը, վորը բարեբանտարար վարժված չէ որը մի քանի անգամ ուտելու, հեշտությամբ կտանի ճշմարտամբ»—հայտարարում եր նա մի քանի ժամանակ առաջ:

Ջարդ ու փշուր և յեղել՝ կապիտալիզմի պայմաններում բանվոր դասակարգի դրության աստիճանական բարելավման բերնչաւն յնական ռեֆորմիստական թեորիան, ամենատեղեղ կապիտալիստական յերկրներ ղանվորական արհստոկրատիայի այդ թեորիան, արհստոկրատիա, վորին կաշառում է կապիտալը զաղութային ղանվորներ և ավելի թույլ կապիտալիստական յերկրներ ղանվորների դրությունը մուրացկանության աստիճանի հասցնելու հաշվին: Ամբողջությամբ և լիովին հաստատուեց ղանվոր դասակարգի բացարձակ ազատացման Մարքսյան որենքը:

ԽՍՀՄ-ի ղանվոր դասակարգը, ստապելով կապիտալիստների իշխանությունը, կապիտալիստական յերկրների միլիտանտ արխատավորության և զաղութներ ղնված ժողովուրդներին առաջ ապացուցեց սոցիալիստական սխտեմի առավելությունները...

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը և սոցիալիստարության հաջողությունները քաղաքում և գյուղում հանգեցին ժողովրդական յեկամուտների բաշխման ի նպատտ աշխատավորության: Ժողովրդական յեկամուտների բաշխումն ի նպատտ աշխատավորության, արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության արագ վերելքի հիման վրա ղանվորներին և գյուղացիներին նյութական դրության անընդհատ աճումը յերաշխիք են այն ղանի, վոր պրոլետարական ղիկտատուրայի յերկրում անհնարին են ղերարտադրության ղղնոթամբ

և անդամ անջատման իրավունքը» (ընկ. Մանուէլիսկու ղեկուցումից):

«ճղնաթամի այս բոլոր սոցիալ-քաղաքական հետեւանքները արտակարգ ղարվածության աստիճանի սրում են դասակարգային պայքարը կապիտալիստական յերկրների ներսում և այդ յերկրների տիրող կլիկների պայքարն իրար դեմ, ինչպես ներքին, այնպես և միջազգային արենայում: Նրանց հետեւանքն այն է, վոր 1) ծայր աստիճան սրվում են միջազգային հարաբերությունների վերսայլյան սխտեմի հիմքում ղրված հակասությունները և իմպեր. պատերազմը արագորեն մոտենում է ուժեղանում են բուրժուական ղիկտատուրայի ռեժիմի քաղաքական ռեակցիայի բոլոր ձեւերը և նա ավելի ու ավելի յե անցնում աշխատավորության ղնչման բացահայտ Փաշիստական ձեւերին. 3) ել ավելի է աճում հեղափոխական վերելքը և նրա հեղափոխական ղղնաթամի վերածվելու տենդենցը» (ընկ. Մանուէլիսկու ղեկուցումից):

2. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՆՐՈՒՑԱՅԻՆ ՀԱԿԱՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դասակարգային ուժերի ներքին փոխհարաբերությունների տեսակետից ԽՍՀՄ-ում սոցիալիզմի հաղթանակն ապահովված է: Կապիտալիզմը ղնչահեղձ է լինում նեխման մակարեւության և բոլոր հակասությունների սրման ուժղնացող տաբերից:

Սոցիալիզմի ղինարարության հաջողությունները այժմ թույլ են տալիս նոր ձեւ պատասխան տալ այն հարցերին, թե ո՛ւր և ղնում ԽՍՀՄ-ն: Այս հարցի պատասխան և հանդիսանում այն փաստը, վոր մենք թե-

վակոխել ենք անմիջական սոցիալիստական շինարարության շրջանը, սոցիալիզմի շրջանը: Այդ նշանակում է, վոր ներքին ուժերի տեսակետից սոցիալիզմի հաղթանակի հարցը մեր յերկրում լուծված է և սոցիալիզմի հաղթանակը լիովին ապահովված է» (Վ. Մուրտով, ԽՍՀՄ-ի կառավարության հաշվետվությունից խորհուրդների VI համագումարում):

«... ներկայումս միանգամայն ակնհայտ է սոցիալիստական տարրերի բացահայտ դերակառուցյունը մեր յերկրի տնտեսության մեջ: Հիմնականում դրանով էլ վորոշվում է դատակարգային ուժերի ներկա փոխ-հարաբերությունը ԽՍՀՄ-ի ներսում»:

«Բայց մյուս կողմից, այս փոփոխությունը մեր յերկրի ներսում վճռական նշանակություն ունի նաև ԽՍՀՄ-ի ու նրա կառավարչատական ողակման փոխհարաբերությունների համար: Ամենից առաջ մեր յերկրի սոցիալիստական շինարարության հաջողություններն են, վոր շնորհիվ հատկապես մեր տնտեսության սոցիալիստական սեկտորի բացարձակ դերակառուցյուն, վորոշում են ԽՍՀՄ-ի և կառավարչատական աշխարհի փոխհարաբերությունները: Սոցիալիզմի չտեսնված վերելքը Խ. Միությունում զուգադիպեց կապիտալիզմի յերկրների ամենախորը ճգնաժամին, յեւ այդ հանգում է նրան, վոր ԽՍՀՄ-ի և համաշխարհային կապիտալիզմի սկզբունքային տարբերության հետեւանքով որովում են այդ յերկու հասարակական սխտեմների դարգացման հակասությունները: Մալալով համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի պայմաններում ԽՍՀՄ-ի ներքին դատակարգային ուժերի փոխհարաբերության մեջ տեղի ունեցած փոփոխությունները

տոանձին շեշտակիութամբ անդրադառնում են նաև ԽՍՀՄ-ի ու արտաքին ողակման հարաբերությունների փոփոխման վրա» (նույն տեղը):

Միջազգային բուրժուազիան, ձգտելով ապահովել համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամից դուրս դուրս կապիտալիստական յելքը, հարկադրված է խոստովանել ԽՍՀՄ-ի սոցիալիստական շինարարության հնգամյա պլանի հաղթանակը և, լիովին հաշվի առնելով նրա միջազգային նշանակությունը, որակարգի հարց և դարձնում հակախորհրդային իմտերվեցիան, իբրև ճգնաժամից դուրս գալու միջոց: Կապիտալիստական և սոցիալիստական սխտեմների փոխհարաբերությունները պատմական մեր փուլ են քեւակոխել:

Միջազգային բուրժուազիան ավելի ու ավելի պարզ է տեսնում սոցիալիստական շինարարության իրական նշանակությունը:

ԽՍՀՄ-ի սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցման ավարտումը, հնգամյա պլանի հաջող կիրառումը, չքալոր ու միջակ դյուրացիություն կոչելու փառքման բռն տեմպը և համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա կուլակության վորպես դատակազրի՝ վերացումը համաշխարհային բուրժուազիային սարսափ են ներշնչում: «Նա հասկանում է իր բոլոր ուժերը ԽՍՀՄ-ի դեմ հանելու անհրաժեշտությունը. իր կյանքը յերկարացնելու համար նա պիտի ձգտի վերել սոցիալիստական սխտեմը» (ինտերվենցիայի վտանգի մասին ընկ. Կաշենի տված զեկուցումից):

Հնգամյա պլանը միայն խորհրդային պրոբլեմ չի: Նա յիվրոպական պրոբլեմ է: Նա համաշխարհային

պրորբւեմ ե» — հաստատում ե «Դոյլէ Բերգվերկ ցայտունգը»-ը:

Ինչո՞ւ: Այդ հարցի պատասխանը Բրիանը տվեց 1931 թ. հունվարի 24-ին ժնելում: «Մտածեցեք, թե ինչպիսի հուզմունք կարող ե առաջացնել հնգամյա պլանը այնպիսի յերկրում, ինչպիսին են Լեհաստանը ե Ռումինիան, վորոնք չվաճառված հացի պաշարներ ե վաշխառուների ձեռքին քայքայվող դյուղացիներ ունեն: Բավական ե մի վորեվն սոցիալական ցնցում, վոր բայլէվիզմը, վորի ոջալն այնքան մոտիկ ե, ներխուժի այս լեհական ե ումինական հողամասերը: Դրա համար ել հարկավոր ե ոգնել Սրեվելյան Յեվրոպայի մանր ագրարային յերկրներին, վորպէսզի նրանք կարողանան բայլելիկովին դիմադրել»:

«Այսպիսի հեղինակավոր վերայություններ, թեկուզ ե նրանք քողարկված լինեն արտահայտության դսպածությամբ, լուսարանում են ԽՍՀՄ-ի սոցիալիստական արդյունաբերության անտեսավարները կոնֆերանսում ընկ. Ստալինի առաջադրած հետեվյալ թեզիսը—«Մենք իրականացնում ենք այնպիսի մի դործ, վորը հաջողվելիս տակնուվրա կանի ամբողջ աշխարհը ե կազատագրի վողջ բանվոր դատակարգը» (ընկ. Կալենի դեկուցումից):

«Պատմությունն այսօր համառօրեն դնում ե «Ով ում» հարցը: Յեվ որ ըստ որե նա ավելի շեշտակի կդնի այդ հարցը: Դրա համար ել իր ամբողջ հասակով ծառանում ե ինտերվենցիայի վտանգը: Այդ վտանգն այդքան սուր ե դրվում, վորովհետեւ ամենաձանր ճեղնաժամով համակած բուրժուական աշխարհն որ ըստ որե կորցնելով իր բանվորների ե իր դադութների հաշ-

վին ճգնաժամից դուրս ցալու հույսերը, կամենում ե ճգնաժամի ծանրությունը փոխադրել ԽՍՀՄ-ի աշխատավորության վրա, Խ. Միությունն իր շահագործման սֆերայի մեջ մտցնելու միջոցով. վորովհետեւ ԽՍՀՄ-ում բոլոր դժերով հաղթանակում ե սոցիալիզմը, վորը նոր ձեվով ե դնում յերկու համաշխարհային սխտեմների մրցության հարցը, լուծում ե այդ հարցը պրոլետարական դիկտատուրայի յերկրի ոգտին, վորը սպասարկում ե կապիտալիստական աշխարհի գոյությանը վոչ պակաս չափով, քան սպանում եր 1917 թ. պրոլետարական ապստամբությունը. վորովհետեւ հնգամյա պլանի հաղթանակը կապիտալիստական աշխարհից անկախ մի վերելքի նախադրյալներ ե ստեղծում, պրոլետարական դիկտատուրայի յերկրի համար. վորովհետեւ ԽՍՀՄ-ի գոյությունը կապիտալիզմի քայքայման աղբյուր ե հանդիսանում» (ընկ. Մանուիլսկու դեկուցումից, ԿիԳԿ-ի XI սլենումում):

«Պրոլետարական դիկտատուրայի յերկրի ամեն կողմից ամբացումը համաշխարհային անտեսական ճգնաժամի մթնոլորտում, ավելի քան յերբեք 1918—1919 թվերից հետո, սրել ե հակախորհրդային ինտերվենցիայի՝ իբրեւ հիմնական «ով-ում» հարցը միջադպին սլատերադրի ռադմարեմում լուծելու մի միջոցի՝ վտանգը» (նույն տեղը):

3. ԻՆՏԵՐՎԵՆՅԻԱՅԻ ՊԱՅՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԲՈԼՈՐ ՓԱՍՏԵՐԸ ԳԱԼԻՍ ԵՆ ԱՍԵԼՈՒ, ՎՈՐ ԿԱՊԻ-
ՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՀԸ ԿԱՏԱՂԻ ՊԱՅՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ
Ե ՏԵՍՆՈՒՄ ԽՍՀՄ-Ի ՎՐԱ ՀԱՐՁԱԿՎԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ինտերվենցիայի պատրաստությունը ԽՍՀՄ-ի դեմ
ընթանում է հակախորհրդային Փրոնտի բոլոր դեերով
և ամենաբազմազան յեղանակներով:

ա) Ռազմական պատրաստությունը կենտրոնաց-
վում է գլխավորապես ԽՍՀՄ-ի արևմտյան սահման-
ներում,

«Ինտերվենցիայի պատրաստության մասին են խո-
սում ԽՍՀՄ-ին սահմանակից պետությունների, հատ-
կապես Լեհաստանի, կատաղի սպառազինումը, հայտնի
լեհական յեռանկյունին (Ռյադում-Տառնով-Պերեմիշլ)
Չեխո-Սլովակիայի, Շվեդիայի ռազմական դործարան-
ների հետ միացնող նոր յերկաթուղադժի կառուցումը,
նավահանգիստների (Գդինյա) ամրացումը, Փրանսիա-
կան ռազմածթերքների անընդհատ փոխադրությունը
Դանցիգի և Գդինյայի վրայով Լեհաստան, լեհական և
ռումինական բանակների վերահաղմությունը Փրան-
սիական գլխավոր շտաբի ակտիվ մասնակցությամբ և
դեկավարությամբ (ընկ. Մանուէլսիու դեկուցումից
ԿիԳԿ-ի XI պլենումում):

Լեհաստանում ամեն տարի տեղի ունեցող ցամա-
քային, ծովային և ողային մանևյունները ԽՍՀՄ ներխո-
ժելու խնդիրն են հետապնդում: Նույն խնդիրն են հե-
տապնդում նաև Եստոնիայի և Լիտվայի մանևյուններն ի-
րենց մոտորիզացիայի յենթարկված նյութերով— գրա-
հապատ դնացքներով և ավտոմոբիլներով, տանկերով
և ողանավերով, վորպիսին հայթայթում և արևմտա-

յեվրոպական, առաջին հերթին՝ Փրանսիական իմպե-
րիալիզմը: Հաղթական յերկրները և մասնավանդ Փրան-
սիան ԽՍՀՄ-ին արևմուտքից սահմանակից փոքր յեր-
կրներն են ներմուծել 40 միլ. դոլլարի հրադեն, 50 միլ.
դոլլարի նռնառումբ, 13 միլ. դոլ. լի գնդացիր, 38 միլ.
դոլ. լի լինդանոթ, 20 միլ. դոլ. լի տիխիլդական նյու-
թեր, կամ ընդամենը 4 միլիարդ Փրանսից ավելի: Ուժ-
գին ներմուծումը շարունակվում է: Շվեդիայի դործա-
րանները Չեխո-Սլովակիայում ապահոված են ԽՍՀՄ-ի
սահմանակից յերկրների պատվերներով մինչև 1932
թիվը: Այդ պատվերները հետևյալ թվերովն են արտա-
հայտում. Ռումանիայի պատվերների ընդհանուր դու-
մարն է մոտ 14 միլ. դոլլ., Յուգոսլավյայինը՝ 10
միլ., Լեհաստանինը՝ 9 միլ., Ֆինլանդիայինը՝ 2.5
միլ., Լատվիայինը՝ 1.5 միլ. դոլլ.: Այն փոխառու-
թյունները, վոր բաց է թողել Փրանսիան Լեհաստանին
և Ռումինիային, ներկայումս գլխավորապես դործած-
վում են ռազմական նյութերի վրա: Այս Փինանսական
դործարքները դեկավարում են Կրեդիտի մետաղադրիա-
կան բանկերը: Բայց այդ չի խանգարում, վոր Փրան-
սիական և անգլիական իմպերիալիստները Լեհաստա-
նում և Ռումինիայում ռազմական դործարաններ կա-
ռուցեն, ինչպես նաև ռազմական արդյունաբերության
դործարաններ կառուցման նյութական բազա ապահո-
վեն Շվեդիայում և Չեխո-Սլովակիայում. անգլիական
իմպերիալիզմը ծովային բազաներ և ստեղծում Բալ-
թիկ և Սև ծովերում:

«Ինտերվենցիայի ռազմական պատրաստությունն
ընթանում է նաև ԽՍՀՄ-ի արեւելյան և Հյուսիսային
սահմաններում— Իրաքում, Պարսկաստանում, Միջա-

գետքում և Հնդկաստանում անգլիացիներն աշխատում են խՍՀՄ-ի դեմ, հարձակման որոշակի ունենալով Անգլիայի, Իռլանդիայի, Լեռնալանի խորհրդային հանրապետությունները, Բազմի և Ադրբեջանի նախագահները: Հնդկաստանը և Ավստրալիան պաշտպանվելու չեն, վերածված խՍՀՄ-ի դեմ հարձակվելու համար: Անգլիացիները դուրսավոր ցեղերի ռազմական ջոկատներ են կենտրոնացնում խՍՀՄ-ի սահմանները հնդկական լեռներում: Ֆրանսիացիները Մարոկկոյի և նեղր գիւղերի մանեվրները Ֆեզուրա յեն փոխադրում, վորպեսզի նրանց վարժեցնեն յեփրոսական կլիմային: Ճապոնացիները գլխավորապես են պատրաստում Հոնանի և Հոկայդոյի սառուցյալ կղզիներում, Մանջուրիայում, Հյուսիսային Կորեայում — լեռներում և սառույցներում: Իրանից դուրս, ճապոնական բանակներում սխտեմատիկ կերպով ուսերեն են սովորեցնում (ընկ. Կաշեյի գեկուցումից):

Հիմա պետությունների վողջ պաշտոնական ռազմական բյուջեյի աճումը (միլիոն դոլարներով).

Պետություններ	1914 թ.	1923 թ.	1928 թ.	1930 թ.
Ֆրանսիա	280.0	258.0	370.5	457.0
Անգլիա	385.5	520.0	581.0	537.0
ՀԱՄՆ	288.5	580.8	761.8	847.0
Իտալիա	131.2	135.5	253.0	249.0
Ճապոնիա	97.5	234.5	221.5	234.4
Ընդամենը	1,182.4	1,828.8	2,167.0	2,324.4

Իսկ խՍՀՄ-ի սահմանները պետությունների պաշտոնական ռազմական բյուջեյի աճումն արտահայտվում է հետևյալ թվերով (միլիոն դոլարներով).

Պետություններ	1914 թ.	1923 թ.	1928 թ.	1930 թ.
Ֆրանսիա	—	10.5	14.2	15.0
Իտալիա	—	4.6	5.0	5.0
Լեռնալան	—	74.0	85.0	95.0
Լատվիա	—	8.5	7.6	7.6
Ռումանիա	15.5	24.2	49.0	55.0
Ընդամենը	15.5	121.8	161.6	177.7

Այսպիսով, հենց խոչը կապիտալիստական պետությունների — Ֆրանսիայի, Անգլիայի, ՀԱՄՆ-ի, Իտալիայի և Ճապոնիայի (Գերմանիան հազվի մեջ էի, չնորհիվ այն առանձնահատուկ դրուժյան, վորի մեջ խոչը պաշտոնական ռազմական բյուջեները ցույց են տալիս բանակի և ուղային ու ռազմական նախատորմի վրա ծախսված ընդհանուր գումարի հետեվյալ աճումը (միլիոն դոլարներով).

1914 թ.	1,188-ով
1923 »	1,828-ով
1928 »	2,167-ով
1930 »	2,324-ով

Կամ ընդամենը Ֆրանկներով՝ 1914 թ. 29 միլիարդից 58 միլիարդ 1930 թ.: Այսպես կոչված «խաղաղության ապահովման» վրա ծախսված գումարները համալրարհային իմպերիալիստական պատերազմից հետո անցած

13 տարիներում 1914 թ. համեմատությամբ կրկնապատկվել են (պլենումի նյութերից) :

Առանձնահատուկ նշանակություն ունի ռուսական սպիտակ զվարդիական բանակների մնացորդների գործունեությունը աշխուժացումը : Նրանց ակտիվությունն աճում է :

«Մինչև այժմ սպիտակ դավաճանականների առաջնորդները թաղնվում էին զանազան բարեգործական կազմակերպությունների հետեւում : Բայց հիմա նրանք բացարձակ կերպով ասպարեզ են իջնում, բացարձակ կերպով խոտում են հակախորհրդային պատերազմի պատրաստության մասին : Այդ առանձնապես նկատելի է Ֆրանսիայում և այն յերկրներում, վերջինս գտնվում են Ֆրանսիայի ազդեցություն և հովանավորության տակ» (նկ. Կաշենի զեկուցումից XI պլենումում) :

բ) Ինտերվենիայի պիվանագիտական պատրաստությունն արտահայտվում է նրանում, վոր ռազմական ու քաղաքական դաշինքներ են կնքվում և զանազան կոնֆերանսներ են հրավիրվում : Հենց միայն 1930 թ. ընթացքում այդպիսի՝ այսպես կոչված ազդարային 5 կոնֆերանս է յեղել :

«Ա. Միության դեմ ուղղված և Բրիտան-խաղաղասերի վողորմածությամբ Ֆրանսիայի և Լեհաստանի, Ռումինիայի, Յուգոսլավիայի, Չեխո-Սլովակիայի, մնացած Մերձբալթյան յերկրների միջև կնքված ռազմական գաղտնի պայմանագրերի գոյությունը պարզ յերեւում է նրանից, վոր այդ յերկրներում Ֆրանսիական պլանավոր չտարի սպաների մշտական միախառնում գոյություն ունեն : Ամեն տարի և տարեկան մի քանի անգամ Ֆրանսիական զենեքայինը և ազմիրայինը

մեծ չուքով յերեւում են Բեղադում, Վարչախում, Բուխարեստում : Այդպիսիներից էր գեներալ Լեոնը, ապա գեներալ Գուրոն, ադմիրալ Գեպարը, մարշալ Ֆրանչե դեպպերեն, ավիացիայի մինիստր Ենյակը : 1930 թ. Պրագայում, 1931 թ. Փարիզում կայացան Ֆրանսիայի և նրա վասալ յերկրների ռազմական ներկայացուցիչների խորհրդակցությունները : Այսպես են դեսպանությունների գաղտնի գործերը ինտիմ գործակցություն նախապատրաստում ռազմական առաջնորդների միջեւ, վորոնք ամբողջ աշխարհի առաջ պատերազմ են կազմակերպում խաղաղասեր խորհ. Միության դեմ» (ընկ. Կաշենի զեկուցումից) :

«Մոտ 150 կոնֆերանսներ, նիստեր, հանձնաժողովներ, յենթահանձնաժողովներ, իբր թե նրա համար, վոր խաղաղություն նախապատրաստեն, կարգավորեն մարտային հարկերը, զինավիճակում կազմակերպեն, սպառազինումները սահմանափակեն, ազդային փոքրամասնությունների իրավունքները վորոշեն : Իրականության մեջ նրանք միայն մեկ յնդիք են հետապնդում— ժողովուրդների հոգում ամենակեղծ խաղաղասիրական իլյուզիաներ սլահպանելու միջոցով խմբավորել բոլոր հակախորհրդային ուժերին : Նույն նշանակություն ունի նաև Բրիտանի մշուշադատ պլանը Պանյեւրոպայի մասին :

»Նույն ծագումն ունի, ինչ Բալկանյան յերկրների դաշինք ստեղծելու այն բաղմաթիվ և համառ փորձերը, վորոնք արվում էին անցյալ աշնանն ու ձմեռը : Նրանք վոչ մի ուսալ արդյունքի չհանդեցին, բացի մի պայմանագրից, վոր կնքվեց Ֆրանսիայի ու Դանիայի միջև, և Սկանդինավյան բլուկի հաստատումից, վորը

հակախորհրդային բլոկի սպասելու նկատառումով առ-
այժմ չի ձեռնարկում կիրառելու ծրագրված միջոցա-
ռումները» (ընկ. Կաշենի գեկուցումից) :

«Ազգերի Լիգայի կանոնադրության և լիազորու-
թյունների վերանայումն ու լրացումը նույնպես նպա-
տակ ունեն նախադրյալներ ստեղծել իՍՀՄ-ի դեմ բա-
ցահայտություն խաչակրաց արշավանք կազմակերպելու
համար» (ընկ. Կաշենի գեկուցման առթիվ ընդունված
պլենումի բանաձևից) :

դ) Ֆինանսական և տնտեսական պատրաստությու-
նըն արտահայտվում է նրանով, վոր՝

«Արդեն բացահայտ պատերազմ է հայտարարված
խորհրդային ապրանքների եքսպորտի դեմ արտակարգ
որոնքների միջոցով, վորոնք արգելում են ներմու-
ծումը և ներմուծման լիցենզիայի սխտեմը Ֆրան-
սիայում և Բելգիայում, ուր դեկրետ է իրապարակված
«դեմպինգի» դեմ, և ՀՍՄՆ-ում ու Կանադայում, ուր
դեկրետ է հրատարակված իՍՀՄ-ի «հարկադիր աշխա-
տանքի» արտադրանքի դեմ : Վճռական խմբերիալիս-
տական յերկրների, առաջին հերթին Ֆրանսիայի և Մեծ
Բրիտանիայի, ղեկավար կապիտալիստական խմբերը
բացահայտություն ազդարարում են այդ տնտեսական պա-
տերազմի միջազգային կազմակերպման լողունըր,
իՍՀՄ-ի հետ, հարաբերությունները խզելու լողունըր»
(ընկ. Կաշենի գեկուցումից) :

«Բալկանյան յերկրների ֆաշիստական մամուլը
Ցեվրոպային հրավիրում է կենտրոնացած դործողու-
թյուն վարել ինորհ. Միությունից դյուզատնտեսական
միջերջներ արտահանելու դեմ : Համալսարհային մա-
մուլը խմբով ձայնակցում է նրան, և Ֆրանսիայի դե-

կավարությամբ ազդարային կոնֆերանսներն իրար հա-
ջորդում են Բուխարեստում, Սինայում, Վարչավա-
յում, Փարիզում, Աթենքում : Նրանց միաձայն բանա-
ձևին ասում է. — «Հարկավոր է միանալ ամենալուսան-
ղավոր և վատթար թշնամու դեմ» (ընկ. Կաշենի գե-
պլենումում) :

«Ֆրանսիայում կատեգորիկ կերպով մերժում են
խորհրդային Միությանն առևտրական վարկ բաց թող-
նել, այն ժամանակ, յերբ միլիարդներ են տրվում Պիլ-
սոդսկուն և Կարոլին» (ընկ. Կաշենի գեկուցումից
պլենումում) :

դ) ինտերվենցիայի շուրջ հասարակական կարծիք
պատրաստելու աշխատանքը կատարվում է առենն որ
բուրժուական մամուլի միլիոնավոր տիրաժի և իրար
հաջորդող հակախորհրդային կամպանիաների միջո-
ցով :

Ամեն որ Ֆրանսիայում 8 միլիոն որինակ թերթեր
են տարածվում մինչև ամենահեռավոր դյուզակները :
«Յունանիտե»-ից բացի, չկա վոչ մի թերթ, վոր հայ-
հոյանքի տարածի չթափի ինորհ. Միության դեմ : Մեծ
Բրիտանիայում, բացի այսպես կոչված հասարակական
կարծիքի մեծ որդաններից, ինչպիսին են «Թայմզ»-ը
(200.000 որինակ) և «Դեյլի Տելեգրաֆ» (200.000),
կամ «Մորնինգ Պոստ» (180.000), Լորդ Ռոտեմբերի
ամբոխավարական մամուլի որական տիրաժը հասնում
է 26 միլ. որինակի : Նրանցից հենց միայն «Դեյլի
Մեյլ»-ը տարածվում է որական 2 միլ. որինակ, ի.
Միության դեմ կատաղի ատելություն և Մուսոլինի ու
Դիտլերի նկատմամբ ներքող սփռելով :

«Այնպես են հասարակական կարծիք պատրաս-

տում, ինչպես պատրաստում են ոճառը կամ մետաքսյա դուլպաները: Ահա թե վորտեղ և հակախորհրդային կամպանիաների շարանի աղբյուրը»:

«Այս կամպանիաներից առաջինը կաթոլիկ յեկեղեցու, պապի կամպանիան եր, 1929 թ. վերջերից մինչև 1930 թ. սկզբները: Նրան հաջորդեց խորհրդային կեղծ դեմպինգի կամպանիան, վորն սկսվեց 1930 թ. վերջերից և մինչև որս ել շարունակվում և մամուլում: Այժմ յեռուն չըջանում և դառնում «հարկադիր աշխատանքի» դեմ ուղղված կամպանիան» (ընկ. Կաշենի գեկուցումից):

«Պապի խաչակրաց արշավանքից» հետո ծավալված կամպանիան, վորն ուղղված և աշպետ կոչված «խորհրդային դեմպինգի» և «հարկադիր աշխատանքի» դեմ ԽՍՀՄ-ում, իր լարվածութամբ, բնույթով և տոնով ամբողջապես հիշեցնում և 1918-19 թ.թ. ինտերվենցիան:

«Յերբ անդլիական կառավարությունը և նրա ապականված մամուլը, դիվացած Կաուցկին և «Յորվերտսը» աղբյուրի տոնով են խոսում խորհուրդների մեծ յերկրի մասին, ապա այդ ապացույց և այն բանի, վոր իմպերիալիստական մարդակերները արյան են ծարավի» (ընկ. Մանուելիսիու գեկուցումից պլենումում):

յե) Ինտերվենցիայի պատրաստությունը ԽՍՀՄ-ի դեմ իր արտահայտությունն և դառնում նաև այն բանում, վոր Եմանացել և Կալաժանցիները հեղափոխական բանվորների ու նրանց հեղափոխական կազմակերպությունների հանդեպ և նրանց փոխարեն Փաշիստական կազմակերպություններ են ստեղծվում, վորոնք

իրենց վրա յեն վերցնում ազգաբնակչության արտագորական պատրաստությունը:

«Նախքան այդ մեծ ավանտյուրան սկսելը, իմպերիալիստները ձգտում են վոնչացնել բանվոր դասակարգի այն կազմակերպություններին և կուսակցություններին, վորոնք խանդարում են նրանց պլանները: Ռեպրեսիաներ կոմունիստների հանդեպ, պրոլետարիատի հեղափոխական ուժերի վաղորդ ճնշում, նրանց անդամների ֆիզիքական բնաջնջում — դա ռազմական պլանի կարևոր մասն և կազմում: 1925 թվից սկսած՝ ռեպրեսիաների ուժեղացումն ընդհանուր և բոլոր յերկրների համար, և ինչքան մոտենում և պատերազմը, այնքան նա ավելի յե արագացվում: Ռեպրեսիաների դոհերը 1930 թ. յերեք անգամ ավելի յեն 1925 թ. դոհերից, և այդ փաստն ինքնին հատկանշական և» (ընկ. Կաշենի գեկուցումից):

Իմպերիալիստները հավատացած են, վոր առանց մեծ դիմադրության հանդիպելու՝ նրանք չեն կարողանա այնպիսի ընդհանուր զորահաձևը կատարել, ինչպիսին կատարեցին 1914 թ.: Դրա համար ել կապիտալի կառավարությունները ներկայումս ֆաշիստական ռազմական կազմակերպություններ են ստեղծում, վորոնք նիսկին ռազմիկների բուրժուական կազմակերպությունների ազդեցությամբ ունեն ռազմ. պատրաստության, հրաձգության և սպորտի զանազան ընկերություններ: Այս կազմակերպություններում հանդիպում են բուրժուաներ և բանվորներ: Այս կազմակերպությունների ներսում մշտական բանավոր ու դրավոր պրոպագանդա յե տարվում, վորի նպատակն և նրանց բարոյապես և քաղաքականապես պատրաստել պատերազմի համար: Բուրժուազիան դիտե, վոր ԽՍՀՄ-ի

վրա հարձակվելու դեպքում, նա պետք է հաշվի առնի կոմունիստներին և բանվոր դասակարգին: Ուստի և համաշխարհային ֆաշիզմն իրեն յերեք խնդիր է առաջադրել—ամենից առաջ՝ պայքարել կոմունիզմի դեմ՝ յերկրի ներսում, ապա՝ հրահրել ազդարնակչության շուրջնիզը և, վերջապես, առավելագույն չափով ազլտացիա ծավալել խորհուրդների դեմ» (ընկ. Կաշենի գեկուցումից XI-րդ սլեննումում):

«Նույն խնդիրները դրված են նաև սպորտային, ուղաչուական և ամսոմոբիլային ակումբների և դիտարկան ուղղմական աշխատավորների ընկերությունների ու ակումբների առաջ» ընկ. Կաշենի գեկուցումից):

Ինտերվենցիայի և իմպերիալիստական նոր պատերազմների համար ազդարնակչությանը արտադրական պատրաստություն տալու ասպարիզում իմպերիալիստների կատարած աշխատանքի արդյունքների մասին և վկայում ուղմա-ֆաշիստական կազմակերպությունների թվի աճումը, վոր հետեվյալ պատկերն ունի.

Ռադմա-ֆաշիստական կազմակերպությունների ա-
ճումը

(Հաղարներով)

ա) Խոհոր կապիսայիսական յերկրներ

Պետություններ	1923 թ.	1930/31 թ.
Հինաստան	500	8000
Ռումինիա	320	1000
Ֆիլանդիա	1.500	4000
Եստոնիա	1.100	4.300
Լատվիա	800	4.500
Ընդամենը	4.220	21.800

բ) ԽՍՀՄ-ի սահմանամերձ արեվմսյան յերկրներ

Պետություններ	1923 թ.	1930/31 թ.
Հինաստան	85.000	1.000.000
Ռումինիա	—	200.000
Ֆիլանդիա	120.000	100.000
Եստոնիա	10.000	32.000
Լատվիա	15.000	30.000
Ընդամենը	230.000	1.362.000

զ) Ինտերվենցիայի պատրաստուրյունն ըմքանում է նաև Խ. Միության ներսում:

«Արդյունաբերական կուսակցության» և մենչևիկներին «Միութենական Բյուրոյի» դատաւարությունները բաց արին այդ պատրաստության պատկերը, պատրաստություն, վոր ընթանում էր թե՛ ներսից և թե՛ դրսից, ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական տնտեսության բարձր բնագավառներում լայն ճյուղավորված վնասարարական ցանցի, ֆրանսիական գլխավոր շտաբի ուղտին ծավալված ուղմական լրտեսության և Խ. Միության հաշտպանության թուլացման ու ինտերվենտների խլնդիրների դյուրացման կողմն ուղղված գիլերսիւն գործողությունների միջոցով» (ընկ. Մանուիլսկու գեկուցումից):

Հակախորհրդային ինտերվենցիայի պատրաստության կնկարոմական դեմքը փրանդիական բուրժուազիան է:

ա) «Ամեն ինչից յերեվում է, վոր ԽՍՀՄ-ի դեմ

ուղղված միջադեպին դավադրութեան գլուխն և կանգնած իմպերիալիստական Թրանսիան, խորհրդային բանվորների և գյուղացիների ամենալայն աշխարհը նամին, յեվրոպական խաղաղութեան ամենամեծ սպառնալիքը: Թրանսիական կապիտալը միջադեպին գլխատանի յե, վոր ծծում է դերմանական բանվոր դասակարգի և Արևելյան Յեվրոպայի ու Բալկանների վասալ պետութունների գաղութները: Նրան վիճակվել և յեվրոպական ժանդարմի այն դերը, վոր պիտին ամբողջ տասնամյակներ ընթացքում կատարում եր ուսական ցարիզմը» (ընկ. Մանուկիսկու գեկուցումից):

«Ինչո՞ւ Թրանսիական իմպերիալիզմը ներկայումս հակախորհրդային ինտերվենցիայի պատրաստութեան գլուխն և կանգնած:

«Վորովհետև հիմնականում, վոր նա տանել էի կարող, դա սոցիալիստական հանրապետութունների որրինակն է, հանրապետութուններ, վորոնց գոյութիւնը ու հոյակապ հաջողութունները կապիտալիզմի դատաւճիռն են հանում:

«Վորովհետև նա ուղում է խեղդել գաղութային հեղափոխութունների ոջախը, վորպիտին նա Մոսկվան է համարում:

«Վորովհետև իմպերիալիստական Թրանսիան յերբեք էի կորցրել պատերազմից առաջ ցարական Ռուսաստանում ներդրած իր կապիտալների վերադարձման հույսերը:

«Վորովհետև նա այսոր վռակու հակայական պաշարներ ունի, վոր Ռուսաստանում ներդնել է յերազում:

«Վորովհետև, վերջապես, նա հույս ունի, վոր բալլէվիզմի վոչնչացումը նրան տեր կդարձնի Դոնբասին, նալթաբեր Կովկասին և Խ. Միութեան բոլոր ժողովուրդների անսահման հարստութուններին» (ըկ. Կաշենի գեկուցումից):

Մնացած մեծ պետութուններն աջակցում են Թրանսիայի ագրեսիվութեանը հակախորհրդային ինտերվենցիայի պատրաստութեան ուղղութեամբ: Նրանցից «Մեծ Բրիտանիայի քաղաքականութիւնը հիմնական նպատակ ունի վերացնելու հակախորհրդային ինտերվենցիայի պատրաստութեան բոլոր խոչընդոտները» (ընկ. Կաշենի գեկուցումից):

«Ֆինլանդիայում խոսում են մեծ ֆինլանդիայի մասին, խորհրդային կարելիայի, Լենինգրադի, Վլատկայի և Մարի մարզի միացման մասին: Եստոնիան յեւրոպում է ինդերմանլանդիայի և Նովգորոդի մասին: Լեհաստանում թղթի վրա վերականգնում են Յադեւոնների Լեհաստանը, արբենում են Ռւկրայինայի միացումով և 1772 թ. հալիչով» (ընկ. Կաշենի գեկուցումից ինտերվենցիայի վտանգի մասին):

«ՀԱՄՆ-ում հակախորհրդային ռազմական ինտերվենցիայի պլաններն ակտիվ աջակցութիւն են գտնում հուլիների սղդեցիկ իմպերիալիստական խմբի կողմից:

Հովիթի խումբն եր, վոր Ֆերմերների ոգնութեան կոմիտէի ցուցանակի տակ, ստեղծեց հատուկ մի կադմակերպութիւն՝ իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ դաշնակից բանակների մատակարարման պետ Լեդգելի գլխավորութեամբ: Այդ կեմիտեն կես միլիարդ ռուբլի պաշար դնեց ինտերվենցիոն բանակի պարե-

նախորդման կարիքները համար: Պաշարները գնվեցին չափազանց շտապ կարգով, նկատի ունենալով այն ժամկետը, վերադառնալու սահմանը եր ֆրանսիական իմպերիալիզմը հակախորհրդային ռազմական ինտերվենցիա սկսելու համար, և պատրաստ պահվում էր Նախնային ուղիղության ուղիղության նախահանդուտներում» (ընկ. Կաշենի զեկուցման առթիվ պլենումի կողմից ընդունված բանաձևից):

4. Սոցիալ-դեմոկրատիայի դերը ինտերվենցիայի պատրաստության գործում

Հակախորհրդային պատերազմի պատրաստության գործում առանձնապես նողկալի դեր է խաղում սոցիալ-դեմոկրատիան: Նա բուրժուազիայի ազենտուրան է բանվոր դասակարգի շարժերում՝ իմպերիալիստների հակախորհրդային ագրեսիվությունը քողարկելու համար:

«Սոցիալ-Ֆաշիստները խառնում են պատերազմի վտանգը: Նրանք պաշտպանում են ժնեվի կեղծ խաղաղասիրությունը, վորի միակ նպատակն է թմբեցնել պրոլետարիատին, նրանց ձեռք ու վտանգը չլքալու հապ հանձնել իմպերիալիստներին, ինչպես 1914 թ.» (ընկ. Կաշենի զեկուցումից):

«Գոյություն ունի Ադդրի Լիգայի խաղաղությունը, նրանք սոցիալ-դեմոկրատ բանվորներին համոզում են, թե «պատերազմն Արեվելից է սպառնում» (բանաձևից):

«Իսկ Գերմանիայում, Բելգիայում, Մեծ Բրիտանիայում, Ֆրանսիայում նրանք առաջարկում և թեր են քվերակում իմպերիալիզմի ռազմական վարկի, որ տին, կամ այնպիսի մանեվրներ են անում, վոր այն

առաջարկներն անցկենան: Գերմանական սոցիալիստները կամենում են ստիպել, վորպեսզի Գերմանիան դաշինք կապի կապիտալիստական Ֆրանսիայի հետ՝ լրացնելու համար բուրժուազիայի միասնական ֆրոնտը ընդդեմ ԽՍՀՄ-ի» (նույն տեղը):

Սոցիալ-դեմոկրատիան իմպերիալիստների վնասարարական ազենտուրան է ԽՍՀՄ-ի դեմ:

«Մոսկվայի դատավարությունը ուսման ձևով և ներքին հանդեպ, վորոնք, Վանդերվելդեյի, Հայատարբուրթյան համաձայն, աշխատում են II Ինտերնացիոնալի հետ «սերտ համերաշխություն» և վորոնց աշխատանքին «ուշի ուշով հետևում են» II Ինտերնացիոնալը ցույց տվեց, վոր II Ինտերնացիոնալը ֆրանսիական գլխավոր շտաբի, և ուսումնական սպիտակ գլխարկիականների, Փարիզի եմիգրանտական կազմակերպությունների («Տորգվորոմ») հետ միասին ուսումնական մենշևիկներից ռազմական ինտերվենցիայի պատրաստություն նպատակով վնասարարական աշխատանքի համար անմիջական ազենտուրա կազմակերպեց» (ընկ. Կաշենի զեկուցման առթիվ պլենումի ընդունված բանաձևից):

«1927 թ. II Ինտերնացիոնալի նախաձեռնությունը կազմակերպվեց Մատտիոտի—Փոնդը, նպատակ ունենալով «ոգնություն ցույց տալ բանվորական շարժման այն յերկրներում, ուր դեմոկրատիա գոյություն չունի»: Այս կազմակերպության բելգիական սեկցիայի կանոնադրության մեջ կարդում ենք.

«Պարագրաֆ 4.—Բելգիական Մատտեոտի—Փոնդը նպատակ ունի ոգնություն ցույց տալ բոլոր ագրոսականներին: Փախստականներին կամ կապիտալիստական

ոեակցիայի դոկերին և այն անձանց, վորոնց ԶԱՅՈՒՄ
են դիկտատուրաները:

«Անձինք, վորոնց ճնշում և դիկտատուրան» — այս
անպայման իր սուր ծայրով Խ. Միլոթյան կողմն և
ուղղված:

«1927 թ. կայացավ II ինտերնացիոնալի կոն-
ֆերանս: Եւ 20 հոգուց բաղկացած մի հատուկ հանձ-
նաժողով նշանակեց Մատտեոտի — ֆոնդի դժուր ող-
նությունն ցույց տալու համար բանվորական շարժման
այն յերկրներում, ուր դեմոկրատիա չկա»:

«Թե ի՞նչ էյին նկատի ունենում այդ վորոշումը
հանելիս, այդ յերեւում և այն նյութերից, վոր հրա-
պարակեց նույն գործադիր բյուրոն և վորը շրջան գոր-
ծեց վողջ հակախորհրդային մամուլում: Ահա թե վոր-
տեղ և թաղված շան գլուխը, ահա քե ինչու յի ստեղծ-
ված այդ կադմակերպությունը: Ընկերներ, մենք դեռ
չենք յոռոցել մենչև լիկների դատաւարությունը, վո-
րից միտնում այն պէս, վոր մենչև լիկները սոցիալ-
դեմոկրատները չէին վթյուն էյին ստանում, այնպես,
վոր ի՞նչը բիանւամայն բացահայտ կերպով կարողա-
ցավ ասել Բեռլինի ժողովրդականների ժողովում՝ «վողջ
սոցիալ-դեմոկրատիայի դրամարկից չի վերցված,
այլ Մատտեոտի — ֆոնդի դրամարկից»: Ահա թե ինչ և
իրենից ներկայացնում Մատտեոտի ֆոնդը — նա հատ-
կապես ստեղծված և ԽՍՀՄ-ում դրոնվող մենչև լիկների
համար: Ընկերներ, յես ուզում եմ ընթերցել ևս մի
կետ այդ կանոնադրությունից, վորից միանգամայն
պարզ է, վոր այդ ֆոնդի մասին պետք և մտածել սպա-
ռազնութունների և ինտերվենցիայի կապակցությամբ:

36-րդ պարագրաֆում ասված է.

Նյութական և բարոյական պաշտպանություն ասե-
լով հատկապես հասկացվում է՝

ա) միլիցիայի կորսուտի կադմակերպում և ինքնա-
պաշտպանության պատրաստություն մարմնամար-
պության և սպորտի միջոցով.

բ) միլիցիայի համախմբումը յերիտասարդ սրբ-
լիտաբների հետ շրջանային ու ազգային մասշտաբով՝
ոեակցիան դիտավորություններին հակակշիռ ստեղծե-
լու համար.

գ) բանավոր և գրավոր պրոպագանդա, վորպեսզի
բանվորները նախատեսեն նրանց սպառնացող վտանգը,
կադմակերպման համար դրահավաք պատրաստվի:

«Ի՞նչ է այդ: Այդ, այսպես ասած, սպառնացիւնում
և: Բայց ո՞ւմ դեմ:

«Դա, ռադմական համալրումների պատրաստու-
թյուն և բոլոր ժողովուրդների դիմադրութեան համար,
վորոնք ստեղծվում են ընդդէմ ԽՍՀՄ-ի» (ընկ. Ստա-
սովի հառից):

Սոցիալ-դեմոկրատիայի ակտիվ մասնակցությու-
նը ինտերվենցիայի պատրաստության դործին ակնառու
կերպով յերեւան է հանում միջադրային սոցիալ-դե-
մոկրատիայի հակահեղափոխական դերը և վերջնակա-
նապես մերկացնում է նրան իբրև իմպերիալիզմի առա-
ջավոր ջոկատի:

«Միջադրային սոցիալ-դեմոկրատիայի վողջ հա-
կահեղափոխական, հակաբանվորական քաղաքականու-
թյունն իր ավարտումն է դրոնում բրկակայայի և ռադ-
մական ինտերվենցիայի պատրաստության մեջ՝ ուղղ-
ված աշխարհիս առաջին սրբլիտաքական պետության
դեմ: ԽՍՀՄ-ի կապիտալիստական վերասերման և

Համ Կ (բ) Կ-ում յեղած աջերի հաղթանակի հուշը կորցրած համաշխարհային բուրժուազիայի շրջա-
դարձը դեպի ինտերվենցիան, կապիտալիստական տար-
րերի վրա ծավալված գլխավոր հարձակողականը
ԽՍՀՄ-ում և հեղափոխական վերելքի զարգացումը կա-
պիտալիստական յերկրներում, ուժեղացրել են II Ին-
տերնացիոնալի բոլոր կուսակցութիւնների (առաջին
հերթին գերմանական սոցիալ-դեմոկրատիայի, վոր
2-րդ Ինտերնացիոնալի կորիզն և հանդիսանում) ին-
տերվենցիոնիստական և վնասարարական կողմնորոշու-
մը, կուսակցութիւններ, վորոնք գիտակցում են, վոր
սոցիալիզմի հաղթանակը ԽՍՀՄ-ում վերջնականապէս
ող կհանի նրանց ազդեցութիւնը կապիտալիստական
յերկրների բանվորութիւն մեջ» (ընկ. Մանուիլովու գե-
կուցման թեղիւններէ) :

«Յերբ սոցիալ-դեմոկրատիան միջազգային համա-
ձայնութիւն կոչ ե անում, նա դրանով նկատի ունի
իմպ-իստի տներ, և նրանց կուսակցութիւնների
համաձայնութիւնը ԽՍՀՄ-ի դեմ և բոլոր կապիտա-
լիստական յերկրների հեղափոխական պրոլետարիատի
դեմ : Յերբ կոմունիստական ինտերնացիոնալը միջազ-
գային յեղբայրացման կոչ և անում, ապա նա կոչ ե
անում միջազգային համերաշխութիւն, դասակարգա-
յին պայքարի՝ ընդդէմ կապիտալի, նա կոչ ե անում
քաղաքացիական պատերազմի, կոչ և անում աջակցելու
ԽՍՀՄ-ի սոցիալիստական շինարարութիւնը : Այդ և
հիմնական տարբերութիւնը մեզ կողմից՝ կոմունիս-
տական ինտերնացիոնալի և Պրոֆինտերնի միջև կող-
մից՝ յերկրորդ և Ամստերդամյան ինտերնացիոնալների
միջև» (ընկ. Տելմանի ճառից) :

Միջազգային բուրժուազիայի այս ինտերվենցիո-
նիստական քաղաքականութիւնը ԽՍՀՄ-ն հակադրում
ե իր խաղաղութիւն քաղաքականութիւնը, վոր պայ-
մանաւորված ե Փոցիալիստական շինարարութիւն շա-
հերով : Խ. Միութիւնը խաղաղութիւն քաղաքականու-
թիւն ե իրագործում Հոկտեմբերի առաջին իսկ որե-
րից :

«Բայլեվիկների վճռական նշանակութիւն ունեցող
լոզունդներից մեկը — և վոչ միայն լոզունդը, — այլ
այդ լոզունդի գործնական կիրառումը — յեղեյ ե խա-
ղաղութիւնը : Բանվոր դասակարգի քաղաքական իշ-
խանութիւնը հաղթանակի միջոցով ԽՍՀՄ-ում ապա-
խանութիւն հաղթանակի միջոցով : Նա առաջին յերկրն եր ամ-
հովմեց խաղաղութիւնը : Նա առաջին յերկրն եր ամ-
հովմեց աշխարհում, վոր իր շինքին փաթաթած քաղա-
քացիական կռիւները վերջացնելուց հետո՝ Լենինի և
բայլեվիկյան կուսակցութիւն քաղաքականութիւն մի-
ջոցով խաղաղութիւն տվեց իր ժողովուրդներին» (ընկ.
Տելմանի ճառից) :

«Ինչե՞ համար Խ. Միութիւնը պատերազմ պետք
ե ցանկանա : Մի՞թե նոր հողերի կարիք ե գոյում : Նա
գրավում ե մեր մոլորակի մեկ վեցերորդ մասը :

«Հարկավո՞ր ե արդյոք, վոր նա ուրիշ տեղում
հումք վորոնի : Բնութիւնը նրան չապել և աշխարհի
ամենահարուստ հողաչերտերը :

«Ծանրաբեռնված», և արդյոք նրա ներքին շուկան
— Դեռ նա շատ հեռու յե այդ աստիճանին հասնելուց :
Ապրանքի գերարտադրութիւնից չտուժելով, նրա աղ-
քաքնակութիւնը, վոր արագորեն աճում ե դեպի 200
միլիոնը, հսկայական կարիքներ ունի, վորը չի կարո-
ղանում բավարարել, չնայած իր վիթխարի հաջողու-

թյուններին, — վաճառահանման չուկաների հարցը նրա համար դոյություն չունի, մինչդեռ այն նույն հարցը մահվան յերկյուղով վաթաթվում և խմբերիալիստական աղբյուրներին ապրանքային տրտադրության շինքին: Յեթե խորհուրդները հումք են արտահանում, ապա միայն նրա համար, վորպեսզի մեքենաները ներմուծեն, վորի պակասն առայժմ դրում են» (ընկ. Կաշենի գեկուցումից):

Իմպերիալիստները, իՍՀՄ-ին պատերազմի դըրդելու ստիժներ վորոնելով, իրենց յերկրները աշխատավորներին իՍՀՄ-ի դեմ գրգռելով, դրանով միայն կապիտալիստական սխտեմի բացասական կողմերը և խորհրդային սխտեմի դրական կողմերն են յերեւման հանում:

ա) Գեմպլինդի մեղադրանքն ամենեվին հիմնավորված չէ:

«ԻՍՀՄ-ում դոյություն չունի այն ունտան, վորը կապիտալիստական յերկրներում խեղդում և մանր ու միջակ հողատերերին և կաղմում և, ասենք թե ՀՍՄ-ում, նրանց արտադրական ծախքերի դրեթե մեկ յերրորդ մասը, դոյություն չունի վաշխառուական կապիտալ, վորին նույնպես գյուղացին տալիս և իր մթերթյունները պետությունից ավելի քան միլիարդ ուղբու աջակցություն ստացան: ԻՍՀՄ-ում պետությունը գյուղացիական տնտեսություններին գյուղատնտեսական մեքենաներ և մատակարարում. 1931 թ. իՍՀՄ-ի գյուղատնտեսությունը պետությունից 1.200 միլիոն ուղբու մեքենա կտանա, կոլեկտիվացված գյուղատնտեսությունը մանր տնտեսության նկատմամբ առա-

վելություններ ունի, և վերջապես ներկա տարվա փայլուն բերքը: Այս բոլորը գործոններ են, վոր աղբյուր են հացի ինքնարժեքի վրա»:

«ԻՍՀՄ-ում տնտեսությունը պլանային-սոցիալիստական և: Իսկ այդ նշանակում և, վոր իՍՀՄ-ի ապրանքային հարաբերությունների հիմքում դրված ինքնարժեքի որենքը այլ դեր և խաղում, քան կապիտալիստական տնտեսության մեջ: Ամեն մի առանձին ապրանքի դինը, հիմնականում պլանային ներգործության յենթարկվելով, մեր հասարակության աշխատանքային ծախքերի ընդհանուր դումարից յեղնելով, վորոշվում և ընդլայնված սոցիալիստական վերարտադրության գիտակցաբար դրված նպատակով»:

«Այստեղ դները վորոշվում են վոչ թե շահույթի ստիմուլով, ինչպես այդ լինում և կապիտալիստական տնտեսության մեջ, այլ սոցիալիստական շինարարության, այսինքն՝ ամբողջի շահերով» (ընկ. Մանուել-սկու գեկուցումից):

բ) Անհիմն և այն մեղադրանքը, թե խորհրդային Միությունը միջամտում և և ապրիների մրցակցություն և համդես բերում՝ կապիտալիստական կարգերը պայթեցնելու նպատակով:

«ԻՍՀՄ-ին մեղադրում են այն բանում, թե չուկա հանդես դալով նա պայթեցնում և կապիտալիստական հասարակարդը: Շատ վատ և ուրեմն համաշխարհային կապիտալիզմի վիճակը, յեթե այն 2 տոկոսը, վորպես սին կաղմում և խորհրդային առևտուրը համաշխարհային առևտրի ընդհանուր բալանսում, այնպես և խախտում «կաղմակերպված» կապիտալիզմի դերը

վոր նրան, Բրիտանի խոսքերով, բայց էլ իրական հեղափոխութիւնն և սպառնում :

«Վոչ թե ԽՍՀՄ-ն և միջամտում կապիտալիստական պետութիւնների ներքին դործերին, այլ ընդհակառակը, նրանք են միջամտում ԽՍՀՄ-ի ներքին դործերին :

«ԽՍՀՄ-ն յենթակա յե կապիտալիստական յերկրների շուկայի որենքներին : ԽՍՀՄ-ն չէ, վոր սահմանում և այդ շուկայի որենքները, այլ բուրժուազիայի և նրա սոցիալ-դեմոկրատական արբանյակների գովերգած կապիտալիստական կարգերը : Յեթե ԽՍՀՄ-ից կախած լիներ տվյալ պահին փոխել այդ որենքները, ապա նա այդ կաներ : Բայց ԽՍՀՄ-ն կանգնած և կապիտալիստական կառավարութիւնների ներքին դործերին չմիջամտելու դերքերի վրա : Իսկ ԽՍՀՄ-ից պահանջում են, վորպեսզի նա դադարեցնի ինդուստրացումը, իր արդյունաբերութեան մի շարք ճյուղերի զարգացումը, իր խոշոր բնական հարստութիւնները չահագործումը, վորովհետեւ այդ կարող և խախտել կապիտալիստական յերկրների դիրքերը : Ի՞նչպես այդ համատեղել այլ յերկրների ներքին դործերին չմիջամտելու սկզբունքի հետ» (ընկ. Մանուիլսկու ղեկուցումից) :

դ) ԽՍՀՄ-ի «հարկադիր աշխատանքի» կիրառման մեղադրանքի կեղծութիւնն ու նողկալիութիւնը առանձնապես աչքի յեն դարկում :

«... Ամերիկական և այլ իմպերիալիստների ոռաջադրած այն մեղադրանքը, վոր իբրեւ թե փայտահատումը և մի քանի այլ երապորտային սուղանքների արտադրութիւնը ԽՍՀՄ-ում ապահովված են շնորհիվ ստրկական աշխատանքի, ամենաղաղբիլի մի զըր-

պարտութիւնն և այս համաշխարհային տվապակների կողմից : Ճիշտ հակառակը. մեղ մոտ, կապիտալիստական Գերմանիայում, Բրյոննինգների և Բրաուննի-րի, Բրեննենների և Զեվերինգների Գերմանիայում և, վոր նկատվում են ստրկական աշխատանքի և ստրուկների արտահանման փատեր :

«... Հռենոսյան մարդում, Բյոնի աշխատանքի բյուրոյում, գտնվում և գերեվաճանութեան կենտրոնական բոսա : Այնտեղ հարկադրում են դործադուրկներին աշխատանքի գնալ Յրանիա, վորտեղ Ֆրանսիական իշխանութիւնների ղեկավարութեան տակ նրանք պարտավոր են աշխատել կոյուղիներում, քարահանքերում և հանքահորերում : Շատ դեպքերում դերմանացի դործադուրկներին հարկադրել են գնալ Յրանիա, Հոլանդիա և անգամ Բելգիա. ամենատոկալի պայմաններով, ամենեվին հաշվի չառնելով նրանց ղնալ-չգնալու ցանկութիւնը : Յեթե նրանք խախտում էյին սրայմանադիրը, կամ մերժում էյին արտասահման աքսորի գնալ, ապա այդ նրանց համար մահա-վճիռ եր նշանակում, վորովհետեւ այդ մերժման համար նրանց դրկում էյին անգամ այն վողորմելի գրոշմար նրանց դրկում էյին անգամ այն վողորմելի գրոշներից, վորպէսին նրանք ցտանդում էյին իբրեւ դործադուրկութեան նպատ : Յեվ այս խայտառակ կապիտալիստական ստրկութեան կողքին ղերմանական սոցիալ-դեմոկրատիան համարձակվում և միանալ համաշխարհային բուրժուազիայի հակախորհրդային դրապարտութիւններին» (ընկ. Տեւմանի ճառից) :

«Կապիտալիստների աչքին հարկադիր աշխատանք և սոցիալիստական յերկրի բոլոր քաղաքացիները պարտավորութիւնը—աշխատել՝ ուտելու իրաւունք

ունենալու համար: Դա խորհրդային սահմանադրութ-
յան հիմնական կետերից մեկն է, վորով պարծենում
է խորհրդային յերկիրը: Յեւ այդ պարտավորությու-
նը կոմունիստները կմտցնեն ամբողջ աշխարհում, տա-
պալելով ճրիակներների իշխանությունը:

«ԽՍՀՄ-ի հարկադիր աշխատանքի մասին խոսու-
մն մարդիկ, վորոնց ամբողջ հասարակական կազմը
հիմնված է միլիտնավոր բանվորների ամենահրեշային
հարկադրման, տնտեսական ստրկացման վրա, մար-
դիկ, վորոնք իրենց մբողջ տիրապետությունը կառու-
ցել են սպիտակ ցեղի մի խումբ մակարդձների միջո-
ցով մնացած բոլոր գոնավոր ցեղերին չահագործելու
հիման վրա, մարդիկ, վորոնք ստրկություն են մըտ-
ցրել և այն պահպանում են Ձինաստանում, Հնդկաստա-
նում, Հնդկաչինում, բելգիական Կոնգոյում, Լատինա-
կան Ամերիկայի Կոնտինենտում, վորոնք Լինչի դա-
տաստան են գործադրում Ամերիկայում, շղթայի յեն
զարկում միտներ Ֆայերստոնի կառուչուկի սլանտա-
ցիաներում Լիբերիայում, խալարամոլներ, վորոնք
չարաչահում են ամենախալար կրոնական սնտրիադաշ-
տություններն ու նախապաշարումները, վորոնք հնդ-
կա-մուսուլմանական կոտորածներ են կազմակերպում
(ընկ. Մանուկիսկու գեկուցումից):

6. ՊԱՅՔԱՐ ԻՆՏԵՐՎԵՆՅԱՑԻ ՅԵՎ ԻՄՊԵՐԻԱ- ԼԻՍՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԻ ՎՏԱՆԳԻ ԴԵՄ

Այսորվա պայմաններում, յերբ արագորեն մոտե-
նում են ԽՍՀՄ-ի վրա հարձակվելու վտանգը և իմպե-
րիալիստական պետությունների զինված ընդհանրում-
ներն աշխարհի վերաբաժանման համար, — իրար հակա-

դիր յերկու աշխարհներին՝ կադիտալիզմի և սոցիա-
լիզմի աշխարհներին համապատասխան գոյություն ու-
նեն յերկու ֆրոնտներ և յերկու վճռական գործոն-
ներ:

«Դատակարգայնորեն գիտակից թշնամին համաշ-
խարհային բուրժուազիան և միջազգային սոցիալ-դե-
մոկրատիան—ընդդեմ ԽՍՀՄ-ի մյուս կողմից՝ դասա-
կարգայնորեն գիտակից բարեկամ—համաշխարհային
սլոդետարիատը, Կոմինտերնի ղեկավարությամբ և Խ.
Միության բանվորների ու գյուղացիների հետ դաշնակ-
ցած—ընդդեմ դասակարգայնորեն թշնամի ֆրոնտի»
(ընկ. Տեքմանի ճառից):

Ձնայած բուրժուազիայի բոլոր միջոցառումներին,
ալիկի ու ալիկի հաճախակի յեն դառնում զինվորները
յկուլթները՝ Կարմիր Բանակի և իրենց յերկրների
սլոդետարների հետ համերաշխության լոզունգներով:
Առանձնապես հատկանշական են այդ յկուլթները
Ֆրանսիայում և Լեհաստանում:

Ֆրանսիայում զինվորների ցույցերը յեղել են
1929 թ. 110 անգամ, իսկ 1930 թ.՝ 150 անգամ, վո-
րից 60-ը՝ գործոն ծառայության մեծ դանդաղ զինվոր-
ների կողմից, 30-ը՝ պահեստի և գործոն զինվորների
կողմից միասնաբար: 50-ը՝ միայն պահեստների և
12-ը՝ նախաստիների կողմից: Յեթե 1929 թ. զինվոր-
ների և նախաստիների ցույցերն ընթանում էյին անմի-
ջական պահանջների համար պայքարելու ընդհանուր
լոզունգով, ապա 1930 թ. նրանք ընթանում էյին նաե
բաղադական լոզունգներով, ինչպեսին են՝ «Կիցցե
Կարմիր Բանակը», «Կեցցեն Խորհուրդները», «Կեց-
ցե Խորհրդային Միությունը», ինչպես նաև՝ «Կորչի

բերդովում յեղած ամբողջ գումարտակը դուրս յեկավ նրանց պաշտպանելու։ Զինվորները նույնպես հրաժարվեցին ռազմական ճանապարհի չինարարությունում աշխատելուց։ Վարչավայում ՏՇՈ գինվորներ բանվորներին հետ միասին միտինգ արին։ Վերջին տարում գինվորների թիվը գինվորական բանտերում և ձերբակալվածների քանակը կրկնապատկվեց։

Այս ամենը դեռևս բանակը թափանցող խլրտումների նախնական հայտանիշներն են։ Ընդհանրացնել նրանց կլինե՞ր վաղաժամ։

Բայց այս յեղույթների մեծ մասն ընթանում է առանց մեր ղեկավարության։ Այնուամենայնիվ չի կարելի ասել, թե բանակի և բանվորության միջև չինական պարկապ է քաշված։ Զինվորների մասսան ընդհանուր դժգոհությամբ է վարակվում և հետզհետե սկսում է արձականգնել հեղափոխական դեպքերին» (պլենումի նյութերից)։

2. Կիֆկ-ի XI պլենումը միջադպային ներկա իրադրությունում պրոլետարական Ֆրոնտի ոտրատեղիական և տակտիկական խնդիրները բնութագրելիս, ընդգծեց.

«Ծավալվող համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամը, վաճառահամման շուկաների համար իմպերիալիստական պետութայունների միջև մղվող պայքարի հետևանքով, խորանում է, կրկնապատկվում են իմպերիալիստական բոլոր հակասութայունները, տալով նրանց առանձին սրություն։ Մեծանում է պատերազմական կոնֆլիկտների վտանգն իմպերիալիստական պետութայունների միջև։ Բայց իմպերիալիստների շահերի հակասութայան աճումը չի թուլացնում, ընդհակառակը,

սրում է հակախորհրդային խնտերվենցիոնիստական դատերազմի վտանգը» (XI պլենումի բանաձեպից)։

«Կարեվորագույն միջադպային հիմնական լողունգն ընդդեմ իմպերիալիստական պատերազմների և հակախորհրդային գինված խնտերվենցիայի վտանգն համապատասխանում է իմպերիալիստական պաշտպանութայունը և նրան հետ կապված՝ գաղութային բոլոր հեղափոխութայունների պաշտպանութայունը։ Այս հիմնական լողունգի կապակցութայամբ՝ պրոլետարական ֆրոնտի հիմնական խնդիրն է — զանազան յերկրների պրոլետարիատի մեծամասնության նվաճումը։ Առաջադրելով իմպերիալիստական, չինական և այլ գաղութային հեղափոխութայունների պաշտպանութայունը պրոլետարիատի մեծամասնության նվաճման խնդրի առնչությամբ, մեզ համար պարզ կլինի այն, թե ինչպիսի անհրաժեշտութայուն ունի մասսայական յեղույթների նախապատրաստութայունի սեփական բուրժուազիայի տապալման համար, վերջինը սեփական բուրժուազիայի տապալման համար, վերջինը սեփական համաշխարհային բուրժուազիայի ու սոցիալպիստների և համաշխարհային բուրժուազիայի դեմ մեր ծավալելիք միջադպային հակապատերազմական պայքարի ընդհանուր ստրատեգիական նպատակն է հանդիսանում։ Ֆուրաքանչյուր հակահարձակում ընդդեմ կապիտալիստական հարձակահանգումն ընդդեմ համաշխարհային բուրժուազիային, առաջիկությունն է մեր ֆրոնտի համար, յուրաման՝ առաջիկությունն է համաշխարհային բուրժուազիային և միջադպային սոցիալպիստիկալիստիկային, յուրաքանչյուր նոր մարզ, վոր խորհրդային է դառնում Զինատանում, նոր ամրացում է իմպերիալիստական և համաշխարհային սոցիալիզմի։ Մեր պայքարի ուժեղացումն ընդդեմ յերկրորդ և Ամատերդամյան խնտեր-

նացիոնալիստները, սոցիալ-դեմոկրատական բանվոր-
ների սխառեմատիկ զրավմամբ, մեր միասնական պլա-
նի կիրառման աշխատանքի կարեւորագույն ստորատե-
ղիական խնդիրն է հանդիսանում:

«Կոմունիստական կուսակցութիւնները պայքարն
իմպերիալիստական պատերազմի դեմ և Ս. Միութեան
պաշտպանութեան համար, անխզելի կերպով կապված
և ճշմարտացից դուրս գալու հեղափոխական յեղքի
հետ:

«Այս պատմական հաջցի առնչութեամբ կարեւոր-
ագույն խնդիրն է—իմպերիալիստական համաշխար-
հային սխառեմի ամենաթույլ ողակներից յեկնելով՝
ամբասնել հեղափոխական դատակարարային ֆրոնտը:
Հեղափոխական դործողութիւնները կապիտալիստա-
կան յերկրների տրեստացիա, կապիտալի արդյունա-
բերական վայրերում և դյուղերում, լավագույն ձե-
վով կապահովեն մեր աջակցութիւնը Ս. Միութեան
հնգամյակը չորս տարում կատարելու դործին» (ընկ.
Տելմանի ճառից):

«Իմպերիալիստական պատերազմները սեփական
բուրժուազիայի դեմ ուղղված քաղաքացիական պատե-
րազմի վերածելու լոզունգները բանավոր և դրավոր
պրոպագանդայի միջոցով պետք է մասսայականացնել
ժողովրդական ամենադժին մասսաների մեջ: ԽՍՀՄ-ի
աշխատավորութեան դեմ ուղղվող պատերազմը սեփա-
կան բուրժուազիայի դեմ քաղաքացիական պատերազ-
մի վերածելու լոզունգը ամենաժողովրդականացված
լոզունգը պետք է դարձնել կապիտալիստական յերկր-
ների բանվորութեան միլիոնավոր մասսաների համար»
(XI պլենումի բանաձեւից):

«Կոմունիստական իրեայի տարածման պարտա-
կութիւնը՝ դորքերի մեջ համար սխառեմատիկ աշխա-
տանք տանելու հատուկ անհրաժեշտութիւնն է իր մեջ
պարունակում: Այնտեղ, ուր այդ աշխատանքի արդե-
ված է բացառիկ որեւնքներով, ապա պետք է կատա-
րել անխզալ ճանապարհով: Այդպիսի աշխատանքից
հրաժարվելը հավասարադր է հեղափոխական պարտա-
կանութեանը դավաճանելուն և III Ինտերնացիոնալի
պատկանելիութեան հետ անհամատեղելի լինելուն» (Լե-
նին, Կոմինտերնի մեջ ընդունվելու թիզիաների մասին,
վորոնք ընդունված է Կոմինտերնի II կոնգրեսում):

III. ՀԵՂԱՓՈՒՍԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼԻԳԸ ՅԵՎ ՀԵՂԱ- ՓՈՒՍԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄԻ ՏԱՐՐԵՐԻ ԱՃՈՒՄԸ 1. ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՃԳՆԱԺԱՄԻ ՍՈՑԻԱԼ-ԲԱՆԱ- ԲԱԿԱՆ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ

Համաշխարհային ճշմարտմի ամենագլխավոր հե-
տեւանքը հանդիսանում է բանվոր դասակարգի հետա-
յա հեղափոխականացումը և դասակարգային պայքարի
սրումը, վորպես հետեւանք այն շտեմնված հարձակ-
ման, վորը դործում է կապիտալը բանվոր դասակար-
գի կենսական մակարդակի վրա բոլոր դեքերով:

«Բուրժուազիան ամենամեծ կատաղութեամբ հաղ-
ձակվում է բանվոր դասակարգի և աշխատավորական
մասսաների վրա, աշխատելով անտեսական կողոպտման
միջոցների ուղեւթեամբ աշխատավորութեան ուսերին
գցել ճշմարտմի բոլոր հետեւանքները (մասսայական
արձակումներ և դործադրկութիւն, աշխատավարձի ի-
ջեցում, բանվոր դասակարգի, դյուղի աշխատավորու-

թյան և քաղաքային չքավորության հարկերի բարձրացում, մաքսային դրույքների բարձրացում, մանրածախ գների արհեստական պահպանում, սոցիալական սպահովումների կրճատում և այլն): Կապիտալիզմի այս հարձակումը պրոլետարիատին ամենախիստ մասնավորապես աղքատություն աղետների յե դատարարություն: Պատմություն մեջ անախընթաց դործաղբրությունը, վոր ընդգրկում է 35 միլիոն արդյունաբերական բանվոր (բացի այդ վիճակադրություն հաշվի չառնված դյուղատնտեսական պրոլետարիատի միլիոնավոր դործաղբրներից, հատկապես դադուլներում, և կիսադադուլներում), ճնշում և աշխատանքի չուկայի վրա և ողորդործվում է կապիտալիստների կողմից անարգել իջեցնելու ձեռնարկություններում դրադված բանվորների աշխատավարձը» (ընկ. Մանուիլսկու գեկուցման թեզիսները):

Բուրժուազիան ձգտում է ստեղծել նոր չատ ավելի վատթար մի դոյավիճակ բանվոր դասակարգի համար, քան այդ յեղել է մինչև հիմա:

Բայց կապիտալի այս հարձակումը ծնունդ է տալիս բանվոր դասակարգի արագորեն աճող և ակտիվ դիմադրություն: «Պետք է խելը թույրած լինել կարծելու համար թե բանվոր դասակարգն անմուռն է թուլ կտա, վոր փետրադարդեն իրեն, հանուն կապիտալիզմի կասկածելի փրկություն» Պրոլետարիատի և բուրժուազիայի միջև դասակարգային պայքարը սրվում և ուժեղանում է արագ թափով: Իսկ դա տեսնում է գեպի խոշոր մարտեր բանվոր դասակարգի բուրժուազիայի միջև:

Ճգնաժամի յերկրորդ հետեվանքը գյուղացիական մասսաների ռադիկալիզացիան է: Ագրարային ճգնաժամը, գներն խոշոր ու տեվական անկումը, արդյունաբերական և դյուղատնտեսական գների «մկրտի» յերկարամյա դոյություն պայմաններում, «վերջին աստիճանին է հասցրել ծանր դյուղացիական տնտեսությունը, վոր առանց այդ էլ ճգնված էր վարձակալական բարձր վճարների, վաշխառուական փոխառությունների ստրկացնող տոկոսների, անընդհատ աճող հարկերի և միլիտարիզմի ծանր լծի տակ»:

Դասակարգային շերտավորման պրոցեսն ուժեղանում է դյուղում: Մասսաների արագ աղքատացումը ռադիկալիզացիայի յե յենթարկում դյուղացիությունը:

Դյուղացիություն ռադիկալիզացիայի այն պրոցեսն արտահայտվում է նրանով, վոր նա ամենատարբերական հասարակ ձեվերի ռադիկալ յե կապմակերպում բուրժուազիայի դեմ, սարսուռի յե յենթարկում է հարկավճարումը կամ բացահայտորեն հրաժարվում է վճարել (Հեղհաստան, Արեվմայան Ուկրայինա), հրեկիզում է կալվածատիրական աղաքակները (Աբեկմայան Ուկրայինա, Մեքսիկա), մասսայական տարեմայան Ուկրայինա, հրաժարում են բարձրացնում (Սիրիա, Բային ապստամբություններ և բարձրացնում (Սիրիա, Պաղեստին, Լատինական Ամերիկա) և անգամ հանդույց է իսկական դասակարգային պատերազմի, վորպիսին մղում են բանվորա-դյուղացիական բանակները Չինաստանում:

Ճգնաժամի յերրորդ հետեվանքը այն հարաճուն դժգոհությունն է, վոր ծավալվում է պետական և մասնավոր ծառայողական խավերի, ինտելեկտուալի և արդյունաբերությունների տնտեսական անձնակազմի, մանր

առևտրականների, գործակալների, արհեստավորների, մանր արհեստանոցների տերերի և վերջապես այսպես կոչված միջին դասի մեջ: Իսկ դա շատ կարևոր մի գործոն և հանդիսանում, վորովհետև այդ խավերը ներկայումս ազդարանակցության մի խոշոր մասն են կադմում:

Կիցի—ի ՃԱ պլենումի թեգիսները հետևյալ կերպ են բնորոշում կապիտալի հարձակումը:

«Կապիտալի հարձակումն ուղղվում է վոչ միայն բանվոր դասակարգի դեմ, այլև քաղաքի և գյուղի աշխատավորական ամենալայն մասսաների դեմ, վորոնց կենսական շահերը նրանց՝ մղում են միասնական Փրորոնտ կաղմել պրոլետարիատի հետ՝ ընդդեմ ավադակային մոնոպոլիստական կապիտալի: Աշխատավորության մեջ աճում են մահացությունը, պոռնկությունը և ինքնասպանությունները: Կապիտալի հարձակումն ստանձնապես կատաղի յե զաղութներում, վորտեղ բանվոր դասակարգն իմպերիալիստական և բնիկ բուրժուազիաների յերկտակ ճնշման տակ լինելով, ամբողջապես հանձնված է ամենաբարբարոս շահագործման քմահաճույթին» (ընկ. Մանուիլսկու ղեկուցման թեզիսները):

Յեւ կապիտալի այդ բաղմակողմանի հարձակումն ընդդեմ բանվոր դասակարգի և քաղաքի ու գյուղի աշխատավորական ամենալայն մասսաների, հիմունք է ծառայում նրանց աճող ակտիվության հեղափոխական վերելքի համար:

«Ռատակարգային պայքարի զարգացումը համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի հետագա ծավալման պայմաններում աշխատավորական ամենալայն մասս

սաներին առաջդրում է վճռական ընտրություն կատարել—կա՞մ բուրժուազիայի դիկտատուրա—կա՞մ պրոլետարիատի դիկտատուրա, կա՞մ տնտեսական և քաղաքական ստրկություն—կա՞մ վերջ կապիտալիստական շահագործման և հարստահարության, կա՞մ դալուժային հարստահարություն և իմպերիալիստական պառնազմներ—կա՞մ խաղաղության և ժողովուրդների յեղբայրական հարաբերություններ, կա՞մ կապիտալիստական անարխիա և ճգնաժամեր—կա՞մ անարխիան և ճրգնաժամերը վերացնող տնտեսության սոցիալիստական սիստեմ» (ընկ. Մանուիլսկու ղեկուցման թեգիսները):

2. Հեղափոխական վերելք

Ինչո՞ւ է բնորոշվում հեղափոխական վերելքը:

«Հեղափոխական վերելքի ծավալումն իր արտահայտությունը գտավ՝

ա) գործադուլային պայքարի հետագա որման և գործադուլների շարժման,

բ) Չինաստանի տերիտորիայի զգալի մի մասում, խորհուրդների և Կարմիր բանակի զարգացման ու ամրացման,

գ) գաղութների հեղափոխական շարժման ուժեղացման,

դ) հեղափոխական գյուղացիական շարժման զարգացման,

յ) մի շարք խոշորագույն կոմկուսակցությունների (Գերմանիայի, Չինաստանի, Չեխո-Սլովակիայի, Էս-հատանի) քաղաքական և կաղմակերպչական ուղղացության աճման,

դ) սոցիալ-դեմոկրատիայի ներուժ, ուղղվելու
իշխողների չհասկացած և

ե) քաղաքի մանր-բուրժուական մասսաների, ծա-
ռայողների և աստիճանավորների ուղղվելու աճման
մեջ» (Թեղիսներից) :

Ներկա հեղափոխական վերելքը չափ բանով է տար-
բերվում 1918-1919 թ. թ. վերելքից :

«Ներկա հեղափոխական վերելքը հեղափոխության
և պատերազմների յերկրորդ հատվածացող շրջանի վե-
րելքն է : 1919-1919 թ. թ. առաջին շրջանից նա տար-
բերվում է նրանով, վոր դեռևս չի հասել 1918-1919 թ.
թ. վերելքի լարվածությանը, բայց նա ընթանում է
այնպիսի մի ժամանակ, — յերբ գոյություն ունի սո-
ցիալիզմ կառուցող և սոցիալիստական եկոնոմիկայի
հիմքի կառուցումն արդեն ավարտող պրոլետարական
դիկտատուրայի ամրակուռ պետություն, — յերբ գոյու-
թյուն ունի բանվորական շարժման այնպիսի մի շերտա-
վորում, վոր 1918-1919 թվերի համեմատությամբ չափ
առաջ է դնացել, — յերբ գոյություն ունեն քաղաքակա-
նային ամուր կուսակցություններ, բանվոր դասակար-
գի այն տասներկու տարվա փորձից հետո, վորի ըն-
թացքում սոցիալ-դեմոկրատիան մի շարք առաջավոր
կապիտալիստական յերկրներում իշխանության դեր-
քերն անցավ, — յերբ կապիտալիզմի բոլոր հակասու-
թյունների սրումը չափ ավելի խորն է հաստատացել,
քան 1918-1919 թ. թ. (ընկ. Մանուիլսկու ղեկուցու-
մից) :

«Ուստի հեղափոխությունների և պատերազմների
յերկրորդ շրջանը կցնցի աշխարհը չափ ավելի խոր ու
չափ ավելի լայն մի ցնցումով, քան 1918-1919 թ. թ.

վերելքը, և իր թափով շարունակությունը կլինի 1917
թ. հոկտեմբերի, պրոլետարիատին հաղթանակ տալով
մի շարք կապիտալիստական յերկրներում» : Դա սոսկ
ճշնաթամի հետ կապված կոնյունկտուրային կարգի
հեղափոխական վերելք չի, այլ այնպիսի մի վերելք,
վոր մի ամբողջ պատմական դարաշրջան է ընդգրկում,
վորը նախապատրաստել են կապիտալիզմի ընդհանուր
ճշնաթամի դարաշրջանի բոլոր հակասությունները,
վորը տարածվել է ամբողջ յերրորդ շրջանի վրա ա-
ռանձնապես ուժգնանում է այսօր, համաշխարհային
ճշնաթամի որերին :

«Բայց հենց նրա համար, վոր դա պատմական
ամբողջ գոտու վերելք է հանդիսանում և վոչ թե եպի-
զոտիկ մի վերելք, այնտեղ հնարավոր են կոնյունկտու-
րային բնույթի տատանումներ : Այդպիսի տատանում-
ների որինակներ մենք տեսանք այս տարի մեկից ավելի
անգամ» : Բայց չի կարելի այնպես յերեվակայել, թե
այս հեղափոխական վերելքը կծավալվի բոլոր յեր-
կրներում և ամբողջ ժամանակ համաչափ բնույթ կու-
նենա : Զարգացման անհամաչափությունը կապիտա-
լիզմի անբաժան որերն են : Նա է, վոր յերեան է դա-
լիս դատակարգային մարտերի անհամաչափ աճման մեջ :

«Յերկրներից վոմանք մյուսներից առաջ են անց-
նում, ապա փորք ինչ յետ են ընկնում թույլ տալով,
վոր յերեկվա յետ մնացածներն առաջ ընկնեն : Որինակ՝
Չեխո-Սլովակիայում այս տարի գործադրկության մի-
ջազային որն իր պատրաստությամբ և մարտական
բնույթով ավելի լավ անցկացվեց, քան մյուս յերկրնե-
րում : Բայց, չնայած մակընթացությունների և տե-
ղատվությունների այն անհամաչափության, հեղափո-

խական վերելքի զարգացման բնդհանուր ուղղությամբ անկասկած ընթանում է վերընթաց կորագծով» (նույն տեղը) :

Այդ և հաստատում նաև դասակարգային պայքարի նոր ձևերին անցնելը :

«Այս տարվա ընթացքում ծավալված գործադուլային շարժումը ջրում է ռեֆորմիստների և սպորտունիստների այն սուտը, թե ճգնաժամի ժամանակ գործադուլն անկարելի չէ : Յեւ Ռեուլինում, և՛ Տուրում, և՛ Շոտլանդիայում և՛ Հարավային Ուելսում և՛ մանավանդ Լանկաշիրում ու այլ յերկրներում պրոլետարիատը, գործադուլ արեց, և այն էլ վոչ վատ» : (ընկ. Մանուիլսկու ղեկուցումից) :

Լեհաստանի մասին, որինակի համար, հաղորդում են .

«Զավերցկյան 2½ հազար ջուլհակների հունվարյան գործադուլը, վորոնք ընդգլխանում էին դադյահների թիվը կրկնապատկելուն և 800 բանվոր կրճատելուն : Կրճատումից խուսափելու համար բանվորներն իրենք առաջարկեցին չարաթական յերկու որ աշխատելու մասին : Մերժում տտանալով, 3 որ մնացին գործարանում, թույլ չտալով, վոր շտրեյկբրեխները և վոստիկանները մոտ գան : Ամեն որ ընդհարումներ էյին տեղի ունենում վոստիկանության և կանանց միջև, վորոնք ցրտահար ու քաղցած բանվորներին ուտելիք էյին բերում : Վոստիկանությունը չեր համարձակվում գրոհ տալ բանվորների վրա, վախենալով, վոր նրանք հուսահատ քայլերի կդիմեն : Այդ դիմագրությունը հարկադրեց գործարանատերերին ժամանակավորապես նահանջել :

«Նույն ձևի պայքարի բարձրագույն աստիճանն եր ներկայացնում 1200 բանվորների գործադուլը Պետրոկովում, վորը գլխավորում էյին մեր ընկերները : Գործադուլավորները դրավեցին գործարանը, բարբիկադներ բարձրացրին և մնացին այնտեղ յերեք որ : Վոստիկանները և Փաշտական ջոկատայնները չըջապատեցին գործարանը : Յերրորդ որը կանանց մի բաղմություն հարձակվեց վոստիկանության վրա : Լոճից մի ջոկատ վոստիկանության ողնության հասավ : Գործարանատերը խոստացավ պահպանել նախկին վճարը, բայց յերբ բանվորներն աշխատանքի անցան, նա իր պահանջները վերականգ : Չհաջողվեց նորից գործադուլ բարձրացնել» (ընկ. Լենսկու ճառից) :

«Լեռնարդյունաբերության ասպարիզում գործադուլ անողների թիվն Անգլիայում 1930 թ. կազմում եր գործադուլավորների ամբողջ տարվա 48 տոկոսը, Ֆրանսիայում՝ 40 տոկոսը և Գերմանիայում՝ 25 տոկոսը : Տեքստիլ արդյունաբերության գծով գործադուլավորների թիվը Անգլիայում 1930 թ. կազմում եր տնտեսական մարտերի բոլոր մասնակիցների 41,6 տոկոսը : Հենց միայն Բեուլինի մետաղագործների 1930 թ. աշնան գործադուլը շատ ավելի բանվորներ եր ընդգրկում և շատ ավելի աշխատանքի որ խլեց, քան այդ ամբողջ տարվա գործադուլային մնացած ամբողջ շարժումը Գերմանիայում : 1930 թ. առաջին ամիսներին գործադուլային շարժումը ծավալվեց հարաճուն տեմպերով : Միայն հունվար ամսվա ընթացքում (1931 թ.) կորած աշխուրների թիվը Անգլիայում նախորդ ամբողջ տարվա կորած աշխուրների թվի 75 տոկոսն եր կազմում (3-4 միլ. 4-5 միլ. -ի դիմաց) : Լանկաշիրում անգլիական

մանածագործների գործադուլը հաջողությամբ է վերջանում: Թրանսիայում 10 տարվա ընթացքում առաջին անգամն է, վոր ծավալվում է լեռնագործների գործադուլային մասսայական շարժում: Լեռնագործների տնտեսական գործադուլը Ռուրում աննախընթաց սուր քաղաքական բնույթ է ստանում:

Վերջապես Հնդկաստանում, Բոմբեյի մանածագործների 1930 թվի պարուռթյունից հետո, գործադուլային շարժման նոր ալիք է բարձրանում: Գործադուլ են արել 100.000 ջուտագործ բանվորներ, վորոնք լուրջում են յերկհերթյա աշխատանքից մեկ հերթի աշխատանքի անցնելու հետևանքով սկսված մասսայական արձակումների դեմ» (ընկ. Սմոլյանսկի, «Պրավդա», 1931 թ. մայիսի 1):

Գործադուլն իբրև պայքարի դեմք ոգտագործելը ավելի դժվարացել է: Մավալվող ճգնաժամի վորոշ քանակությամբ լրացուցիչ դժվարություններ է ստեղծում պայքարի համար: Բայց նա ստեղծում է նաև մի շարք լրացուցիչ հնարավորություններ, ըստ վորում ճգնաժամի և դասակարգային պայքարի զարգացման վորոշ աստիճանների վրա այս լրաչուլիչ հնարավորությունները գերակշռում են այն դժվարություններին, վորոնց ստեղծում է ճգնաժամը:

Հնդկաստանի գործադուլային շարժումը հետևյալ կերպ է բնութագրվում.

«Յեթն վերցնենք, որինակի համար, գործադուլային շարժումը, ապա նրա զարգացման ընթացքը հետևյալ պատկերն է ներկայացնում. 1926 թ. գործադուլավորների թիվը 186.000 էր, 1927 թ. 131.000, իսկ 1928 թ. գործադուլներին մասնակցողների թիվը ար-

դեն հասնում էր 506.000 բանվորների, իսկ կորած աշխորների թիվը՝ ավելի քան 31 միլիոնի, 1929 թ. գործադուլավորների թիվը հասավ 531.000-ի: 1930 թ. տնտեսական գործադուլների թիվը նվազում է, գործադուլավորների թիվը հասնում է 196.000-ի, բայց դրա դիմաց մենք տեսնում ենք անցում բանվորական շարժման ավելի բարձր ձևերի—տնտեսական գործադուլներից քաղաքական գործադուլներին: Բնորոշ է քաղաքական գործադուլների խոշոր քանակությունը և նրանց համատարած բնույթը (իդեոլոգիան, վոր ներառեց նախորդական վիճակագրության մեջ չեն մտնում), գործադուլներ տեղի ունեցան վոչ միայն Բոմբեյում և Կալկաթայում, այլև անցկացան Հնդկաստանի հարավային, հյուսիսային և կենտրոնական մասերը» (ընկ. Մադուտի ճառից):

Ամեն տեսակ տնտեսական գործադուլների տեսակաբար կշիռը, վերելքի նախորդ տարիների համեմատությամբ բարձրացել է մի քանի անգամով: Հեղափոխական վերելքի զարգացման ավելի քարձր աստիճանն արտահայտվում է ամենից առաջ նրանով, վոր կոմունիստները մի շարք կապիտալիստական յերկրներում և մի շարք առանձին դեպքերում սկսում են ինքնուրույն կերպով ղեկավարել տնտեսական մարտերը:

Բայց, ԿիԳԿ-ի X պլենումի ժամանակից սկսած մենք դեռ քիչ բան ենք արել դասակարգային մարտերի ինքնուրույն ղեկավարման գործում: Ծիշտ է, մենք այն ավելի բարձր աստիճանի վրա յենք դրել, բայց ճմեր թուլությունը նրանումն է կայանում, վոր կոմունիստական կուսակցությունների մեծ մասը դասակարգային մարտերի ինքնուրույն ղեկավարման մասին բանա-

ձեւեր հանելուց դէնը չանցավ: Դասակարգային մարտերի ինքնուրույն ղեկավարման խնդիրը յերկու-յերեք շաբաթվա կամ յերկու-յերեք ամսվա ընթացքում լուծելի խնդիր չէ»: Նրա իրադրոժումը, դեռևս յերկար ժամանակ է պահանջում: Բայց այդ խնդրի լուծումը չափազանց կարևոր է, վորովհետև «նա քանզի դասակարգի մեծամասնութեան նվաճումն մեծ խնդրի բաղկացուցիչ մասն է կազմում» (ընկ. Մանուիլսկու զեկուցումից):

Գերմանիայի գործադուլային շարժման ինքնուրույն ղեկավարման մասին ընկ. Տելմանը հաղորդում է. «Ի՞նչ է նորը Ռուրի պայքարում: Նորն այնտեղ այն է, վոր մենք ինքնուրույն կերպով, կազմակերպեցինք և վարեցինք պայքարը, թեև ռեֆորմիստները և քրիստոնեյական պրոֆիտուրյունների բյուրոկրատները հենց սկզբից իսկ ամենայն միջոցներով ընդդիմանում էին գործադուլին: Ռուրի պայքարում մենք մարտական ստրատեգիայի նոր փորձ նշեցինք: Մենք այնտեղ հանդիպեցինք հարձակողական տակտիկայի, վոր արտահայտվում էր նրանով, վոր այդ պայքարում հակառակորդը չէր, վոր մեզ համար գործողութեան որենք էր սահմանում, ինչպես այդ յեղել էր նախորդ տնտեսական մարտերի մեծ-մասի ժամանակ, այլ մենք ինքներս էյինք գործողութեան որենք թելադրում ձեռնարկատերերին և ռեֆորմիստներին: Այս փաստի կողքովն անցկենալ չի. կարելի, նկատի ունենալով, վոր բոլոր նախորդ յերկարատև ու կարճատև տարիֆային պայմանագրերի ժամկետները լրանում էյին և վոր չարունակ, յերբ հարկավոր է լինում սկսել պայքարը, պայմանադրային ժամկետները պահպանելու ձգտում էր

նկատվում: Բոլորովին նոր մի հանդամանք, բոլորովին նոր մի փաստ է հանդիսանում այն, վոր մենք նախքան տարիֆային պայմանագրերի ժամկետների լրանալը, հեղափոխական պրոֆուպողիցիայի ղեկավարութեամբ լեռնագործներին պայքարի հանեցինք» (ընկ. Տելմանի ճառից):

«Ի՞նչ դրութեան մեջ է հիմա բանվոր դասակարգի մեծամասնութեան նվաճման գործը: X պլենումի ժամանակվանից, բանվոր դասակարգի մեծամասնութեան նվաճման գործին ամենից ավելի մոտեցած այն չորս կուսակցություններից, վոր նշել էր պլենումը (գերմանական, լեհական, չեխո-սլովակիական, ֆրանսիական կոմկուսակցությունները) միայն գերմանական կոմկուսակցությունն էր, վոր իրոք լուրջ քայլ արավ, այդ խնդրի լուծման ուղղութեամբ վերջին ժամանակներս վատ չի սկսել աշխատել նաև Զեխո-սլովակիական կոմկուսակցությունը, փոքրիկ հաջողություններ ունեցալ Լեհաստանի կոմկուսակցությունը, իսկ ֆրանսիական կոմկուսակցությունը անգամ փոքր յետ դնաց» (ընկ. Մանուիլսկու զեկուցումից):

Դեռևս Կիյի-ի X պլենումը նշում էր, վոր շատ դեպքերում տնտեսական գործադուլները մասսայական քաղաքական գործադուլների յեն վերծվում: Մասսայական քաղաքական գործադուլի հարցը շատ ավելի սկիտուալ նշանակութուն է ուտանում ներկայումս:

«Մասսաների արագ հեղափոխականացումը, իշխող դասակարգերի ղեղորիննատացիան, հապիտայի պետական մեքենայի վորոշ կալմալուծումը և սոցիալ-դեմոկրատիայի ներսում տեղի ունեցող խորը խլրտումները դասակարգային պայքարի այդ զենքի հաջող ոգտա-

գործման նախադրյալներ են ստեղծում: Առանձնապես մեծանում է մասսայական քաղաքական գործադուլի նշանակությունը, վորպես գործող ֆաշիզմի և ինտեր-վենցիլայի վտանգի դեմ պայքարելու միջոցի», (ընկ. Մանուկիսկու գեկուցումից):

«Այսոր մենք այլևս չենք դնում տնտեսական պայքարի քաղաքականացման հարցը, բայց ուժեղ ընդգրծում ենք ամեն մի տնտեսական պայքարի քաղաքական բնույթը: Հեղափոխական պրոֆուպողիցիայի նշանակությունն արտահայտվում է իբրև կադմակերպչական և քաղաքական մի կենտրոն, վոր պետք է ղեկավարի ինքնուրույն պայքարը և այն լրջորեն կենսադործի» (ընկ. Տելմանի ճառից):

«Հենց յերկրում հասունացող հեղափոխական ճղգնաժամի պահին է, վոր մասսայական քաղաքական գործադուլը ագիտացիայի և պրոպագանդայի լոզունգից գործողութայն լոզունգի յե վերածվում: Այդպես էր Ռուսաստանում 1905 թ. այդպես էր Գերմանիայում 1918-1923 հեղափոխական տարիներին, այդպես է հիմա Իսպանիայում, Չինաստանում, Հնդկաստանում, այսինքն բոլոր այն տեղերում, ուր իշխանությունը յերերվում է և ուր բարձր խիում է հեղափոխական ալիք» (ընկ. Մանուկիսկու գեկուցումից):

Ընկ. Տրիկյան Իսպանիայի քաղաքական գործադուլի մասին հետևյալը հայտարարեց պլենումում.

«Այս գործադուլային շարժման բնույթը, այս շըրջանի մասսայական գործադուլների մեծ մասի գուտ քաղաքական բնույթը,—չնայած բացակայել է նախապատրաստական աշխատանքը, չնայած բացակայել են փաստիկ դասակարգային բովանդակություն ունեցող

լոզունգներ, չնայած նրանք յեղել են տարերային, չընայած նաև այն իրատիքին, վոր այս բացընդի հետևանքով հանրապետական բուրժուազիան և նրա սոցիալիստական ու անարխո-սինդիկալիստական ագենտները մասամբ հնարավորություն ունեցան այդ շարժումները ուղղել իրենց կամեցած հունով,—գործադուլների այս գուտ քաղաքական բնույթն Իսպանիայի ճգնաժամի պայմաններում ցույց է տալիս, վոր աշխատավորական մասսաները այլևս չեն կամենում ապրել այնպես, ինչպես առաջ, և նրանք արդեն մարտնչում են հասարակարգի սոցիալիստական վերակազմութայն համար»:

«Բայց չի կարելի մեխանիկորեն բոլոր յերկրների վրա փոխադրել այն, ինչ Լենինը գրում էր մասսայական քաղաքական գործադուլի մասին 1905 թ. պայմաններում: Խոշորագույն կապիտալիստական յերկրներում պրոլետարիատը գնում է վոչ թե դեպի բուրժուազեմոկրատական հեղափոխությունը, այլ դեպի պրոլետարական հեղափոխությունը: Այստեղ դասակարգային ուժերի այլ դասավորում կա, այլ կերպ է դրվում հարցը պրոլետարիատի դաշնակիցների մասին, այլ և սոցիալ-դեմոկրատիայի աղղեցության աստիճանը և այլն: Տնտեսական գործադուլներից քաղաքական գործադուլների անցնելը այս յերկրում չատ ավելի դժվար է, քան Չինաստանում, Հնդկաստանում, Իսպանիայում: Այստեղ հարկավոր է ավելի մեծ քաղաքական և կադմակերպչական աշխատանք դասակարգային փարտերի ինքնուրույն ղեկավարություն ձեռք բերելու, սոցիալ-դեմոկրատիայի—մասսայական քաղաքական գործադուլի իրադործման այդ ամենագլխավոր խոչընդոտի—մասսայական բազան պայթեցնելու համար:

Այնինչ գործնականում կոմունիստները մասսա-
յական քաղաքական գործադուլի կիրառման հարցը չեն
կապել դասակարգային մարտերի ինքնուրույն ղեկա-
վարման և սոցիալ-դեմոկրատիայի ազդեցութեան պայ-
թեցման խնդրի հետ, խոշոր հույսեր են դրել տարե-
րայնութեան մոմենտի վրա:

«X պլենումից հետո շատ կոմունիստների սխալը
ներանումն է յեզել, վոր նրանք բանվոր դասակարգի
մեծամասնութեան նվաճման, դասակարգային մարտե-
րի ինքնուրույն ղեկավարման խնդիրը դիտել են իբրեւ
մի խնդիր, վոր կարելի չէ իրադրոճել միայն ճիշ գործ
ղնելով: Այս սխալը պատահական չէր: Այդ նրանց մոտ
առաջացել էր շնորհիւ այն սխալ դիրքավորման, վոր
ունեն նրանք հեղափոխական վերելքի բնույթի և տեմ-
պերի մասին: Այս ընկերները չափազանց կրճատում ե-
լին նրա ժամկետները, դուհկացնում էլին նրա շար-
ժումը, այն պատկերացնելով իբրեւ առանց դանդաղում-
ների, առանց կոնյունկտուրային տատանումների ան-
ընդհատ բարձրացող մի յերեույթ: Այս սխալը կրկնա-
պատկւում էր նրանի, վոր հեղափոխական վերելքի
հարցը դրվում էր խիստ վերացական, մեխանիկորեն,
առանց հաշիւ առնելու նրա տեմպերն ու զարգացման
ձեւը վորոշող ամեն մի առանձին յերկրի սպեցիֆիկ ա-
ռանձնահատկութիւնները: Իսկ աշխարհի դիրքավոր-
ումը հանդում էր կազմակերպչական «սե» աշխատանքի
բարդ ու աշխատանք պահանջող խնդիրների վրայից
անցնելուն, ինքնահոսի ու տարերայնութեան կողմնոր-
շում էր տալիս, չափազանց դուհկացնում էր վորջ
կուսակցական խնդիրների դրումը» (ընկ. Մանուէլսկու
գեկուցումից):

«Մինչև 1929 թ. վերջը, վերելքի բնորոշման գե-
րակշռող ձեւը գործադուլային շարժումն էր: Ներկա-
յումս գործադուլների հետ միասին տվելի ու ավելի
լայն չափերով են սկսում կիրառվել նաև սպայարի
այլ ձևերը—գործադուլների ցույցեր, մասսաների
և վոստիկանութեան ընդհարումներ, հարկեր վճարելու
մերժում, դյուղացիական ապստամբութիւններ, ուր
կիրառվում են սպայարի աշխարհի ձևեր, ինչպես Արե-
մոյան Ուկրայինայում» (ընկ. Մանուէլսկու գեկու-
ցումից):

Բերենք մի քանի որինակներ:

Լեհաստանում:

«Գործադուլիների ցույցերի ալիքը վողդելի և վողդ
Լիհաստանը, համակելով վոչ միայն քաղաքային բան-
վորների լայն մասսաներին, այլև դյուղական չբավո-
րութեան զգալի մի մասին: Թերեւս չկա գործադուլու-
թեան վոչ մի կենտրոն, վորտեղ ցույց կատարված չը-
լինի: Մի քանի քաղաքներում ցույցերը կրկնվում էլին
մի քանի անգամ: Սրանք սոսկ առաջամարտիկների յե-
լույթներ չեն, այլ ֆաշիստական տերրորի պայմանե-
րում մասսայական կամ համեմատաբար մասսայակա-
ն ցույցեր, վորոնց մեծ մասը գլխավորում է մեր կուսակ-
ցութիւնը: 2-4 հազար բանվորների ցույցեր, վորոնք
անցյալ տարի հաղվադեպ էլին, այսօր հաճախակի յեն
դարձել:

«Ինչպես գործադուլային շարժման մեջ, այնպես
և այստեղ, մենք նկատում ենք ձևերի դուզորդութիւն,
գրոհի տարրերի գգալի գերակշռութիւն: Ճիշտ է, լի-
նում են դեռեւս դեպքեր, յերբ մասսան, վոստիկանու-
թեան միջոցով ցրելով դալու ժամանակ պատկում է դետ-

նին, առաջինսով յուր դիմադրութիւնը թույց տալով (բենձին): Բայց մեծ մասամբ նա քար է արձակում, ղրոհում, հարկադրելով, վոր հանկարծակիի յեկած իշխանավորները նպաստ բաց թողնեն (ղրամով, մթերքով, բոնետով), յերբեմն ել՝ ազատեն ձերբակալվածներին: Փամփուշտ չխնայելով մեկտեղ, վոստիկանութիւնը ավելի ու ավելի հաճախ է սկսում դադեր գործածել» (ընկ. Լենսկու գեղուցումից):

«Այսպես, որինակ, Գրոհնայում մասսան մեծ վրձնականութեամբ դուրս յեկավ յերկու ձերբակալվածների պաշտպանութեան համար, սպառնալով ջարդ ու փշուր անել վոստիկանատունը: Իզուր պեպեհասականները կոչ արին գործադուրկներին ցրվ գալու: Նրանց ի պատասխան մասսան բղավում էր—«կորչեն վոստիկանութեան ոգնականները»: Այն ժամանակ վոստիկանութեան պարետը գործադուրկներին առաջարկեց, — դաշատ հատկանշական է, — պատգամավորութիւն ընտրել, վորպեսզի միասին գնան կոմիտեիատը և ձերբակալվածներին բերեն: Բայց բանվորները նրան պատասխանեցին, վոր իրենք բոլորն ել ստորգամավորներ են և ձերբակալվածներին իրենք ել կաղաւթեն: Յերբ գործադուրկների շարքերից սկսեցին հնչել «Դեպի Կոմիտեիատ», «ինքներս ազատենք ձերբակալվածներին» աղաղակները, այն ժամանակ ազատեցին ձերբակալվածներին և բերին ցուցարարների մոտ: Նույնը տեղի ունեցավ նաև Բելոստոկում»:

«Հումվար և փետրվար ամիսներին գործադուրկների կողմից բազմապետարանի և բարաշի գրավման 15 դեպք է յեղել: Գործադուրկների յեկույթները մօտ 100-ի յեմ հասնում, ըստ վերում մօտ 70-ը՝ կոմիտեի

նիստների ղեկավարութեամբ» (ընկ. Լենսկու գեղուցումից):

«Արդյունաբերական-գյուղական շրջաններում ցույցերը վերածվում են քաղցած բանվորների և գյուղացիների յերթերի: Այդպիսի մի յերթ էր Նովոմեստիկում տեղի ունեցած ցույցը (հունվարի 10-ին): Նրան միացած հարեւան գյուղերից յեկած գյուղացիները: Բաղմութիւնը քարեր արձակեց վոստիկանութեան վրա: Նեղն ընկած վոստիկաններին ոգնութեան հասան վոստիկանական նոր ջոկատներ և սահմանապահներ, վորոնք ամենից առաջ սկսեցին փակել քաղաք տանող ճանապարհները, թույլ չտալով հարեան ավանների ու գյուղերի գործադուրկներին»:

«Պոդնանում տեղի ունեցած ցույցը, վորը դիմադրեց վոստիկանութեան դրոհին մօտ 7000 հոգուց էր բաղկացած: Ցուցարարները խլեցին 5 ձերբակալվածների: Զդունակայա վոլյայում քաղաքապետարանի առաջ գործադուրկների յերկու ցույց տեղի ունեցավ: Ռուդայում ցուցարարները վոստիկաններին ծեծեցին և մի ձերբակալվածի աղատեցին: Բացի այդ, փոքր քաղաքներում գյուղացիների մասնակցութեամբ մօտ 10 ութեղ ցույցեր տեղի ունեցան»:

«Ընդհանուր ժողովներում գյուղացիներն արդեն սկսում են բացահայտորեն ֆաշիստական բյուշլիի դեմ քվեյարկել: 1931 թվի հունվար և փետրվար ամիսներին Լուկոմսկի (6 գմինաներ), Վիշկովսկի և Պելիսանովսկի գավառների մի շարք գմինաներում (գյուղական համայնք) գյուղացիները հրաժարվեցին հարկ վճարել և հակահարկային կոմիտեներ ընտրեցին: Բուն Լեաստանի հինգ գմինաներում նրանք

դուրս քննելու հարկային վերահսկողներին: Մի ամբողջ շարք այդպիսի դեպքեր տեղի ունեցան արևմտյան Բելոռուսիայում: Զորս դաժառնություն քաղցածներին, զործադուրկներին բռնող ցույցեր տեղի ունեցան: Մարտական տրամադրություններ են ընթանում հակաֆաշիստական միտինգները և գյուղացիական համագումարները: Գյուղացիական միտինգներն իրենց մասյականությունով (1-3000 հոգի) հաճախ գերազանցում են քաղաքային բանմիությունների ամենից տվելի բաղմամարդ միտինգները: Վերջի 3 և կես ամսվա ընթացքում գյուղացիական կոնֆերանսներին և համագումարներին մասնակցել է 8 հազար հոգի:

Վոչ շատ ժամանակ առաջ հողադուրծության ֆաշիստական միտնոսը հարկադրված յեղավ սեյմում խոստովանել, վոր գյուղը «սպառնալի տեսք» է ընդունում կարվածատերերի համար» (ընկ. Լենսկու գեկուցումից):

ՀԱՄԱՆՈՒՄ:

«... Մեզ իմաց տվին, և մենք մի խումբ ընկերներով համախմբեցինք բնակարանից դուրս նետված գործադուրկի հարեաններին: Հավաքվեց մոտ 1000 բանվորներ: Տուր ու դմիոց տեղի ունեցավ վոստիկանության հետ: Հավաքվածները նույնիսկ հրապարակեցին իրենց, և վերջի վերջո հաջողվեց դուրս չարտված իրերը նորից բնակարանը բերել: Հարեաններից պահակներ նշանակվեցին և նրանց հերթափոխությունը սահմանվեց մի քանի որվա համար: Այդ որվանից յերկու շաբաթ է անցել, բայց դործադուրկին դեռևս դուրս չեն նետել» (ընկ. Պյատնեցկու գեկուցումից):

ՀՆԴԱԿԱՍՏԱՆՈՒՄ:

«... 1928 թ. սկզբներին 20 հազար ցուցաբար բանվորներ հեղափոխական լոզունգներով շրջեցին Բոմբեյի փողոցները, այրեցին Մակդոնալդի և Օսթոնի հանձնաժողովի անդամների պատկերները, տնցկացան կամիր դրոշակներով: Դա պատահական իրադարձություն էր հնդկական պրոլետարիատի զարգացման պատմության մեջ: Դա առաջին պրոլետարական ինքնուրույն քաղաքական ցույցն էր: Բանվոր դասակարգը հեղափոխական յերիտասարդության մասսայական պայքարի որինակ տվեց: Յեթե վերցնենք 1929 թվականը, ապա այստեղ ևս մենք տեսնում ենք բանվորական մի շարք յեղույթներ ընդդեմ Ուտիլի հանձնաժողովի, կայսերական այդ յերկրորդ հանձնաժողովի, վերը նշանակված էր հետադուրծության յենթադիվիզիոն աշխատանքի պայմանները նշեկաստանում, ավելի ճիշտ՝ ուղիներ վորոնել կազմալուծելու բանվորական հեղափոխական շարժումը, ուժեղացնելու սեփորմիզմի և նշեկաստանում անդլիական դալլրի տրեդյունոնիզմ ստեղծելու: Հակաիմպերիալիստական լոզունգների տակ ընթացող մի շարք բանվորական խոշոր քաղաքական ցույցերը և յեղույթները և նաչպուրյան համագումարում առաջացած պառակտումներն ազդեցություն ունեցան հեղափոխական շարժման ընթացքի վրա: Յեթե վերցնենք 1930 թ. պայքարը, ապա այստեղ ևս աչքի յե դարկում պրոլետարիատի տարերային ներդուրծությունը շարժման ընդհանուր ընթացքի վրա, նրա պայքարի ձեերի ու մեթոդների դրոշմը, վոր դրսևեկուրվեց մի շարք ձեերով» (ընկ. Մադուտի ձառից):

«Գործադուլային շարժումը համակում է վոչ միայն խոչորազույն արդյունաբերական կենտրոնները, այլ և, չնայած իմպերիալիստական և գոմինդանական ռեակցիայի գաղանական պատվժներին ու կատաղի տերրորին, նետվում է դեպի ավելի հետամնաց շրջաններ: Ցույցերը և զինված ընդհարումները զնալով ավելի ու ավելի հաճախակի յեն դառնում Ձինաստանի դանադան ռայոններում: Նրանց մասնակցում են վոչ միայն բանվորական մասսաները, այլև քաղաքային չքավորական մասսաները, մանր բուրժուազիայի ստորին դասը (գործակատարներ, ինտելիգենցիա, ուսանողություն): Գյուղացիական հեղափոխական յելույթները զգալիորեն ավելի բարձր են քան քաղաքայինները: Գյուղացիական պատերազմը և պարտիզանական շարժումն ընդգրկում են վոչ միայն Միջին և Հարավային Ձինաստանը, այլև Հյուսիսային Ձինաստանի զգալի մասը: Ներկայումս մենք ունենք արդեն ավելի քան 200 դավառներ, վորտեղ խորհրդային իշխանություն և սահմանված, 50-60 միլիոն ազգաբնակչությամբ, 300-000-անոց կարմիր բանակով և 3-4 միլիոնանոց դյուղացիական ջոկատներով» (ընկ. Լյու-Սյանի ճառից):

«Այս հզոր շարժումը ճնշել չեն կարող պատերազմաբարձարները, կալվածատիրական, բուրժուական բանակները, չի կարող խեղդել իմպերիալիստական ինտերվենցիան, վորովհետև չինական դյուղացիությունն իր դառն փորձից յենելով համոզված է, վոր խորհուրդները նրան հող և ազատություն կտան, վոր միայն խորհրդային իշխանության պայմաններում կարելի յե ապրել առանց քաղցի, առանց աղքատության և հարկերի:

Դրա համար ել ամենեվին պարմանալի չե, վոր դյուղացիության հիմնական մասսաներին պատկանող հարյուր և տասնյակ հարյուր միլիոնավոր չինացիներ սփռվելով ու գնդով են քվեարկում խորհուրդների համար, Լենինի այն ցուցմունքի համար, վորը նա որովեց կոմիստերի II կոնգրեսում, թե խորհուրդները կարող են ապստամբության որդաններ և իշխանության որդաններ լինել նույնիսկ հետամնաց ու դադուլային յերկրներում, վոր միայն խորհուրդները կարող են այդ ժողովուրդներին ազատել վերջնական աղքատությունից ու քաղաքացիներից» (ընկ. Լյու-Սյանի ճառից):

ԳՅՈՒՂԱՑԻԱԿԱՆ ՇԱՐՓՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Ի պատասխան աշխատավարձի ընդհանուր իջեցման և աշխատանքի պայմանների վատթարացման դյուղատնտեսության ասպարիզում բարձրանում է բառականների գործադուլային շարժումը, հաճախ դասակարանային պայքարի ամենակատաղի ձևեր ընդունելով: Վոչ չային պայքարի ամենակատաղի ձևեր ընդունելով: Վոչ հաշվարկման չենթարկվող և հարկու չափերի հասնող գործադուլությունը դյուղում և դյուղական պրուլետարիատի ու կիսապրուլետարիատի նկատմամբ վորևե պետական ապահովության բացակայությունը մի շարք յերկրներում հանգել են բուռն ցույցերի և արյունահեղ յերկրներում հանգել են բուռն ցույցերի և արյունահեղ յերկրներում հանգել են բուռն ցույցերի հետ: Գործընդհարումները՝ իշխանության ազենաների հետ: Գործընդհարումները հետզհետե ավելի ու ավելի հաճախակի դալիս է միանալու թշվառության մեջ յարված դյուղացիության հսկայական բանակը: Մի շարք յերկրներում վարձակալության վճարների, հարկերի, բանկիրներում վաճառականության ունեցած պարտքերի դեմ կիրներին ու վաճառուներին ունեցած պարտքերի դեմ ուղղված դյուղացիական շարժումը և չինովնիկ վերապայմաններին ու ժանդամներին ցույց տրվող դիմադրու-

Թյունը այնպիսի սպառնալի բնույթ են ստացել, վոր էշխանությունները հաճախ ստիպված են լինում դի- ջումներ անել: Քաղցած գյուղացիների արշավանքները դեպի քաղաքները, հացահատիկների գնացքների ու պահեստների կողոպտումները հին ժամանակների հե- յաթիներ չեն, այլ կենդանի իրականություն վոր մի- այն գաղութներում և յեվրոպայի ագրարային յերկրնե- րում, այլև Հյուսիսային Ամերիկայի «բարգավաճ» հան- բապետություններում: Կալվաճատիրական-կապիտա- լիստական ամենածանր լծի, աղբյային ստրկացման և Ֆաշիստական տերրորի (Արևմտյան Ուկրաինա) պայ- մաններում ասպարեզ ե իջել նաև «կարմիր աքաղաղը»:

Այն, ինչ կատարվում ե վոր միայն ագրարային ու գաղութային, այլև կապիտալիստական յերկրների գյուղում, վոր մի կասկած չի թողնում այն մասին, վոր ագրարային ճգնաժամի զարգացումն առաջիկայում ըն- թանալու յե կալվածատերերի և կապիտալիստների հարձակմանը դիմադրելու բոլոր ձեվերի աճման ու սրման նշանաբանի տակ, ինքնապաշտպանությունից հակահարձակման անցնելու նշանաբանի տակ» (ընկ. Կոլարովի զեկուցումից Կի9կ-ի XI պլենումում):

3. ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԶԳՆԱԺԱՄԻ ՏԱՐՐԵՐԻ ՀԱՍՈՒՆԱՑՈՒՄԸ

Առանձին յերկրների հեղափոխական ճգնաժամի հասունացող տարրերի հարցը XI պլենումի կարևոր հարցերից մեկն եր: Հեղափոխական ճգնաժամի բնու- թադրմանը պլենումը մոտեցավ հիմունք ունենալով մի շարք յերկրներում կատարված կոնկրետ վերլուծու- թյունը:

Մափավոր հեղափոխական վերելքը, այն անհա-

ջող փորձերի կողքին՝ վոր անում ե բուրժուազիան իմ- պերիալիստական աշխարհի հիմնական հակառություն- ների լուծում գտնելու համար (հատկապես զադուխե- րում), պայմաններ ե ստեղծում հեղափոխական նրգ- նաժամի նախադրյալների աճման համար գերմանիա- յում և Լեհաստանում, հեղափոխական ճգնաժամի հե- տադա զարգացման համար Չինաստանում ու Հնդկաս- տանում և հեղափոխական ճգնաժամի նախադրյալների համար կապիտալիստական մյուս յերկրներում, համա- ձայն նախ և առաջ այն բանի, թե ինչքան ընդունակ ե կոմկուսը մոբիլիզացիայի յենթարկել մասսանե- րին և գլխավորել նրանց շարժումն ընդդեմ կապիտա- լի հարձակման ու քաղաքական ուսակցիայի, թե ինչ- քան ընդունակ ե նա պրոլետարիատին և մյուս աշխա- տավորական մուսսաներին ցույց տալ՝ հիմնվելով նը- րանց իսկ փորձի վրա՝ կապիտալիզմի նգնաժամից դուրս գալու հեղափոխական յեղի անհրաժեշտություն- ևր»:

Գերմանիայում «հեղափոխական ճգնաժամի նախա- դրյալների աստիճանական աճումն արտահայտվում ե նրանով, վոր բազմացել են պրոլետարիատի հեղափո- խական ուժերը (կոմկուսակցության աճում՝ 50 տոկո- սով, մասնաշաղկան հեղափոխական կազմակերպություն- ների աճում), սկսվել ե սոցիալ-դեմոկրատիայի մաս- սաշաղկան բազայի փլուզումը, մասնաշաղկան պայքար ե ծավալվել Ֆաշիստական դիկտատուրայի դրժադրման դեմ և աշխատավորական մասսաների սոցիալական ու աղբյային աղատագրման ծրագրի հիման վրա հետ ե մղվում Ֆաշիստական շարժումը, Ժողովրդական հեղա- փոխության լոզունգով պրոլետարական հեղափոխու- թյան համար նորանոր խավեր են ձեռք բերվում շա-

Հագործավորների շարքերից, աճում է անասնաբու-
թյունը տիրող դասակարգերի մեջ և դրան գուզնթաց
քաղաքական վերախմբավորումներ են կատարվում բուր-
ժուազիայի ներսում, աճում է ամեկայն մասսաների
դժգոհությունը վերսայլյան սխտեմի և Յունգի պլանի
դեմ: Տնտեսականի ճգնաժամը Գերմանիայում առաջ-
նորդում է դեպի դասակարգային մարտերի ծայրահեղ
սրումը և դեպի աճող քաղաքական ցնցումներ, վորպի-
սին արագացնում է հեղափոխական ճգնաժամի նախա-
դրյալների ուժեղացումը»:

«Լեհաստանում, ուր արդյունաբերական և ագրա-
րային ճգնաժամը տանում է դեպի վողջ տնտեսական
կյանքի քայքայումը, ուր գործազրկությունն ընդգր-
կում է պրոլետարիատի կես մասին, ուր դյուղացիա-
կան մասսաների քայքայումը զարգանում է արագ տեմ-
պերով, — հեղափոխական ճգնաժամի նախադրյալներն
արտահայտվում են նրանով, վոր սրվել է դասակար-
գային պայքարը քաղաքում և գյուղում և այլն), սրվել
են ճնշված ազգությունների պայքարը (Արևմտյան Ու-
կրաինա), խլրտումներ են սկսվել սոցիալ-Փաշիստա-
կան և Ֆաշիստական կուսակցությունների ստորին խա-
վերում, գնալով ավելի ու ավելի յե սեղմվում պիլսո-
ղչչինայի մասսայական բաղան և նրա կապերը մասսա-
ների հետ (դժգոհության աճում Փաշիստական «բան-
վորական» կուսակցության, լադերի ներսում), ամրա-
նում է կոմունիստական կուսակցությունը»:

Իսպանիայում «հեղափոխական ճգնաժամի տարբե-
րի աճումն արտահայտվում է նրանով, վոր խոշոր չա-
փով ավելացել են պրոլետարիատի տնտեսական և քա-
ղաքական գործադուլները, դյուղացիության մեջ հեղա-
փոխական շարժում է սկսվում, մանր բուրժուազիան

մոսսայական շարժումով դեմ է գուրս գալիս միապե-
տության (ուսանողական ցույցերը և այլն), խորանում
է աղգային-ազատագրական շարժումը Կատալոնիայում
և Բիսկայայում, քայքայվում է բանակը, չփոթություն
է տիրում տիրող դասակարգերի և նրանց կուսակցու-
թյունների մեջ»:

«Չինաստանում հեղափոխական ճգնաժամն արտա-
հայտվում է նրանով, վոր խորհրդային իշխանություն
և Կարմիր բանակ է կապմակերպվել տասնյակ միլիոնա-
վոր ազգաբնակչության ունեցող տերրիտորիայում,
վորպիսին Չինաստանին առաջին տեղն է տալիս գաղու-
թային աշխարհի ազգային-ազատագրական շարժման
մեջ. խորհուրդների և Կարմիր բանակի կորիզի կազ-
մակերպման փաստը պայմանավորում է պրոլետարիա-
տի հեղեմոնիայի Հանգուլթյունը ազգային-ազատագրա-
կան շարժման, հակաիմպերիալիստական ու ագրարա-
յին հեղափոխություն մեջ, հեղեմոնիան, վոր արդեն
ամրանում է պետական իշխանության առաջին տարե-
րով: Ագրարային հեղափոխությունից ծնունդ առած
խորհուրդներն ու Կարմիր բանակը, հիմնվելով մասսա-
ների համար ակնհայտ խորհրդային ռայոնների փորձի
վրա, պայքարի յեն հանում արդյունաբերական կենտ-
րոնների բանվորներին և գյուղացիական մասսաներին,
վորոնք լիկվիդացիայի յեն յենթարկում կալվածատե-
րերի Ֆեոդալական սեփականությունը, վերաբաժանում
են հողը գյուղացիության հիմնական մասսաների ող-
տին, ավելի ու ավելի խախտում դարձնելով հակահե-
ղափոխական գոմինդանի դահձային ռեժիմը: Վողջ
գաղութային աշխարհը հեղափոխականացնող չինական
խորհրդային շարժման հետագա զարգացումը կապված

ե խորհուրդներն և Կարմիր բանակի տերրիտորիալ բազայի ընդարձակման ու ամրացման հետ»:

«Հնդկաստանում, բանվորական և գյուղացիական շարժման ազդեցութեամբ տակ մասսաների ծավալվող և խորացող հեղափոխական շարժումն ընդգեմ անգլիական եմպերիալիզմի, այն ժամանակ, յերբ նացիոնալ-ոնեֆորմիստական բուրժուազիան բացահայտ կերպով սկսել է դավաճանական գործարքներ և հակահեղափոխական դաշինք կնքել բրիտանական իմպերիալիզմի հետ, — ներգրավում է միլիոնավոր բանվորներ, գյուղացիներ, և քաղաքային բանվորութիւնն փչրում է հակահեղափոխական դաշնակցի շրջանակները, մասսաներին սկսում է ազատագրել նրա ազդեցութիւնից և անցնում է հեղափոխական պայքարի բացահայտ ձևերին (զինված ընդհարումներ վոստիկանութեան և զորքի հետ փեշավարի և Շոլապուրի ապստամբութիւնները, գյուղացիական ապստամբութիւններ Բիրմայում, Բերարում և այլն, ապստամբութիւններ Կոռնապուրում, մասսայական բանվորական յեղույթներ ընդգեմ Գանդիի և Ազգային կոնգրեսի)» (ընկ. Մանուէլսկու ղեկուցման թեզիսներէ) :

Լեհաստանի, Գերմանիայի, Հնդկաստանի և Զինատանի հեղափոխական ճգնաժամի բոլոր տարրերի ուշադիր վերլուծութեան հիման վրա ԿիԳԿ-ի XI պլենումը այս հաստեմացող հեղափոխական ճգնաժամը հետեւյալ կերպ ձևակերպեց.

«Աճելով կապիտալիզմի ընդհանուր ճգնաժամից և յերկու տնտեսական ճգնաժամից, զարգանալով մասսաների հեղափոխական վերելքի հիման վրա, հեղափոխական ճգնաժամի այս տարրերը կապված են մասսաների չքավորութեան և թշվառութեան անսովոր սրման

հետ, կապվում են նրանց աճող հեղափոխութեան պիտիւնութեան, կապիտալիստական պետութեան վողջ միջազգային և ներքին սիստեմի խախտման, դասակարգային ուժերի արագ վերախմբավորման, Փաշիզմի, նոր իմպերիալիստական պատերազմների, և հակախորհրդային ռազմական ինտերվենցիայի ուղիններում հակասութիւններից դուրս գալու յեւթ վորոնող վերնախավերի ճգնաժամի հետ» (XI պլենումի բանաձևից) :

«Ի՞նչն է այստեղ յուրահատուկ: Առաջին. այս ճրգնաժամն աճում է կապիտալիզմի ընդհանուր ճգնաժամից, այսինքն այն փաստից, վոր ԽՍՀՄ գոյութիւն ունի, վոր վերստայլան սիստեմը մի շարք կապիտալիստական պետութիւնների արագ նեխման համար նախադրյալներ է ստեղծել, վոր համաշխարհային եկոնոմիկայի կոնտրոնները հետպատերազմյան շրջանում անմիկայի կոնտրոնները հետպատերազմյան շրջանում անդերկովկասյան յերկրներն են փոխադրվել, վոր դոմինիոնները ձգտում են անջատվել Բրիտանական կայսրութիւնից, վոր հսկա գաղութային աշխարհը ներկայումս սկսել է շարժվել: Այդպիսին են կապիտալիզմի ընդհանուր ճգնաժամի հիմնական դժերը, և նրանք իհարկե ազդում են հեղափոխական ճգնաժամի տարրերի դարգացման վրա: Իրանք տնտեսական տարրեր են, թե՞ քաղաքական տարրեր: Իհարկե և՛ մեկը, և՛ մյուսը: Նրանք թաղնված ձևով դրված են կապիտալիզմի ընդհանուր ճգնաժամի մեջ:

«Յերկրորդ. հեղափոխական ճգնաժամի տարրերն աճում են ներկա տնտեսական ճգնաժամից, վորն իր հետն է բերել բազմամիլիոն գործազրկութիւն, բանվոր դասակարգի վրա հարձակում, դասակարգային պայքարի անսովոր սրում, ինչպես նաև ընդհանուր տրնտեսական ճգնաժամի բոլոր հետեւանքների կրկնապատիկ

Պատահականն է այդ: Վոչ, մենք ընդգծեցինք ներքին հակառակությունների սրման հետ կապված իմպերիալիստական պատերազմների վտանգը և մասնավորապես խորհրդային Միության դեմ ուղղված հակահեղափոխական պատերազմի ավելի մեծ վտանգը նրա համար, վորպեսզի ցույց տված լինենք հեղափոխական ճշմարտամիտ անմասն և զարգացման պրոցեսի դիալեկտիկական ընույթը:

«Մենք այդ ընդգծեցինք հենց նրա համար, վորպեսզի ցույց տված լինենք զարգացման այն դիալեկտիկական պրոցեսը, վորի հետ կապված է հեղափոխական ճշմարտամիտ տարրերի զարգացումը: Դրանով մենք հեղափոխական ճշմարտամիտ չենք պատկերացնում վորպես ինչ վոր միակողմանի պրոցես, վոր միայն դեպի վեր է գնում, այլ այն վերլուծում ենք ծայրաստիճան սրվող դասակարգային պայքարի դիալեկտիկական փոխազդեցության մեջ: Դրանով մենք դեն ենք նետում այն բոլոր սխեմատիկական ֆորմուլաները, թե հեղափոխական ճշմարտամիտ անումը կապված է միմիայն պրոլետարիատի հարձակման հետ, այլ դասակարգերի հարձակման ու ինքնապաշտպանության հարցը յենթակայինք դարձնում ուժերի փոխադարձազդեցության կոնկրետ վերլուծության՝ դասակարգային պայքարի յուրաքանչյուր տվյալ աստիճանի վրա:

«Այնուհետև, հեղափոխական հեռանկարն ուրվագծելիս՝ անհրաժեշտ է ընդգծել ևս մի չափազանց կարևոր հարց: Առանձին յերկրի հեղափոխական ճշմարտամիտ տարրերը վերլուծելիս մեզ մոտ չատ հաճախ չլուրջ փոթվում են, վորովհետև տվյալ յերկրի հեղափոխական հեռանկարները կապում են բացառապես նրա ներքին յրազրույթյունների հետ: Վերջենք այնպիսի մի յերկիր, ինչպիսին է Իսպանիան, կամ Միջին Յեվրոպայի

յերկրները: Ծի՞շտ կլինեք արդյոք, յեթե որինակի համար գործնական հեղափոխական շարժման հեռանկարները քննության առնվելին բացառապես Գերմանիայի դասակարգային ուժերի ներքին փոխադարձազդեցությունների տեսանկյան տակ: Կարելի՞ յե արդյոք գերմանական ժողովրդական հեղափոխության հեռանկարը քննության առնել վողջ միջազգային բարդ կոմպլեքսից և ամենից առաջ խՍՀՄ-ի հարցից դուրս: Կարելի՞ յե արդյոք մի պահ անգամ յերեվակայել, վոր մի վորեկ յոչոր հեղափոխական շարժում Միջին Յեվրոպայում յեր յետելից չի բերի միջազգային յոչոր պայքարի ձև ունեցող հետևյալներ» (ընկ. Մանուիլսկու յեղրափակման յոսքից):

Թեզիսները տարբերություն չեն դնում քաղաքական ճշմարտամիտ և հեղափոխական ճշմարտամիտ միջև: Բայց պլենումը գերադասեց հեղափոխական ճշմարտամիտ անունը: Ինչո՞ւ: «Վորովհետև մենք յենում ենք այն նկատառումից, վոր «քաղաքական ճշմարտամիտ տերմինը մեր քաղաքական լեզվով մտնում է, գործածվում է արտահայտելու ամենաբազմազան քաղաքական սխուտայիսներ, անգամ միևնույն ճշմարտամիտ: Յեվ մասամբ դրանով է բացատրվում այն յատկանշալիությունը, վորպիսին ստեղծվել է այդ տերմինի շուրջը: Յեթե յոսքը ավելի հստակ տերմինոլոգիայի մասին է, ապա մեր թեզիսներում «քաղաքական ճշմարտամիտ տերմինի փոխարեն կարող ենք գործածել «հեղափոխական ճշմարտամիտ տերմինը» (ընկ. Մանուիլսկու յեղրափակման յոսքից):

Պլենումը կամեցավ ձեռն տերմինոլոգիա սահմանել, վորպեսզի անձիշտ մեկնաբանություններ չառաքան: Բայց մենք շարունակ պետք է հիշենք, վոր «մի-

այն Ֆորմուլաները մեզ վերջինչ չեն բացատրի»։ «Հեղափոխական պրոցեսները ավելի բարդ բան են, քան Ֆորմուլաները, վորոնք դասակարգային ուժերի փոփոխարարության վերլուծության վրա չեն հիմնված, այլ հիմնված են բոլոր դեպքերի համար նույն պատրաստի պատասխանը տալու վրա, կտապալվեն հեղափոխական պրոցեսների կողմից» (նույն տեղը)։

Քաղաքական ճգնաժամը չի կարելի հակադրել հեղափոխական ճգնաժամին իրրե ինչ վոր առանձին աստիճան, իրրե հեղափոխական ճգնաժամի նախնական աստիճան։ Այդպիսի հակադրություն հղի յե աջ սխալներով։

«Քաղաքական ճգնաժամը վորպես ներկա հեղափոխական ճգնաժամին նախորդող առանձին մի աստիճան համարել իր հետ բերում ե այն, վոր դրանով նրավիրադրովում են Բրանդլերյան այսպես կոչված «անցողիկ շրջանները» անցման շրջանի այնպիսի յոդունդներին հետ ինպիսին ե արտադրության վերահսկողություններ... Քաղաքական ճգնաժամը հեղափոխական ճգնաժամին հակադրելը վտանգավոր ե, ոյնուհետեւ, նրանով, վոր նա տակտիկական տեսակետից հաղթի թե սոցիոլոգիական որեւքի չի վերածում համաշխարհային հեղափոխական շարժման այն հետամնացությունը, վորպիսին նա ունի նպաստավոր որչեկտիվ իրադրության նկատմամբ... Քաղաքական ճգնաժամի՝ վորպես վերնախավերի յուրատեսակ մի ճգնաժամի՝ հասկացողությունը գործնականորեն չրջանառության դնելը կնշանակի այն, վոր կոմկուսակցությունը թաղնվում ե քաղաքական ճգնաժամի խրամներում, վորպեսզի արդարացնի իր հետամնացությունը։ Այդ վտանգը կա» (ընկ. Մանուիլսկու յեղրատիակման իրադր)։

IV. ՖԱՇԻՉԱՐԸ ՅԵՎ ՍՈՑԻԱԼ ՖԱՇԻՉԱՐԸ

1. ՖԱՇԻՍՏԻ ԲՆՈՒԹԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հեղափոխական ճգնաժամի հարցի հետ միասին XI պլենումը դգալի ուշադրություն նվիրեց Փաշիզմի պրորբմին։ Ինչքան աճում են կապիտալիզմի ներքին ե արտաքին հակասությունները ե ամենից առաջ ինչքան աճում ե դասակարգային պայքարը, այնքան բուրժուազիան ավելի ու ավելի յե անցնում աշխատավորներին ճնշելու բացահայտ Փաշիստական ձեվերին։ Փաշիզմի պրորբեմը վճռական նշանակություն ունի մեր մի ամբողջ շարք կոմկուսակցությունների համար։ Այս հարցում հաճախ են սխալներ կատարվել։ Պլենումն ամփոփեց դոյություն ունեցեղ վեճերը ե տվեց պարզ ու հստակ դիքքավորում Փաշիզմի հարցերում։

Քաղաքական ճգնաժամը հեղափոխական ճգնաժամին հակադրելու վտանգը նրանումն ե կայանում, վոր քաղաքական ճգնաժամի ամբողջ հարցն ըստ եյություն հանդում եր Փաշիզմի հարցին։ Աճում ե Փաշիզմը—ասել ե սկսվում իշխող դասակարգերի քայքայումը, ասել ե, առկա յեն քաղաքական ճգնաժամի տարրերը։ Մշակվում եր հեղափոխության յուրատեսակ մեխանիկական մի թեորիա. այդպիսի հարցադրումով չափազանց գոհակացվում եյին կոմունիստների խնդիրները։ Իրրե թե, հեշտ ե հաղթահարել Փաշիզմը, նա ինքն ե փառում, քայքայվում։

Ի՞նչ ե Փաշիզմը։

«Փաշիզմի ուժիմը պետություն ինչ վոր նոր տիպ չե. նա հանդիսանում ե իմպերիալիստական դարաշրջանի բուրժուական դիկտատուրայի ձեվերից մեկը։ Փաշիզմը որդանապես ծնունդ ե առնում բուրժուական

դեմոկրատիայից: Յերբ բուրժուական դիկտատուրան անցնում է աշխատավորներին ձեռքերու բացահայտ ձեռքերի. ապա այդ անցման պրոցեսն ինքնին կազմում է բուրժուական դեմոկրատիայի Փաշիզմականացման ելակետը» (ընկ. Մանուիլսկու դեկլացումից):

Իր այս բնորոշումով պլենումը սկզբից և յեթ Փաշիզմի դեմ պայքարելու գործի լիբերալ ձեւերի դեմ ուղղված դիրքավորում ընդունեց:

Միայն բուրժուական լիբերալը կարող է ներկա բուրժուական դեմոկրատիան հակադրել Փաշիստական ռեժիմին, իբրև նրանից սկզբունքորեն տարբերվող քաղաքական մեծ: Այս հակադրումով սոցիալ-դեմոկրատիան գիտակցաբար խաբում է մասսաներին:

Ինչն է գլխավորը Փաշիզմը բնութագրելիս

«Գլխավորը Փաշիզմում այն է, վոր նա հարկադրանքի ու բռնության բուրժուական մեթոդներով՝ բացահայտ հարձակում է գործում բանվոր դասակարգի վրա: Դա քաղաքական պատերազմ է ընդդեմ աշխատավորության» (ընկ. Մանուիլսկու դեկլացումից): Բուրժուական դեմոկրատիայի մնացորդների վերացումը Փաշիզմի բնութագրության մեջ եյական դեր չի խաղում: Դա պրոլետարիատի դեմ ծավալվող դասակարգային հարձակման հիմնական, վճռական դժի կողմնակի մի արգասիքն է: Յեւ պարլամենտի վերացումն էլ Փաշիստական դիկտատուրայի պայմաններում պարտադիր չէ (որինակ՝ Լեհաստանում):

Փաշիզմը բնութագրելիս շատ հաճախ ընդգծում են այն գծերը, վորոնք Փաշիզմի ելակետն են կազմում: Դրա համար էլ պլենումը բնութագրեց Փաշիզմի համար եյական այն գծերը, վորոնք մեր կոմկուսակցու-

թյունների կողմից Փաշիզմի դեմ մղվող պայքարի առաջատար կայրում ունեն վճռական նշանակութուն:

«Այս տեսակետից յեւնելով Փաշիզմի մեջ վճռական է այն, վոր, առաջին, բուրժուակիան հարձակվում է հեղափոխական կազմակերպությունների վրա (կոմկուսակցություններ, կարմիր պրոֆսիոթյուններ և այլն մասսայական կազմակերպություններ), նպատակ ունենալով ջախջախել բանվորական հեղափոխական շարժումը՝ Ֆիզիքական վոլնչացման կամ մասսայական ձերբակալությունների միջոցով բնաջինջ անելով նրա ակտիվին, վոլնչացնելով բանվորական մտմուրը, անգամ վերացնելով բանվորների համար բուրժուական դեմոկրատիայի կողմից սահմանափակված խոսքի, ժողովի, ընտրություններին մասնակցելու ազատությունը, ամենակատարի տեբրորի սխտեմ սահմանելով բանվորների հանդեպ, արյան մեջ խեղդելով բանվոր դասակարգի ամեն մի հեղափոխական շարժումը և այդպիսով ձեռնարկատիրոջ և գործարանային վարչության անսահմանափակ իշխանություն հաստատելով ձեռնարկությունում:

Յերկրորդ. բուրժուակիան Փաշիզմի ոգնությամբ ձգտում է մեջտեղից վերացնել դասակարգային պայքարը և այն փեխարինել կապիտալի դիկտատուրայի գործող աշխատավորության հանդեպ: «Բուրժուական դեմոկրատիայի գովեցյալ դասակարգային աշխատակցությունը Փաշիզմը կիրառում է տնտեսական և քաղաքական բացարձակ բռնության մեթոդներով: Նա վերացնում է գործադուլ անելու իրավունքը և այն փեխարինում է հարկադիր արբիտրաժի սխտեմով: Սոցիալ-դեմոկրատիայի նման նա յեւ և «գերադասակարգային պետության» իդեան ոգտագործում իբրև պը-

բոլեւորեալիս զառակարգային պայքարը խեղդելու մի միջոց: Յերբարդ. բուրժուազիան Ֆաշիզմի ոգնութեամբ ունեցող ստատական պրոֆիտըթնական կազմակերպութեաններին կամ հատկապէս ստեղծված նոր, Ֆաշիստական պրոֆիտըթնականներին վերջնականապէս դարձնում է կապիտալիստական պետութեան այնպիսի ճնշման որդաններ, ինչպիսին են վոստրիկանութեանը, զատարանը, զորանոցը և բանտը: Զորարդ. մոնոպոլիստական կապիտալիզմը քաղաքական կուսակցութեաններին հին սխառմը փոխարինում է կապիտալի կիսառազմական և տերորիստական կազմակերպութեամբ, քաղաքացիական կռիւներին հարմարեցրած միասնական Ֆաշիստական կուսակցութեան ձևի տակ» (Ընկ. Մանուիլսկու գեկուցումից):

«Բուրժուազիայի վերագինումը քաղաքացիական պատերազմի համար՝ արտահայտվում է, առաջին, նրանով, վոր կապիտալը կադրային դասակարգային բանակի մեքենայացված մասի հիման վրա վերադասավորում է իր զինված ուժերին, յերկրորդ, նրանով, վոր նա այս բանակի հետ միասին հատուկ Ֆաշիստական ջոկատների ձեւով կադրեր է ստեղծում: Բանակի հին տիպը, վորը հիմնված էր ընդհանրութեան սկզբունքի վրա, վերանում է, վորովհետև նա հեղափոխական ապստամբութեանների սպառնալիք է ներկայացնում: Պատերազմների և հեղափոխութեանների դարաշրջանում բուրժուազիան վախենում է զինված ժողովրդից: Այստեղից է բխում վարձկան բանակի, կադրային բանակի, մեքենայացված բանակի, բնաշնջման մասնագետների բանակի իդեան: Բուրժուազիան յերազում է մոտոմեքենայացված զենքի բուրժուական գործարդ»,

վորը հակառակորդին առաջին հարվածը հասցնելու խնդիրն ունենա և դեկալարի կադրերով ապահովի «զինված ժողովրդի» «մեծ» բանակը: Փաստորեն այդ նույն իդեան է պաշտպանում նաև սոցիալ-դեմոկրատիան «սոցառադինուսների կրճատման» ձևի տակ: «Միաժամանակ կապիտալիստական յերկրներում ամենուրեք աճում են Ֆաշիստական զինված ջոկատները» («պոդպատյա սադալարտներ» գերմանիայում, «նետաձիգներ» Լեհաստանում, «Լյուցկոր» Ֆինլանդիայում, «Հեյմվեր» Աւստրիայում և այլն): Բացի այդ, բոլոր յերկրներում կան հարյնասիրական, սպորտային բոյսկառտական և այլն կազմակերպութեաններ, վորոնք ըստ էութեան նույնպէս Ֆաշիստական են» (Ընկ. Մանուիլսկու գեկուցումից):

Գերմանիայի Ֆաշիստականացման պրոցեսի մասին ընկ. Տեւմանը հետևյալը հաղորդեց.

«Բրյունիշի կառավարութեան կողմից Ֆաշիստական դիկտատորայի իրադրման քաղաքականութեանն ավելի ուժեղ է դրսեւորվում այն իրադարձութեաններում, վորոնք տեղի ունեցան գերմանիայում վերջին ժամանակներս: Հենց նորեքս նախադաս Հինդենբուրգը պաշարման դրութեան հայտարարեց և հեղափոխական բանվորական շարժման համար կիսալեզալ դրութեան ստեղծող մի հրաման ստորագրեց: Ապագայում ամեն տեսակ պրոլետարական ժողով կարող է արդիւլել:

Ամեն մի պլակատ, ամեն մի ագիտացիոն տախտակ, ամեն մի թուղիկ նախորդ գրաքննութեան և յենթարկելու:

«Զեռի մի շարժումով Գերմանիայում ստեղծվում է քաղաքական ռեակցիայի իրադրութեան, վորը հիշեցնում է պատերազմի և այն ժամանակվա բանվոր-

րական շարժման ճնշման ամենալատթար որերը կայսերական գերմանիայում, բայց վերը կատարվում է անշուշտ դասակարգային սրման շատ ավելի բարձր մի աստիճանի վրա» (ընկ. Տելմանի ղեկուցումը) :

Փաշխտական տիրապետություն մեթոդները բնիկ Լենսկին հետևյալ կերպ բնութագրեց.

«Կապիտալի նոր հարձակումը բանվոր դասակարգի հանդեպ սերտ կերպով կապված է նրան պայքարի ամեն անասկ լեզալ կազմակերպչական հնարավորություններից զրկվելու հետ: Վերացնելով սոցիալական որենադրության ասպարիզում բանվորների ձեռք բերած նվաճումների մնացորդները, Փաշխտական կոռուպցիայի թուրքական տարրերի մեծամասնությունն է ապահովում հիվանդանոցային դրամարկոնների կառավարման դոքում, դրամարկոններ, վորոնք ամենուրեք Փաշխտական դիքեկտորների ձեռքն են հանձնված: Փակելով հեղափոխական պրոֆիտությունները (հենց միայն վարչապետ միքիլին Գ ամսվա ընթացքում 11 այդպիսի պրոֆիտություն է փակված), կառավարությունը ձեռնարկում է իրեն մենաշնորհ դարձնել պրոֆիտիսեռական կազմակերպությունները և «միասնական, անկախ, անկուսակցական պրոֆիտություն պետական հիմունքով» լողունդի տակ ծավալել Փաշխտական պրոֆիտությունների սխտեմը: Այս ուղղությամբ առաջին քայլը պետք է լինի այն, վոր պետք է միացվեն մարչալ Պիսուսկուս բացահայտ Փաշխտական յերանդ ունեցող «Աշխատանքի գլխավոր ֆեդերացիա»-յի, «սոցիալիստական» թեքում ունեցող «Դասակարգային պրոֆիտությունների կենտրոնական միավորման» և աղգային բանվորական կուսակցության «ձախերի» գլխավորած «Լեհական

պրոֆիտություններ»-ի մեջ մտնող խայտաճամուկ և վոսկրախտավոր պրոֆիտությունները: Փաշիվի բաժան- բաժան շոչափուկների կենտրոնացումը պրոֆ- շարժման մեջ պետք է համապատասխանի Փաշխտական իշխանության բնչհանուր կենտրոնացմանն՝ ի սպաս մոնոպոլիստական կապիտալի:

«Փաշխտական պրոֆիտությունների ծավալուն ու առավելագույն չափով կենտրոնացված սխտեմը պետք է ապահովի բանվորական մասսաների ատելություն ու դիմադրություն հանդիպող արբերածի քաղաքականության հաջող կիրառումը:

«Այս սխտեմը, այն ձեռնարկողների և նրանց գլուխը կանդնած նախկին մինիստր Մորաչեսկու կարծիքով, անհրաժեշտ հիմք կառնողի Փաշխտական աշխատանքային ատյաններ կազմակերպելու համար: Սոցիալ-Փաշխտական պրոֆիտությունների ներդրումն հարցը առայժմ մնում է բաց և գտնվում է վորոնումների շրջանակում: Այսոր արդեն վորոշ բաժանմունքներ դրավվում են Փաշխտական պրոֆիտությունների միավորման մեջ:

Բանվոր դասակարգի համար հետագա հարվածն այն յեղավ, վոր ձերբակալեց և լիկվիդացիայի յենթարկվեց հակաֆաշխտական բլոկի մեջ մտնող պեպե- ետական ձախե համագումարը: Մինչևայժմ Փաշխտները վործում են պրովոկացիաների միջոցով քայքայել և ուսպրեսիաների ոգնությունը ջախջախել այս կազմակերպությունը, սխտեմատիկ կերպով ձերբակալելով և տաժանակիր աշխատանքի դատապարտելով նրա կադրերին: Բայց, յերբ տեսան, վոր այս բեպրեսիաների բովում պեպեետական ձախը կոփվում էր և ընդարձակում իր հենակետները, Փաշիվմը ձեռնամուխ յեղավ

նրա բացահայտ լիկվիդացիային» (ընկ. Լենսկու գեկուցումից) :

2. ՅԱՇԻՉՍԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԵՍԼՆԵՐԸ

Ֆաշիզմը արդատիք է վոչ թե այն բանի, վոր կապիտալիզմն ավելի ուժեղ է դարձել, այլ այն բանի, վոր նա ավելի թուլացել է :

Յերբ վաղոցներում զնդացիներն են դնում, ապա զբանով իշխանությունն իրեն ավելի ամուր ու հանդիստ չի գտում : Կապիտալը հենց նրա համար է հարձակում գործում, վորպեսզի ամրացնի իր դիրքերը, վորպեսզի ավելի ուժեղանա, վորպեսզի փչրի պրոլետարիատի հարձակումը անտեսական և քաղաքական բուրդը դժերով : Կապիտալի հարձակողականում զբված են, թե՛ հեղափոխությունից պաշտպանվելու և թե՛ նրա վրա հարձակվելու տարրերը :

Ֆաշիզմը, վորպես կապիտալիզմի ճգնաժամի արդասիք, հենց ինքն ուժեղացնում է կապիտալիստական սխտեմի անկայունությունը, պատրաստում է իր սեփական կործանումը և վողջ կապիտալիստական սխտեմի կործանումը» (ընկ. Մանուիլսկու գեկուցումից) :

Ֆաշիզմը կապիտալի հարձակման ձևերից մեկն է, բայց այդ չի նշանակում, թե համաշխարհային պրոլետարիատն ամենուրեք սոսկ պաշտպանողական վիճակում է գտնվում : Այդպիսի պատկերացում արմատապես սխալ է, վորովհետև «մի շարք Ֆրոնտներում պրոլետարիատը հարձակվում է,—այդ ԽՍՀՄ-ումն է. մյուս Ֆրոնտներում մենք ականատես ենք կապիտալի հարձակման և պրոլետարիատի հակահարձակման (ամենից առաջ Գերմանիայում, Ֆրանսիայում, Անգլիայում, Լեհաստանում) : յերրորդներում կապիտալը

հարձակվում է, իսկ բանվոր դասակարգը շատ թույլ դիմադրություն և ցույց տալիս (Յուգոսլավիա, Իտալիա)» (ընկ. Մանուիլսկու գեկուցումից) :

«Ֆաշիստական դիկտատուրայի հաստատումը կարող է զսնսզան ձևերով անդի ունենալ. նա կարող է տեղի ունենալ աստիճանաբար, այսպես առած «ցամաք ճանապարհով» : Այդ լինում է այն տեղերում, ուր ուժեղ սոցիալ-դեմոկրատիա կա, վորը պրոլետարիատին նահանջել և տալիս ֆաշիզմի առջևից, ինչպես որ լինակ՝ Ավստրիայում : Ֆաշիստական դիկտատուրան «ցամաք ճանապարհով» կիրառելու համար և աշխատում դերմանական սոցիալ-դեմոկրատիան : Բայց հենց նրա համար, վոր Գերմանիայում ուժեղ կոմկուսակցություն կա, վորն որն որին մոբիլիզացիայի յե յենթարկում բանվորությանը ֆաշիզմի դեմ պայքարելու համար,—ֆաշիստական դիկտատուրայի ավստրիական յեղանակի կիրառում Գերմանիայում լինել չի կարող :

«Ֆաշիստական դիկտատուրայի հաստատման մյուս տիպը (խուլական, լեհական) ֆաշիստական հեղաշրջման հետ և կապված : Այդպիսի հեղաշրջումները հանդիսանում են իշխող դասակարգերի յուրատեսակ մի «վերականգնում» ընդդեմ պրոլետարիատի, ընդդեմ ճեղքված դասակարգի, վորը հեղափոխության սպառնալիք է ներկայացնում կապիտալիստական հասարակարգի համար : Բայց թե՛ առաջին և թե՛ յերկրորդ դեպքում ֆաշիստական դիկտատուրայի հաստատումը հասարակապես մնում է իրրե խափանարար հակահեղափոխություն :

«Կան կոմունիստներ, վորոնք դանում են, վոր պայքարը ֆաշիզմի դեմ սկսվում է այն պահից միայն,

յերբ նա գենքը ձեռքին փողոց ե դուրս գալիս «հեղա-
շրջում» կատարելու համար: Այդ ճիշտ չէ և շատ վե-
տանգավոր է: Փաշիգմը հետզհետե յե աճում: Ֆին ըն-
ընկերներն, որինակ, անընդունակ գտնվեցին Փաշիգ-
մին դիմադրելու հեղաշրջման պահին, վորովհետև նը-
րանք, Փաշիգմի հաստատման մասին ունեցած նման
անճիշտ պատկերացումից յիշնելով, ամբողջ ամիսնե-
րի ընթացքում աչքից՝ վրիպեցրել եյին Փաշիստական
(լատուսայան) շարժման աճումը: «Փաշիգմ-հեղաշրջ-
ման» այս թեորիան հենվում է Փաշիգմի պուտ ձևական,
պարլամենտական պատկերացման վրա» (ընկ. Մանու-
կելու գեկուցումից):

Յեթե չի կարելի ասել, թե համալսարհային պրո-
լետարիատը Փաշիգմից պաշտպանվելու վիճակումն է
գտնվում միայն, ապա չի կարելի նաև պնդել, թե պրո-
լետարիատը ամենուրեք հարձակվում է: Մի շարք տե-
ղերում դեռևս մեղ խփում են, այն ել լուրջ կերպով:
«Անհատականալի յե, թե ինչպես կոմունիստական մար-
մուլում դրվեց այն մասին, վոր Փաշիստները գոյու-
թյուն ունեցող կարգերի թշնամիներ են: Ի՞նչպիսի
կարգերի: Բուրժուական դիկտատուրայի՞ ուժիմի, թե
միայն այդ ուժիմի պարլամենտական ձևի: Փաշիգմը
բուրժուական դիկտատուրայի թշնամի չէ, նա նրա ա-
մենաճնշող ձևն է» (ընկ. Մանուկելու գեկուցումից):

Փաշիգմի պրոլետմը սխալ զնելուց թղխում է նրա
սխալ՝ ալ կամ «ձախ» գնահատականը: Փաշիգմի գնա-
հատման խնդրում անբի սխալը հենց նրանումն է, վոր
«նրանք Փաշիգմի մեջ տեսնում են միմիայն Փաշիստա-
կան ուսակցիայի ուժեղացումը: Իսկ Փաշիստական
ուսակցիայի ուժեղացումը նրանք ընդունում են իբրև

կապիտալի դիրքերի ուժեղացում: Այստեղից ել այն
յեղրակացությունները, թե բանվոր դասակարգը թու-
լացել է, թե նա պետք է նահանջի, թե Փաշիգմի հետ
համաձայնության պետք է գալ» (ընկ. Մանուկելու
գեկուցումից):

«Մյուս՝ «ձախ» սխալը կհանգեր այն բանին, վոր
Փաշիգմի մեջ կտեսնեյին միայն կապիտալիզմի քայքայ-
ման արդյունքները: Յեթե կոմունիստները այս դիրքե-
րում կանգնեյին, նրանք անտեսելիս կլինեյին այն կա-
րեվոլուտային հանգամանքը, վոր Փաշիգմը կապիտալի
հարձակման ձև է: Նրանք Փաշիգմի բացառապես հեղա-
փոխական դեր վերագրելիս կլինեյին: Այստեղից կհե-
տեվեր այն յեղրակացությունը, թե Փաշիգմի գալուստը
հողիմ թե ցանկալի չէ: Փաշիգմի հարցի այս ձևի դրու-
մը կհանգեր պատիվության՝ Փաշիգմի դեմ մղվող պայ-
քարում» (ընկ. Մանուկելու յեղրակական խոսքից):

Փաշիգմը անդրադարձնում է հասարակական զարգաց-
ման դիալեկտիկական հակասությունը: Նրա մեջ դրված
են թե՛ տիրող դասակարգի հարձակման և թե՛ նրանց
քայքայման տարրերը: Այլ խոսքով ասած, Փաշիստական
զարգացումը կարող է հանգել թե պրոլետարիատի հաղ-
թանակին և թե՛ նրա պարտության: Փաշիգմի պարտու-
թյունը պարտադիր չէ: «Այդ հարցը կլուծի սուբյեկտիվ
գործոնը, այսինքն՝ պրոլետարիատի դասակարգային
պայքարը: Կպայքարի բանվոր դասակարգը Փաշիգմի
դեմ—ուրեմն ավելի արագ կզարգանան Փաշիգմի անկ-
ման տարրերը: Կնահանջի պրոլետարիատն առանց կո-
վի, ինչպես 1922 թ. Իտալիայում, —ուրեմն ավելի արագ
կզարգանան Փաշիգմի հարձակման գծերը հանդեպ բան-
վոր դասակարգի: Առաջին ճանապարհը տանում է դե-

պի հաղթանակ ընդդէմ Փաշխատական դիկտատուրայի, յերկրորդը՝ դեպի պրոլետարիատի պարտութիւնը» (ընկ. Մանուկիւկու յեղրափակման խոսքից) :

«Փաշխատական շարժման յերեւման դալը և անդամ նրա ժամանակավոր աճումը պրոլետարիատի պարտութիւնն էր նշանակում: Փաշխատական դիկտատուրայի հաստատումը նշանակում է բանվոր դասակարգի ժամանակավոր պարտութիւն: Բայց դա պրոլետարիատի պարտութիւնն է, յետեւ բանվոր դասակարգը կռվում է իր ամեն մի դէրժի համար, անգամ յետեւ հակառակորդի ճնշման տակ նա ստիպւած կլինի կռվում նահանգի դիմել» (ընկ. Մանուկիւկու յեղրափակման խոսքից) :

«Սխալ կլինե՞ր կարծել, թե Փաշխատական դիկտատուրայի կիրառումը միայն պրոլետարական հեղափոխութեամբ կարելի չէ խանդարել»: Մենք կարող ենք թույլ չտալ, վոր աճի Փաշխատական ուկցիան, մենք կարող ենք թույլ չտալ, վոր բուրժուազիան Փաշխատական տիպի բուրժուական դիկտատուրա կիրառի, յետեւ մենք կազմակերպենք պրոլետարիատին ամենորոյն պայքար մղելու, ճիշտ աշխատ, ինչպէս մենք մեր հասարակական թույլ չենք տալիս կապիտալի հարձակումը անտեսական բնադաւառում: Դրանով մենք ստորեւում ենք ուժորմխաներից և բրանդլերականներին: Ամենապարտաւորական մի Փատալիզմ կլինե՞ր, յետեւ մենք Փաշխատական ձեռք բուրժուական դիկտատուրայի կիրառման վիճեցումը միայն պրոլետարիատի հեղափոխութեան հետ կապելինք:

Յեւ «մասնակի մարտերով կարելի չէ վիճ միայն թույլ չտալ Փաշխատական տիպի բուրժուական դիկտատուրայի կիրառումը, այլև հաջողութեամբ պայքարել

արդէն հաստատւած Փաշխատական դիկտատուրայի դեմ, ինչպէս որինակ՝ Իտալիայում կամ Յուգոսլավիայում: Պրոլետարիատի մասնակի մարտերը բուրժուական դիկտատուրան չեն տալիս, բայց կիսգամբուռ են նրան, կնախապատրաստեն նրա անկումը: Մասնակի մարտերը, յետեւ նրանք ղեկավարւում են համակարգի դառնան և իրենց թափն ընդլայնեն, յետեւ հեղափոխական հեռանկարը, կարող են ստիպել բուրժուազիային նահանջել, կարող են ժամանակավորապէս խուլացնել Փաշխատական ուժին» (նույն տեղը) :

Նույնպէս դուհիացում կլինե՞ր կարծել, թե Փաշխատական դիկտատուրան բուրժուական դիկտատուրայի վերջին ձեռն է: Իտալիայում դա հալանարար այդպէս կլինի: Բայց խոշոր հոգեւորութիւն կլինե՞ր մտածել, թե «բուրժուական դիկտատուրայի Փաշխատական ձեռք կապիտալիզմի համալսարհային քաղաքական վերնաշինք կդառնա ավելի շուտ, քան պրոլետարական հեղափոխութեան ընդհանրապէս վերջ կտա կապիտալիզմին: Հենց այդ թեւորին է, վոր անունը և տալիս այն տրամադրութիւններին, թե Փաշխատական ուկցիայի աճումը կարելի չէ թույլ չտալ միայն պրոլետարական հեղափոխութեամբ» (նույն տեղը) :

«Կամուխտական Ինտերնացիոնալի մեջ մանող կուսակցութիւններին և վիճ մեկին չի կարելի պահանջել, վարպետի նա Փաշխատի դարձացումը ամեն ինչում դադարեցնի պրոլետարական հեղափոխութեամբ»: Բայց ԿիԳԿ-ի պլենումը պահանջում է յուրաքանչյուր կոմկուսակցութիւնին, վորպէսզի նա աւտիլ պայքար մղի բուրժուական դիկտատուրայի դեմ, գրա-

նելով, վոր դրանով կոմկուսակցութիւնները թույլ
չեն տա և կարող են թույլ չտալ ֆաշիստական դիկտա-
տուրայի հաստատումը:

Ֆաշիզմի դեմ պայքարելու ասպարիզում մենք ու-
նենք խոշոր հետամնացութիւն: Այդ արտահայտում
է «առաջին, նրանով, վոր մենք մեր պատկերացումը
թույլ ենք տալիս, վոր բուրժուազիան, այն ժամանակ,
յերբ նեղցել և կապիտալի մանեվրելու ընդունակու-
թիւնը տնտեսական բնադաւառում, մանեվրներ անի
քաղաքական հարցերում—պարլամենտորիզմի հար-
ցում, Յունդի պլանի հարցում, Վերսալի հարցում
պրոտեկցիոնիզմի հարցում և այլն: Յերկրորդ, ֆա-
շիզմի դեմ պայքարելու հարցում մեր հետամնացու-
թիւնն արտահայտում է նրանով, վոր մենք թույլ
ենք տալիս սոցիալ-դեմոկրատիային մանեվրելու բուր-
ժուական դիկտատուրայի ձևերի հարցում: Յեւ այդ
հիմա մի ամբողջ պատմական շրջանի նրա գլխավոր
մանեվրն է» (նույն տեղը):

Այդ հետամնացութիւնը հաղթահարելու համար
պահանջվում է մեր կոմկուսակցութիւնների դեռևս
չառ մեծ ու համառ աշխատանքը:

Պլենումը մատնանշեց մեր կոմկուսակցութիւննե-
րի բոլոր հիմնական խնդիրները ֆաշիզմի դեմ պայքա-
րելու ասպարիզում:

Այդ խնդիրներում գլխավորն այն է, վոր յիթե
մենք ցանկանում ենք թույլ չտալ ֆաշիստական դիկ-
տուրա, պետք է ամենաակտիվ պայքար մղենք բուր-
ժուական դիկտատուրայի դեմ: Չի կարելի այնպես
պատկերացնել, թե բուրժուական դեմոկրատիան ավե-
լի լավ է, քան ֆաշիստական դիկտատուրան: Հարցն

պղպեւ դնել, նշանակում է կանգնել լիբերալական
տեսակետի վրա: Բանվոր դասակարգի գլխավոր թըշ-
նամին միշտ յեղել է, մնում է և կմնա բուրժուազիան:
Ամենաակտիվ կերպով պայքարելով բուրժուական դիկ-
տատուրայի դեմ՝ կարելի չէ թույլ չտալ ֆաշիստա-
կան տիպի բուրժուական դիկտատուրա: Յեւ միմիայն
անխոնջ ու համառ պայքար մղելով բուրժուական դիկ-
տատուրայի դեմ՝ կարելի չէ ջախջախել սոցիալ-դե-
մոկրատիային:

3. ՍՈՑԻԱԼ-ԴԵՄՈԿՐԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

«Ֆաշիզմի աճումը վերջին ժամանակներս հնարա-
վոր յեղավ միայն շնորհիւ այն աջակցութեան, վորդի-
պին ցույց է տալիս միջազգային սոցիալ-դեմոկրատիան
բուրժուազիայի դիկտատուրային հետպատերազմյան
ամբողջ շրջանում, անկախ նրա ձևվերից» («Ընկ. Մա-
նուիլսկու դեկուցման թեզիսներից»): Սոցիալ-դեմոկ-
րատիան ինքը հանդիսանում է կապիտալիստական պե-
տութեան ֆաշիստականացման դորժոնն ու ուղեցույ-
ցը:

«Ընկ. Ստալինը սոցիալ-դեմոկրատիայի մասին
հետևյալն էր ասում.

«Ֆաշիզմը բուրժուազիայի մարտական կազմակեր-
պությունն է, վոր հենվում է սոցիալ-դեմոկրատիայի
ակտիվ աջակցութեան վրա: Սոցիալ-դեմոկրատիան որ-
յակտիվորեն ֆաշիզմի չափավոր թեմն է: Հիմք չկա յեն-
թադրելու, թե բուրժուազիայի մարտական կազմակեր-
պութիւնը կարող է վճռական հաջողութիւններ ձեռք
բերել մարտերում կամ հասնել յերկրի կառավարման ա-
ռանց սոցիալ-դեմոկրատիայի ակտիվ աջակցու-
թեան...»:

«Համալսարանային տնտեսական ճշմարտամիտ» ամս-
բողջ պարզությամբ բաց առավ միջադպրային սոցիալ-
դեմոկրատիայի դերը, վերսկսեալ բուրժուազիայի դիկ-
տատուերայի գլխավոր սոցիալական հեմարանի: Հա-
մալսարանային իմպերիալիստական պատերազմի և պրո-
լետարական դիկտատուերայի սուսջացման ժամանակից
սկսած, դասակարգային պայքարի բոլոր հիմնական ե-
տաքներում սոցիալ-դեմոկրատիան յեղել և կապիտա-
լիզմի կողմը և բանվոր դասակարգի դեմ: «Հայրենիքի
պաշտպանության» դրոշակի տակ նա միլիոնավոր պը-
րուկսարներ ուղարկեց իմպերիալիստական սպանդի
դաշտը: Նա ոգնում եր «Իր» բուրժուազիային ռադիկա-
լան ինտերվենցիա կատարել ՌՍՀՄ-ի դեմ 1918—1920
թ. թ.: Նա փրկում եր կապիտալիզմը պրոլետարական
հեղափոխությունից՝ պատերազմից անմիջապես հետո
(Գերմանիա, Սլավոնիա, Հունգարիա, Իտալիա, Ֆին-
լանդիա): Նա ահտիվ ոգնություն ցույց տվեց բուր-
ժուազիային կապիտալիստական տնտեսությունն ամ-
րացնելու համար: Նա կապիտալիստական ռադիկա-
լացման լուծը դրեց բանվորական մասսաների շնքին:
Նա այսօր, ամենածանր ճշմարտամիտ որերին, բոլոր ջան-
քերը դործադրում և, վերսկսող չահգործման և ստը-
կության կապիտալիստական սիստեմը վերկի վերահաս
կործանումից»:

տէլատառվարէի ինքեցման և սոցիալական ապահովու-
թյան վողջ սիստեմի ուսմանաւակման քաղաքական
նստիւթյան, աջակցութիւն՝ ամենամանողորք ռադիոնա-
լացման նոր ալիքին, դա գործադուլների վիժեցման,
սարոտատի կազմակերպումն, արբիտրատի կատարելա-
գործումն է, վորպէս բանկոր դասակարգի ստրկացման
և չարեյկերէիներութեան միջոցի:

«Ժողովրդական մասսաների տնտեսական և ֆինանսական կողողտման դուր — դա բաղձալիցողմանի աջակցութիւնն է բանկերի, տրեսորների և կարտէլների քաղաքականութեան, մոտաւայական սպառման բոլոր ապուրանքները թանգաքման քաղաքականութեան, հարկային բեռան ծանրացում, պրատեկցիոնիդիտի ալտիւ աջակցութիւն :

«Գաղութային թաւանի դժու — դա գաղութային
և կիսագաղութային յերկրներէ տղային—ազատագրա-
կան շարժման բացահայտ ճնշումն և, դա տասնյակ
հազարավորներէ բանտարկութեաններն են. և մասսա-
յական զնդակահարութեանները Հնդկաստանում,
գլուղերի կործանում ուղանալիւի միջոցով Չինաստա-
նում, ուղղակի աջակցութեան Չան-Կայ-Շիի դահա-
յին կտաւարութեան և բացահայտ պատերազմ, վոյ
վարում են ոտարներէրյա նալերը Յանցիի վրա Կար-
միր Բանակի ջոկատների դեմ Չինաստանի հարաւում,
մասսայական պատիժներ Հնդկաչինում:

«Իմպերիալիստական համըշտակման դեռլ, — դա
անմիջական և ակտիվ մասնակցութեանն է վերապահ
սխտեմին, խիստ զգուշորդ ղեկանադիւտութեան կուշի-
մային դավերին, «Խաղաղասիրութեան» դրոշակի տակ,
սպառազինութեանը ու պատերազմի պատրաստութեան

վակխանայի աջակցութիւնն և, տաղմական զաշինքներն սխտեմի աջակցութիւնն և :

«Միջազգային սոցիալ-դեմոկրատիայի վողջ հակահեղափոխական, հակաբանմութեան քաղաքականութիւնն իր ավարտումն և դռնում աշխարհիս առաջին պրոլետարական սկտութեան հանդէպ ըլովադա և ուղմական ինտերվենցիա պատրաստելու մեջ» (ընկ. Մանուիլսկու գեկուցման թեղիաներից) :

Ռուսական մենշեվիկներն «Միութենական Բյուրոյի» դատաւարութիւնը ամբողջ պարզութեամբ ցույց տվեց, վար 2-րդ Ինտերնացիոնալը դարձել և ԽՍՀՄ-ի դեմ պատերազմի պատրաստվող համաշխարհային իմպերիալիզմի մայրական ջոկատը :

Ահա սոցիալ-Ֆաշիստներն դավաճանական քաղաքականութեան որինակները .

«Բանմութեան» մինիստր Մնոուդենը կոչ և անում անգլիական պրոլետարներին գոհաբերող լինել հանուն անգլիական կապիտալիզմը ճգնաժամից փրկելու : Աշխատանքի «բանմութեան» մինիստր Մարգարիտո Բողմեյը մերժում և գործադուրկների պատգամավորութիւններին ընդունել և կանանց ու յերիտաւարդներն գործադուրկութեան նպատար վերացնելու պատրաստութիւնն և տեսնում» :

«Գերմանական սոցիալ-դեմոկրատները ձայն են տալիս սոցիալական ապահովութեան իջեցման բոլոր Ֆաշիստական որենքների ոգտին : Աշխատանքի սոցիալ-դեմոկրատ մինիստր Վիսսելը առաջին արշավանքն ըսկեց գործադուրկների վտիտ նպատաներն դեմ : Հիվանդանոցային դրամարկդներն միութեան սոցիալ-դեմոկրատ նախագահ Լեմանը առաջինը յեղաւ, վար

արշավանք սկսեց հիվանդութեան նպատաներն դեմ» :

«Սոցիալ-դեմոկրատները և պրոֆրոլետարատները Աւստրիայում, Հոլանդայում, Հունգարիայում և մի քանի այլ յերկրներում հանդէս են գալիս գործադուրկներին հարկադիր աշխատանքի ուղարկելու վերաբերյալ Ֆաշիստական որենքների քացահայտ պաշտպանութեամբ : Կապիտալի այդ լակեյները, վորոնք հարկադիր աշխատանքի մասին ստոր առատպէնքն են տարադիր աշխատանքի մասին ստոր առատպէնքն են տարամամբ, հենց իրենք են մասսաներն ստրկացման գործին նախաձեռնողները : «Արտադրական նպատաներն» դրոշակի տակ 2-րդ Ինտերնացիոնալի փառք ու պարճանք Ֆրեդրիխ Ադլերը և Ոտտո Բաուերը ավստրիական գործադուրկների համար իսկական դադութեային հարկադիր աշխատանք և Ֆաշիստական ստրկութիւն են պաշտպանում» :

«Անգլիական տրեդ-յունիոններն առաջնորդները գործադուրկվոր մանածագործների, բրդագործների և լեռնագործների յետեւից դավաճանաբար պայմանավորում են ձեռնարկատերերի հետ աշխատաւարձի իջեցման և բանմութեան որվա յերկարացման մասին» :

«Գերմանական սոցիալ-դեմոկրատ Զինցհեյմերը հաշտաբար առյանում ձայն տվեց Բեռլինի մետաղագործների աշխատաւարձը 8 տոկոսով իջեցնելու ոգտին : Ռուրի գործադուրկի ժամանակ պրոֆրոլետարատները ձայն տվին լեռնագործների աշխատաւարձը 6 տոկոսով իջեցնելու ոգտին» :

«Պրոֆրոլետարատներն որն որին վիժեցնում են բանմոր դասակարգի գործադուրկին պայքարը : Ռուրում և Բեռլինում, Բրեդֆորդում և Լանկաշիրում,

Վարչախառնում, Փարիզում և Տոկիոյում, նրանք դափա-
ճանում են լեռնադորձներին, մանածադորձներին, մե-
տաղադորձներին և փոխադրողներին: Խեմնիցում նը-
րանք մատնում են տրամվայի գործադուլավորներին՝
աշխատանքից արձակելու համար: Իսպանիայում պը-
րոֆմիտլեթենական աները վոստիկանատներ են հանդի-
սանում գործադուլավորներին դեմ պայքարելու հա-
մար: Աշխատանքի ամերիկական Ֆեդերացիան Հոլվե-
րի հետ պայմանագրեր է կնքում գործադուլներից հրա-
ժարվելու մասին և իր կոնգրեսում բացահայտորեն դեմ
է դուրս գալիս սոցիալական ապահովության, այն պա-
տրվակով, թե պետութիւնից նպաստ ստանալը ամե-
րիկական բանվորի արժանապատիւթյունից ցածր մի
գործ է (Վիլյամ Գարին): Յերբեք չի յեղել պրոֆբյու-
րոկատների այնքան բացահայտ ու ցինիկական շուր-
րեյկերեխերութիւն, ինչպիսին հիմա յե: Կապիտա-
լիստներն այլևս կարեք չունեն դեղիններին և պինկեր-
րոններին կանչելու, յերբ շարեյկերեխերներ են հար-
կավոր լինում — նրանց ծառայելու պատրաստ են 2-րդ
և Ամստերդամյան ինտերնացիոնալները» (Պրոֆինտեր-
նի կոչից):

Առանց ջախջախելու սոցիալ-դեմոկրատիային, չի
կտրելի տապալել բուրժուական դիկտատուրան պրոլե-
տարական հեղափոխութեամբ, չի կարելի նվաճել բան-
վոր դատակարգի մեծամասնութիւնը: Ուստի սոցիալ-
դեմոկրատիայի դեմ պայքարելը կոմունիստական ին-
տերնացիոնալի հիմնական պրոբլեմն է հանդիսանում
այն պայքարում, վորը նա վարում է մասսաներ ձեռք
բերելու համար: Այդ պայքարն առանձնապէս խոշոր

նշանակութիւն ունի հեղափոխական վերելքի ներկա
մոմենտում: Պլենումը չատ մեծ ուշադրութիւն նվի-
րեց սոցիալ-դեմոկրատիայի դեմ պայքարելու հարցին:
Նա տվեց նրա հետպատերազմյան զարգացման մանրա-
մասն բնութագրութիւնը, թվելով պրոլետարիատին
դավաճանելու բոլոր ետապները:

«Ի՞նչն է, վոր, չնայած դավաճանութիւնների այս
յերկար շարանին, բանվորներին պահում է սոցիալ-
դեմոկրատիայի շարքերում:

«Սոցիալ-դեմոկրատիայի ապարատի և նրա շար-
քերը մտնող բանվորների փոխհարաբերութիւնների
հիմունքը կազմում է հարկադրանք՝ նրա բոլոր ձեւի-
քով: Բանվորը «ազատ» է մտնել կամ չմտնել ռեֆոր-
միստական պրոֆմիտլեթյունների շարքերը, — բայց
գործնականում նրան հարկադրում է տնտեսական ան-
հրաժեշտութիւնը: Բանվորը աշխատանք կարող է ըս-
տանալ պրոֆմիտլեթյան միջոցով, գործադրելութիւն
ժամանակ նրան նպաստ է տալիս պրոֆմիտլեթենական
դրամարկը, սոցիալական ապահովութիւն սխտեմը
ամենատեսակերով պրոֆմիտլեթենական ապարատի
հետ է կապված: Սոցիալական բնույթ ունեցող բոլոր
հիմնարկութիւններում բուն են դրել սոցիալ-դեմոկ-
րատները: Ձեռնարկատերը բանակցութիւններ է վա-
րում սոցիալ-դեմոկրատներին միջոցով, ջանալով նրանց
հեղինակութիւնը բարձրացնել բանվորական մասսայի
աչքին. սոցիալ-դեմոկրատական գործարկումի անդա-
մը ազատ մուտք ունի դիրեկտորի կարիները, նա այս-
պէս ասած լույս է տալիս կապիտալի անդրադարձ լույս-
սով. նրա փոքրիկ յերաշխալորութիւնները անպայման
կկատարվեն, վորպէսզի բանվորների մեջ աշխարհի

բարեմիտ գործարկումի ոգտակարութեան տպավորութեան ստեղծմի: Մահ, հիմանդութեան, հաշմանդամութեան, ծերութեան — այդ ամենը կախման մի շղթա յե, մոր ոգտագործում ե սոցիալ-դեմոկրատական ապարատի ծառայողը բանավորին այդ ապարատի ճանկող թաթերից բաց չթողնելու համար:

«Հարկադրման այս ձեւի հետ միասին լայն գործածութեան ունի ամեն տեսակի կաշառքը: Սոցիալ-դեմոկրատիան մոչ միայն ոգտագործվում ե կապիտալիզմի կողմից բանվորական շարժումը լիկվիդացիայի յենթարկելու համար, այլ ե ինքը ոգտագործում ե կապիտալիստական պետութեան վողջ ապարատը բանվոր դասակարգի վրա իր ճնշումն ուժեղացնելու համար» (Ընկ. Մանուլիսկու գեկուցումից):

Վերջին ամիսներում մի շարք կապիտալիստական յերկրներում մենք նկատում ենք ուժեղ խլրտցմանը սոցիալ-դեմոկրատիայի ներսում: Այդ խլրտումն ամենից ավելի սուր ձեւեր ե ընդունում այն յերկրներում, ուր տնտեսական ճգնաժամի հեղափոխական ճգնաժամ դառնալու տենդենցներն ամենից ավելի յեն գարգացած: «Մի յարք յերկրներում, որինակ՝ Գերմանիայում, նւրանք արտահայտվում են նրանով, վոր ամբողջ յերիտասարդական տեղական կադմակերպութեաններ անցնում են կոմկուսակցութեան շարքերը, մյուսներում, ինչպես Սլատրիայում ե Չեխո-Սլովակիայում, առայժմ արտահայտվում են նրանով, վոր աճում ե ոպուլիցիան ընդդեմ կառավարող ինտանցիաների, յերուրդներում, որինակ՝ Անգլիայում, նրանով, վոր հեռանում են բանվորական կուսակցութեան շարքերից ե այլն: Յեւ սոցիալ-դեմոկրատ բանվորները խլրտում-

ների մակարդակների այս բազմադանութեանը պահանջում ե կոմկուսակցութեաններից մտածված, վոչ-շարուն մոտեցում ունենալ այսպիսի յերվույթների հանդեպ» (Ընկ. Մանուլիսկու գեկուցումից):

«...Սոցիալ-դեմոկրատական բանվորական մասսաների հարաճուն ձախացում ե տեղի ունենում: Մատնանք սոցիալ-դեմոկրատական բանվորների ե տնդամ վորոչ պաշտոնյաների մասնակցութեանը տնտեսական մարտերում վերջին ժամանակներս կոմունիստների ե հեղափոխական պրոֆուպոզիցիայի հետ կողք-կողքի ընդդեմ իրենց իսկ առաջնորդների դաժնաճանութեան ե շարեյգրբերութեան: Աճում ե սոցիալ-դեմոկրատ բանվորների ճգնումը արյունոտ Ֆաշիզմի դեմ պայքարելու համար: Վոչ շատ մեծ կենտրոններում այլևս անպատելի չի թվում, յերբ սոցիալ-դեմոկրատները ջոկատները մեր ընկերները ե «պայքարի միութեան» անդամները՝ հետ միասին կովում են Ֆաշիստների արյունոտ սխրագործութեանների դեմ: Խոչոր քաղաքներում մենք ականատես ենք դեպքերի, յերբ սոցիալ-դեմոկրատների ջոկատները ե անդամ «Հանրապետական Դրոշակի» մոչ մեծ ջոկատները մեզ հետ միասին մասնակցում են նացիոնալ-սոցիալիզմի դեմ ուղղված յելույթներին ե Երեւամ կովում են մեր ընկերների հետ կողք-կողքի»:

«Սոցիալ-դեմոկրատիայի ներսում հասունացող ճգնաժամը մեծ հնարավորութեաններ ե տալիս կուսակցութեան կողմը գրավելու մոչ միայն սոցիալ-դեմոկրատիայի ստանձին անդամներին, այլ ե ոպողիցիոն բանվորների ամբողջ խմբերին: Մեզ հայտնի յե, վոր մի քանի տեղական կադմակերպութեաններ իրենց

վարչություններով միասին անցել են Կոմունիստական Կուսակցութեան կողմը» (ընկ. Մանուկյանի գեղարվեստական) :

Կոմունիստները պահանջում է ամենամեծ ակտիվություն սոցիալ-դեմոկրատիայի դավաճանութեան դեմ պայքարելու համար: Անհրաժեշտ է անցնել հարձակման ընդդեմ սոցիալ-դեմոկրատիայի այն բոլոր հարցերում, վերոնշյալ հույսով են բանավորութանը, ինչպես, որինակ՝ ԽՍՀՄ-ին վերաբերող հարցերը, բանավոր դատակարգել տնտեսական պայքարի-հարցերը հանդեպ կապիտալի հարձակման, սոցիալ-դեմոկրատիայի պարագլուխներին կապիտալիզմի քաղաքականութեան հարցերը ֆաշիզմի նկատմամբ: Կոմունիստները պետք է ուժեղացնեն իրենց ազդեցության այս բոլոր հարցերի շուրջը, մերկացնեն սոցիալ-դեմոկրատներին և հանդես գան նախաձեռնողի դերում՝ կապիտալիզմի դեմ պայքարելու համար վարից միասնական հեղափոխական ֆրոնտ կազմակերպելու ուղղությամբ:

Սնուդք դատակարգային պայքարի ներկա մոմենտում առանձնապես մեծանում է «դատակարգ դատակարգի դեմ» պայքարի տակտիկայի նշանակությունը:

«Դատակարգ դատակարգի դեմ» տակտիկան այնպիսի մի տակտիկա չէ, վոր իր սուր ծայրով ուղղված է սոցիալ-դեմոկրատիայի դեմ՝ նրան մերկացնելու համար բանվորական լայն մասսաների աչքին, վորոնք հաճախ նրան ընդունում են իբրեւ «վորքադույն չարիք»:

«Դատակարգ դատակարգի դեմ» տակտիկան դեռևս մասունները կողմից չի յուրացված: Մեր ձուռերը սոցիալ-դեմոկրատիայի ֆաշիստականացման մասին մա-

կերեսային են, գեղեկա Կոմկուսակցութեան համար մի ու արյուն չեն դարձել: Կոմունիստները, չնայած նրապատմոր իրադրութեան, իրենց «դատակարգ դատակարգի դեմ» տակտիկայով դեռևս չեն կարողացել հիմնովին խախտել սոցիալ-դեմոկրատիայի դիրքերը բանավոր դատակարգի մեջ: Ակնհայտ է, վոր այս տակտիկայի կիրառման դործում Կոմունիստները սխալներ են լաց թողնում»:

«Ինչպիսի սխալներ են դրանք: Առաջին, սոցիալ-տնտեսական պատկերացումն սոցիալ-դեմոկրատիայի դեմ պայքարելու խնդրում, մի տեսակ ինքնապաշտպանութեան տակտիկա, փոխանակ հարձակողականի: Այդ առանձնապես ցայտուն է արտահայտվել և արտահայտվում է այն Կոմունիստների մոտ, վորոնք ռեֆորմիստական պրոֆմիտյուններում են աշխատում» (ընկ. Մանուկյանի գեղարվեստական) :

Այս ուղղորտունիստական պատկերացումը մենք դեռ վուչ ամեն տեղ ենք կարողացել հաղթահարել: Անդամ մեր լուսավորչն Կուսակցություններում մի շարք դեպքերում մենք նկատում ենք ուղղորտունիստական ռեյիզներ:

«Յերիբորդ. Կոմունիստները հաճախ մոռանում են, վոր «դատակարգ դատակարգի դեմ» տակտիկան հրաժարում է միասնական բանվորական ֆրոնտի տակտիկայից, այլ, ընդհակառակը, նրա ամենալայն կիրառումն է, իբրեւ, ամենից առաջ, դատակարգային պայքարի տակտիկա: Հենց նրա համար, վոր մենք պայքարում ենք, վոր մենք սոցիալ-դեմոկրատիային մերկացնում ենք փաստերով, գործով, բանվոր դատակարգի պայքարից ձեռք բերված վարձով»:

Սոցիալ-դեմոկրատիային հաջորդութեամբ մերկացնելու համար, պետք է սովորել սոցիալ-դեմոկրատիային դնելու այնպիսի դրուժյան մեջ, վորը բանվոր դասակարգին չառ ավելի բան ասեր, քան ամենակրահոտ կոմունիստական ճառերը: «Սոցիալ-դեմոկրատ բանվորների մեջ աղիտացիա մղելու մեր մեթոդները դեռևս չափից դուրս վատ են: Մենք նրանց այնպես ենք դիմում, ասես թե մեր առաջ կոմունիստական առաջնությունը գտնվելիս լինի, վորի համար սոցիալ-դեմոկրատիայի դավաճանական բնույթը միանգամայն պարզ է, կամ այնպես, ասես թե այնտեղ նստած լինեն մարդիկ, վորոնք իրենց զաղախարտան կապերը խզել են սոցիալ-դեմոկրատիայի հետ, վորոնք միայն մի փոքր բացատրական կարիք ունեն կոմունիստներին չարքերը լեցվելու համար» (ընկ. Մանուկյանի գեկուցումից):

«Դասակարգ դասակարգի դեմ» տակտիկան յերեք չի կարելի հիմնել այն պատկերացման վրա, թե մյուս բոլոր դասակարգերը համատարած ռեակցիոն մասսաներ են ներկայացնում իրենցից:

Այդպիսի դիրքավորում «դասակարգ դասակարգի դեմ» տակտիկա չէ, այլ կոմունիստներին դասակարգից կղզիացնելու տակտիկա:

«Դասակարգ դասակարգի դեմ» տակտիկան ուղղված է «փոքրագույն չարիքի» թեորիայի դեմ, մի թեորիա, վորի ոգնութեամբ սոցիալ-դեմոկրատիան խաբուս է մասսաներին: «Սոցիալ-դեմոկրատիան որն որին պընդում է բանվորների առաջ, թե նա Բրյուսինգի կառավարութեանն աջակցում է նրա համար, վոր նա ավելի փոքր չարիք է, քան Հիտլերի կառավարութեանը, վոր

կարող է հաջորդել նրան: Անգլիական «ձախ» անկախները կոչ են անում բանվորներին աջակցելու լեյբորիստական կառավարութեանը, վորովհետեւ նա ավելի լավ է, քան պահպանողական կառավարութեանը և այլն» (նույն տեղը):

Բայց կոմունիստները դեռ վոչ ամեն տեղ են պարզ ու կոնկրետ ցույց տվել մասսաներին, թե ինչու սոցիալ-դեմոկրատիան փոքրագույն չարիք չէ: Նա փոքրագույն չարիք չէ վոչ թե նրա համար, վոր «ավելի վատ» է քան Փաշիստները, կամ «նույն է», ինչ Փաշիստները, այլ նրա համար, վոր նա գլխավոր խոչընդոտ է բուրժուական դիկտատուրայի բոլոր ձեւերի դեմ պայքարելու համար մասսաներին մոբիլիզացիայի յենթարկելու ճանապարհին, նրա համար, վոր նա բուրժուազիայի գլխավոր սոցիալական հենարանն է: Այդ ցույց է տալիս միջազգային սոցիալ-դեմոկրատիայի վողջ փորձը Գերմանիայում, Ավստրիայում, Անգլիայում և այլն:

«Դասակարգ դասակարգի դեմ» տակտիկան չի նշանակում հրաժարվել մանևրելուց: Կոմունիստների մանևրումը անհրաժեշտ է: Այն ինչ կիցի-ի 10-րդ պիւնդումից սկսած մանևրների մեր արսենալը չափազանց աղքատիկ է: Մենք չենք, վոր մանևրում ելինք, այլ սոցիալ-դեմոկրատիան եր մանևրում մեր դեմ» (նույն տեղը):

Մասսաների ռադիկալիզացիայի ուժեղացումը պահանջում է, վոր կոմունիստները մեծ ախտվութեան հայտարարեն մանևրելու դրոժում: Սոցիալ-դեմոկրատիան դեռևս մի ամբողջ շարք «ձախ» մանևրներ է անում, հակառակ այն կոմունիստների կարծիքին, վոր

յոնք յենթադրում եյին, թե սոցիալ-դեմոկրատիան արդէն բոլորել է իր ֆաշիստական զարգացման շրջանը և այլևս մանեւրել չի կարող:

Սոցիալ-դեմոկրատիայի մանեւրելու ընդունակութիւնը միշտ ել յերեք վաւերից ե կախում ունեցել — ա) բանվոր դասակարգի դժգոհության աճման տեմպից, բ) Կոմկուսակցութեան ուժից և սոցիալ-դեմոկրատիայի մանեւրի մերկացման գործում նրա հայտաբերած ակտիվութիւնից, գ) կապիտալի մանեւրունակութեան աստիճանից:

«Սոցիալ-դեմոկրատիան ներկայումս կարող է մանեւրել կա՛մ աշխատավարձի իջեցման չափերի հարցում, կա՛մ այն ձևով հարցում, վերով կատարվելու յետոյ իջեցումը: Նա կարող է նաև մանեւրել այնպիսի հարցերի բնադաւառում, վորոնք նրա պրակտիկ քաղաքականութեան կիրառման գործում նրա վրա վոչ մի պարտականութիւն չեն դնում, որինակ՝ «միառնական ֆրոնտի» հարցում, «պրոֆիտութիւնների միասնութեան» հարցում և այլն: Յեւ մենք տփսնում ենք վերջին ժամանակներս, վոր սոցիալ-դեմոկրատիայի մանեւրները հենց այդ ուղղութեամբ են զարգանում: Յերկրորդ և Սմստերդամի ինտերնացիոնալների Յյուրիսյան նիստում սոցիալ-դեմոկրատ սրիկաները հանգիստ յեկան Ե-ժամյա բանվորական որմա, հնգորյա շաբաթի, սոցիալական ապահովութիւն մտցնելու, ընդհանր կապիտալիստական ռացիոնալացման, հանուն ԽՍՀՄ-ի հետ հարաբերութիւնների վերականգնման, գինաթափման և այլ լողունքներով»:

«Սոցիալ-Ֆաշիստական անդգամների այս նոր դիզգադի կեղծութեան ստորութիւնը մերկացվում է

այն հիմնական վաստով, վոր, հանդես գալով հանուն Ե-ժամյա բանվորական որմա և հնգորյա շաբաթի, միջադասիին սոցիալ-դեմոկրատիան վոչ այլ ինչ է առնում, յեթե վոչ կատարում է կապիտալի դիրեկտիվը բանվորներին վոչ լրիւ որ աշխատեցնելու և աշխատաւարձը կրճատելու մասին»:

Մասաներին իրենց լողունքների շուրջը մտքիւ պայքայի յենթարկելով, կոմունիստները մամուլում, պարլամենտներում, ժողովներում և փողոցում վճռականորեն դնելով դասակարգային պայքարի հարցերը, պիտք է սոցիալ-դեմոկրատական պարագլուխներին այնպիսի դրութեան մեջ դնեն, վորտեղից բանվորների համար պարզ յերեւա նրանց դավաճանութիւնը (նույն տեղը):

V. ԿՈՄԻՆՏԵՐՆԻ ՍԵԿՏԻԱՆԵՐԻ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ԱՌԱՋԻԿՍ. ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1. ՄԵՐ ՀԱՅՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Կոմիստերնը 11-րդ ալիսումը յեկալ լուրջ հաջողութիւններով: 1930 թ. փետրվարյան նախադահլութիւնից հետո անցած մի տարւա ընթացքում Կոմիստերնը ձեռք բերեց իր շարքերի «բայլէվիկյան ավելի մեծ կոնտրիդացիա, իրեւի հեղափոխական պրոլետարիատի համախարհային միասնական կուսակցութիւն»: Կոմիստերնի 6-րդ կոնգրեսի և ԿիԳԿ-ի 10-րդ ալիսումի սահմանած գլխավոր գիծը հետեւողականորեն կիրառելու շնորհիւ քաղաքականորեն ջախջախվեցին աջերը Համկ(բ)Կ-ի շարքերում և ապահովվեց կապիտալիստական յերկրների կոմկուսակցութիւնները

չարքերի հաջող դատումը աջ ունեւորատներէց, «ձախ» ու հաշտվողական տարրերէց: Յերբեք կոմիւնտերնի դեկաւար սեկցիան — Համկոմկուսը — այնքան համախմբոված ու միաձուլ չէր յեղել, ինչպէս հիմա: «Յերբեք աջ և «ձախ» ուղիւն իստներն իրենց ճակատներն այնպէս չէին փշրել լենինյան կուսակցութեան բայլչեփիկյան գրահի հանդեպ, ինչպէս հիմա: Յեյ միւսն ու ժամանակ կոմիւնտերնի շարքերում յերբեք չէր յեղել Ֆրակցիոն պայքարի, խմբակայնութեան և քաղաքական տատանումների վերացման հիման վրա բարձրացած այնպիսի կուս միասնութիւնն ու բայլչեփիկյան գողում, ինչպէս հիմա» (ընկ. Մանուիլսկու գեկուցումից):

Համալսարհային հեղափոխական շարժման ներկայեւտալի համար շարունակում և գլխավոր վտանգ մընալ աջ վտանգը: Ինչքան դեռ գոյութիւն ունենա կապիտալիզմն իր դասակարգային հակասութիւններով, իր ճնշման ապարատով, ուսուրեսխաներով, իր բուրժուական դիտութեամբ և իդեոլոգիայով, — այնքան գոյութիւն կունենան նաև հարստահարվողների առանձին շերտեր, վորոնք հույս ունեն յուս գնալ առանց դասակարգային պայքարի դաժան որոնքի, հարմարվել կապիտալիստական տուժանքի պայժաններին: Քանի դեռ չի վոջնչցվի սոցիալ-դեմոկրատիայի ճնշումը բանվոր դասակարգի վրա, քանի դեռ նա արմատախիլ չի արվի բանվոր դասակարգի շարքերից, այնքան անխուսափելի յեն աջ ոպորտունիստական յեցիդիլները կոմունիստական կուսակցութիւնների շարքերում:

Հաշվետու տարեշրջանում ըստ ամենայնի բացահայտ աջ յեցիդիլներ տեղի ունեցան չինական կոմկուսակցութեան շարքերում հանձինս չենդուսդուխտա-

կան տարրերի, վորոնք պաշտպանում են միջազգային աջերի լիկվիդատորական հայացքները, ինչպէս նաև խառնական կոմկուսակցութեան շարքերում՝ հանձինս Սանտինիի, Բլաւոյի և Յերրաչիի, վորոնք Ֆաշիստական դիկտատուրայի դեմ պայքարելու խնդրում անցան լիկվիդատորական անկամայնութեան դիրքերը և դեմ դուրս յեկան կուսակցութեան քաղաքականութեան տկտիլացմանը:

Կոմիւնտերնը հետեւողական պայքար մղեց նաև սոցիալ-դեմոկրատական տրադիցիաների դեմ՝ կադմալ-խատանքի բնաւաւառում, գործարանային բջիջները կուսակադմակեւութիւնների հիմքը դարձնելու անընդունակութեան դեմ:

Ամենից ավելի բնորոշ «ձախ» սխալներից պետք և նշել գերմանական կոմկուսակցութեան անդամ ընկ. Մերկերի սխալը, վորը հաւասարութեան նշան էր դնում սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցութեան առաջնորդների և շարքային անդամների միջև: Գերմանական կոմկուսակցութիւնը ժամանակին, դեռ սաղմնաւորման ընթացքում, բաց արավ այս սխալը և դրանով մյուս սեկցիաների համար ևս հեշտացրեց նման վնասակար յերեւութների դեմ պայքարելու գործը:

«Զախ» բնույթի մի ուրիշ, ավելի կոսիտ սխալ կատարեց Լի-Լի-Սյանը Չինաստանում: «Լի-Լի-Սյանի սխալի ելութիւնը նրանում և, վոր նա Չինաստանում սկսվող հեղափոխական վերելքի առանձին հայտանիշները՝ ճշնում էր բացատրել իբրեւ հեղափոխական սիտուացիայի սկզբնավորում Չինաստանում և վողջ աշխարհում, այնտեղից հանելով միանգամայն անձիշտ պուտչական յեղատկացութիւններ, վորոնք սպառնում

եյին կործանել չինական Կոմկուսակցությունը (ընկ. Մանուկըսկու ղեկավարման) :

Կոմկուսերն յերկրորդ խոշոր նվաճումը հաշվետու շրջանում դերմանական Կոմկուսակցության ձևը բերած հաջողություններն են : Ընտրական հաղթանակը ուխտագրում (4,6 միլ.), գործարկումների ընտրության ժամանակ ձևը բերած հաջողությունները, կապիտալի հարձակման դեմ ծավալված պայքարը (մետաղագործների գործադուլը Բեռլինում, լեռնագործների. նը՝ Ռուրում, նավահանգստային բանվորներինը՝ Համբուրգում), փողոցային ցույցերը Փաշիդմի դեմ և կուսակցության 80 տոկոսով աճումը մեկ տարում, դալիս են ասելու, վոր Գերմանական Կոմկուսակցությունը հաստատուն քայլերով առաջ է դնում բանվոր դատակարգի մեծամասնության նվաճման ճանապարհով : Գերմանական Կոմկուսակցության աճումը ցույց են տալիս հետևյալ տվյալները :

«...Անցյալ տարվա հուլիսից մինչև սեպտեմբերը մենք 9000 հոգու աճում ենք ունեցել, սեպտեմբերից հոկտեմբեր՝ 22 հազար : Հոկտեմբեր ամսին կուսակցությունը 155 հազար անդամ ուներ, այդպիսով հասնելով այնպիսի մի մակարդակի, վորպիսին չէր յեղել 1923 թվից ի վեր, յերբ կուսակցության անդամների թիվը հասնում էր ներկա թվի մաքսիմումին : Ներկայումս կուսակցությունը այս թվերը չափազանց հեռու է թողել : Նոյեմբեր ամսին նա ուներ 169 հազար անդամ, դեմեմբերին՝ 180.000, իսկ առ 1-ը հունվարի 1931 թ.՝ 198.943 անդամ» :

«Կուսակցության անդամների թիվն ընդհանուր առմամբ 20 տոկոսով ավելի կլինի, յեթե հաշվելու լի-

նենք նաև նրանց, վորոնք անդամավճարների մոծման հաշվարկմամբ դեռևս չեն ընդգրկված : Այսպիսով մենք ունենք վոչ թե 200.000 անդամ, այլ մոտավորապես 20 տոկոսով ավելի» :

«Յեթե Կոմյերիտիության 1929 թ. սեպտեմբերի 11-րդ համագումարի ժամանակ 21.630 անդամ էր հաշվվում (թեև նրանցից վոչ բոլորն էյին անդամավճար տալիս, և այդ տեսակետից հարկավոր է գործը բարելավել), ապա 1930 թ. ոգոստոսին արդեն 26.500 անդամ կար : Այս դարգացումը արագ թափով շարունակվեց, և 1931 թ. փետրվարին Կոմյերիտիությունն արդեն ուներ 40.000 անդամ : Այս տարվա մարտի 1-ին ունեյին արդեն 43.000 անդամ» (ընկ. Տեմանի հեղուցումից) :

Յերկրորդ խոշոր հաջողությունն այն է, վոր մի շարք կապիտալիստական յերկրներում աճել և կոմկուսակցությունների ազդեցությունը մասսաների վրա : Գերմանական Կոմկուսակցության հետ միասին, վորը ավելացրեց ուխտագրի ընտրությունների, Բրաունշվիգի կոմունալ հիմնարկությունների ընտրությունների (1930 թ.) և գործարկումների ընտրության ժամանակ շահած ձայների թիվը, հարկավոր է նշել նաև Բուլղարական Բանվորական Կուսակցության ձևը բերած հաջողությունները 1930 թ. կոմունալ, շրջանային և այլ ընտրությունների ժամանակ : Խոշոր հաջողություններ ձևը բերեց նաև չեխոսլովակիական կուսակցությունը գործարկումների ընտրության ժամանակ : Աճել է Լեհաստանի Կոմկուսակցության ազդեցությունն ու դեկավարությունը պրոլետարիատի և դյուղացիության հեղափոխական մարտերի նկատ-

մամբ: Պիլսոնը չինացի անլուր Փաշխտական տերրորի պաշտաններում լեհական Կոմկուսակցութեանը հաջող-վեց մի շարք վայրերում կազմակերպել ու գլխավորել պրոլետարիատի և գյուղացիութեան սլաքաբըր լեհա-կան բուրժուազիայի հարձակման, հարկերի, Փաշխ-տական տերրորի և գործադրիութեան դեմ: Կոմկու-սակցութեան ազդեցութեան աճումը մասսաների մեջ յերևան յեկամ նաև նրանում, վոր մասսայական հեղա-փոխական ցույցեր և գործադուրիների յելույթներ կազմակերպվեցին (Գերմանիայում, Չեխո-Սլովակիա-յում, ՀԱՄՆ-ում, Ավստրիայում, Հնդկաստանում, Լեհաստանում և այլն): Բարձրացել և կոմկուսակցու-թյունների մարտունակութեանը: Կան յերկրներ, ուր զրեթե ամեն ուր այս կամ այն կենտրոնում մասսայա-կան ցույցեր են տեղի ունենում: «Կոմկուսակցություն-ների քաղաքական ազդեցութեան աճման դուրեմբաց բեկումն է ստեղծվել նաև նրանց թվական քանակութեան աճման ուղղութեամբ» (ընկ. Մանուիլսկու ղեկուցու-մից):

Կոմկուսակցությունների թվական քանակութեանն աճել և Գերմանիայում, Լեհաստանում, Իտալիայում, Չինաստանում, Հնդկաչինում, Իսպանիայում, Բուլ-ղարիայում, Ավստրիայում և այլ սեկցիաներում:

Չորրորդ հաջողութեանն այն է, վոր Չինաստա-նում մի քանի տասնյակ միլիոն բնակչութեան ունեցող տերրիտորիայում խորհրդային իշխանութեան և կազ-մակերպվել և Կարմիր Բանակ և ստեղծվել: Չինական Կարմիր բանակի հաջողութեանները նախ և առաջ չի-նական Կոմկուսակցութեան հաջողութեաններն են, վո-րը աչգ բանակի կոմունիստական կորիզն է ստեղծել և

կարողացել է, հիմնվելով ճիշտ քաղաքական գծի վրա, նրան միլիոնավոր գյուղացիութեան անձնուրաց աջակ-ցութեան օտարկա դարձնել: «Չինական խորհուրդների Կարմիր Բանակն արդեն մի շարք վայրում հաղթանակ-ներ է տարել: Նա հետ մղեց Գոմինգանի առաջին հար-ձակումը Յոյանսիում, նա հաղթականորեն ընդլայնում է իր տերրիտորիալ բազան Խունանում և Հուբեյում. վերջին ժամանակներս նա ծանր հարվածներ հասցրեց բուրժուա-կալվածատիրական հակահեղափոխութեանը Հյուսիսային Չինաստանում և Խենանում» (ընկ. Մա-նուիլսկու ղեկուցումից): Չինական Կոմկուսակցութեան անդամների թիվը մեկ տարում 150.000-ից բարձրա-ցավ 200.000-ի: Նա կարողացավ նույնպես մասսայա-կան կազմակերպութեանների ցանց ստեղծել գյուղում, կազմակերպութեաններ, վորոնց ուժն ու ազդեցութեանը արագ թափով աճում են:

Կոմիսներն հինգերորդ խոշոր հաջողութեանն է հանդիսանում Հնդկաչինի Կոմկուսակցութեան վերջնա-կան ձեռնակերպումը, վորի ազդեցութեանը արագ թա-փով աճում է Հնդկաչինի բազմամիլիոն գյուղացիական մասսաների մեջ: Կոմկուսակցութեանը ձեռնակերպվեց նաև Հնդկաստանում, վորն այսօր մարտական հեղա-փոխական ծրագրով հանդես է գալիս ընդդեմ ալյազգի և տեղական բուրժուազիայի: Ծավալող հակաիմպե-րիալիստական սլաքաբըր Հնդկաստանում, վորն ընթա-նում է հաճախակի բնույթ ստացող քաղաքական գոր-ծադուրիներ, իմպերիալիզմի ղեկավար ուժերի և գյու-ղացիութեան ընդհարումների (Բոմբեյ, Կալկաթա, Մադրաս, Կարաչի և այլն) և ղինված ապստամբու-թյունների միջոցով, ուր գործն անցնում է հեղափոխա-

կան ժողովրդի կողմը, — ավելի ու ավելի հաճախ և փչրում հակահեղափոխական գաղափարները:

Ամենակատաղի տերերի, մասսայական զննակա-
հարույթյունների, մահապատիժների, ամբողջ դյուղե-
րի ավերումների պայմաններում՝ ֆրանսիական ուղիու-
պանտների կողմից, ծավալվում և հեղափոխական պայ-
քարը հնդկաչինում բաղմահաղար ցույցերի, զինված
ընդհարումների, մասնակի ապստամբությունների, չի-
նոյնիկների կարվածատերերի ու մանդարինների տների
բրնձի ամբարների ավերումների, դյուղական ինքնա-
վարությունների և տեղ-տեղ ել հյուսիսում, ուր ուժեղ
և չինական հեղափոխությունից սպառնացողությունը, խոր-
հուրդներ կազմակերպելու միջոցով: Չինական հեղա-
փոխությունը և Հնդկաչինի ու Հնդկաստանի հեղա-
փոխական վերելքը փոքրամ են իմպերիալիստական պե-
տությունների դադուլթային քաղաքականությունից հիմ-
քերը: Կոմիսսիոնի ուժեղացող ազդեցությունը Արևելե-
րի այս յերեք հիմնական յերկրներում վեր-
խարի նշանակություն ունի դադուլթային ժողովուրդ-
ների հեղափոխական պայքարի հետագա ծավալման և
միջազգային պրոլետարիատի վողջ հեղափոխական
չարժման համար:

Թե ինչպես մեր լավ աշխատանքի դեպքում կա-
րող են աճել մեր սեկցիաները, այդ մենք կարող ենք
տեսնել ՀԱՄՆ-ի կալֆորնիական շրջանի հետևյալ ո-
րինակից:

«... Յերբ աշխատում են, բանվորները դեպի մեզ
են գալիս: Ահա այդ ժամանակում, այն և՛ դեկտեմբե-
րի 31-ից մինչև հունվարի 6-ը կատարված աշխա-
տանքի զեկուցումը.

1) 6 ժողով և կայացված գործադանի առաջ:

Ներկա են յեղել մոտ 2000 բանվոր: Աղեր են տարա-
ված, «Դեյլի Ուորկեր» և ժետոններ են վաճառվել.
2) 9 ժողով դիշերանոցների դոներին կայացած հերթերի
մոտ: Արդյունքը հավաքված և 500 ստորագրություն
սոցիալական ապահովության որենքի նախագծի տակ,
վորը մշակել և Պրոֆանանություն և գործադրություն
լիգան, «գործադուրկների շարժման» 27 անգամ և հա-
վաքագրված, բաժանված և 1000 որինակ աղդ. 3) 14
ժողով և կայացվել աշխատանքի բորսաներում: Ար-
դյունքը— 42 նոր անգամ հավաքագրվեց, 375 որինակ
«Դեյլի Ուորկեր» վաճառվեց: Յուրաքանչյուր ժողով
ընդգրկել և միջին հաշվով 250 բանվոր, ընդամենը
3500 հոգի. 4) 14 ժողով փակ շինքերում, ուր ներկա
են յեղել 3000 բանվորներ. հավաքված և 160 ստորագ-
րություն. 5) 6 ռայոնական ժողով, ներկա են յեղել
250 հոգի, հավաքագրված և 6 հոգի, վաճառված և 12
որինակ «Դեյլի Ուորկեր», հավաքված և 35 ստորագ-
րություն. 6) 4 ժողով քաղաքային պարկում, ընդ-
գրկված և 2000 բանվոր, հավաքագրված և 27 ան-
գամ, հավաքված և 162 ստորագրություն, վաճառված
և 115 որինակ «Դեյլի Ուորկեր» տարածված և 1000 ո-
րինակ աղդ. 7) անց և կացված 2 դիսկուսիոն յերեկո,
հաճախել են 150 հոգի, հավաքված և 76 ստորագրու-
թյուն, հավաքագրված և 16 նոր անգամ. 8) «ընկեր-
ներ ավտոմոբիլով գործուղվել են ավելի հեռավոր քա-
ղաքներ—Մերիպիլ, Որոսիլ և Ռոզիլ: Տարածված
և 2000 աղդ, վաճառված և 250 որինակ «Դեյլի Ուորկեր»
արված և 100 հայտարարություն գործադուրկների խոր-
հուրդին միանալու մասին. 9) մամուլ և գրականու-
թյուն. հրապարակված են 5 տարբեր աղդեր անգլերեն
լեզվով, 1 աղդ իսպաներենով, 2 աղդ կանադ համար.
10) ընդհանուր նվաճումներ. հավաքագրված և 190

նոր անդամ, համաքված և 1090 ստորագրութիւն, վաճառված և 35 դոլլարի դրահանութիւն, հանդանակված և 38 դոլլար, ընդգրկված և 5000 բանփոր, կայացվել և 55 ժողով, ոգտագործված 14 հոկտոբ: Գործողութիւն տնից դուրս չարտելու դեմ գործոն ընդդէմութիւն ցույց տալու մեկ դեպք և յետև. 11) ընդհանուր արդիւնքը— 10·000 բանփորների յերթ, վորից 2000—ը թափորում և 8000—ը մայթերի վրայով ուղեկցելիս:

«Արդիւնքն անպայման չատ մեծ և, չե՞ վոր կալիֆորնիան այնքան ել պրոլետարական, արդիւնաբերական չըլան չե. իսկ յեթե այդպիսի աշխատանք կատարվեր Դիտորիտում, Յիլադեթիայում և այլ վայրերում, յետ համոզված եմ, վոր նույնպիսի արդիւնքներ կլինէյին» (ընկ. Պյատնիցկու ճառից):

2. ՄԵՐ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆԵՐԸ

Խոչորագույն հաջողութիւնների հետ միասին կոմիւնտերնի սեկցիաների մեծ մասում կան նաեւ մի շարք թույլ կողմեր և բացեր, վորոնք հիմնականում արտահայտվում են նրանով, վոր կոմկուսակցութիւնները յետ են մնացել մասսաների հեղափոխական վերելքից և սոցիալ-դեմոկրատիայի դեմ պայքարելուց: «Բանփորական շարժման մեջ խոչոր տեղաշարժեր են տեղի ունենում, արագանում և բանփոր դասակարգի ձախացումը, քանդվում և սոցիալ-դեմոկրատիայի մասսայական բազան, աճում և մասսաների ակտիվութիւնը, շարժման մեջ են ներգրավվում պրոլետարիատի նոր ու թարմ խավեր, կանայք, յերիտասարդ բանփորներ: Պրոլետարիատին ոգնութիւն են դալիս գյուղացիութիւն և քաղաքային մանր աշխատավորութիւն բայ-

թայվող խավերը, ճնշված ժողովուրդների աշխատավորները (ընկ. Մանուիլսկու դեկլացումից): Դա ընդլայնում և հեղափոխական վերելքի մասսայական բազան և պահանջում և կոմունիստական կուսակցութիւններից զլխավորել ընդարձակվող հեղափոխական վերելքը, մարտականորեն վերադասավորել իրենց շարքերը:

Իրականում կապիտալիստական յերկրների կոմկուսակցութիւնների մեծ մասը դեռ մարտականորեն չի վերադասավորվել, չի անցել պրոլետարիատի մասսայական մարտերի ինքնուրույն ղեկավարմանը: Առանձին գաղութներում, կիսագաղութներում և Յեւրոպայի կապիտալիստական յերկրներում հեղափոխական ճգնաժամի հասունացման կապակցութեամբ առանձնապէս սրվում և յերեք խոչորագույն կապիտալիստական յերկրներ— ԽՍՀՄ-ի, Ֆրանսիայի և Անգլիայի—կոմունիստական շարժման յետ մնալու հարցը:

Կոմունիստական շարժման հետամնացութեան արտահայտվում և, առաջին, նրանում, վոր թերազնահատվում և ձախացող մասսաների հեղափոխական շարժման աճման թափն ու տեմպը:

Մի շարք կապիտալիստական յերկրների բազմաթիւ արդիւնաբերական ուսյուններում բանփորական գործադուլները տարեբայնորեն են առաջացել վող միայն հատուկ ունիորմիստական պրոֆմիութիւնների կամքին, այլև առանց կոմունիստների ակտիւ մասնակցութիւն (Լանկաշիրի և Հարավային Ուելսի գործադուլներն Անգլիայում, քաղաքական և տնտեսական մարտերն Իսպանիայում): Հետամնացութիւնն արտահայտվել և նաեւ գործադուլների շարժման նկատմամբ փառկալեւս ուղիտեղ տեղորդի յերկրներում, վորտեղ

կոմկուսակցություններն ինդհատակյա յեն: Իտալիա-
յում 3 որ— նոյեմբերի 23-ին, 24-ին և 25-ին— գոր-
ծադուրկների ցույցեր տեղի ունեցան «Տա'ց մեր յերե-
խաների համար կամ Մուսոլինիի գլուխը» լողունգով:
Գործադուրկ մասսաների աճող հեղափոխական շար-
ժումը շատ տեղերում ընթանում է տարերայնորեն, ա-
ռանց կոմկուսակցության ղեկավարության ու կազմա-
կերպման: Այնինչ այն տեղերում, ուր գործադուրկնե-
րի մեջ համապատասխան աշխատանք է կատարվում,
խոշոր արդյունքներ են ստացվում: Գործադուրկներն
ակտիվ մասնակցում են ցույցերին, հաճախում են ժո-
ղովները և մտնում է կոմկուսակցության մեջ:

Կոմունիստական ինկլավարության հետամնացու-
թյունն արտահայտվում է նաև գյուղացիների ծավալ-
վող հեղափոխական շարժման նկատմամբ: Իբրեւ յորի-
նակ կարող է ծառայել Արեւմտյան Ուկրաինայի կո-
մունիստական կուսակցությունը, վորը չմասնակցեց
Արեւմտյան Ուկրաինայում ծավալված գյուղացիական
խոշոր շարժմանը:

Յերկրորդ, հետամնացությունն արտահայտվում է
նրանով, վոր կոմկուսակցությունները չեն կարողա-
նում բանվորների և գյուղացիության աշխատավորա-
կան մասսաների ամենուրյա կոնկրետ կարիքների հի-
ման վրա մասսաներին մոբիլիզացիայի յենթարկել հե-
ղափոխական պայքարի համար: Կոմկուսակցություն-
ների պահանջները հաճախ վերացական ինուլթ են կը-
րում, բանվորական մասսաների շահերը չեն չոչա-
փում: Ամերիկայում լեռնադործների գործադուրկի ժա-
մանակ հանդես ելին բերված «բանվորա-Ֆերմերական
կառավարություն», «հանքերի աղագնացում» լողունգ
ները— և վոչ մի խոսք գործադուրկավոր բանվորների

անմիջական պահանջների մասին (ընկ. Պատնիցկու-
ճառից):

Մեր բլիշները և սրտփմրությունները դեռևս չեն
սովորել բայլչիվիկորեն մասնաբախան աշխատանք
կատարել աշխատավարձի իջեցման, բանվորական որ-
վա յերկարացման, աշխատանքի լարվածության, մաս-
սայական արձակուրդների, սոցիալական անպահու-
թյան սիստեմի սահմանափակման, հետպատերազմյան
չրջանում սրուկտորիատի կողմից բուրժուազիայից
պոկված քաղաքական և սոցիալական նվաճումների
վերացման դեմ: Անուշաղիր վերաբերմունքը սրուկ-
վերացման դեմ: Անուշաղիր վերաբերմունքը սրուկ-
տարիատի ամենուրյա կարիքների նկատմամբ՝ անդբո-
ւարձալ նաև փետվարի 25-ի գործադուրկյան մի-
ջադպարին որվա անցկացման վրա: Կոմինտերնի սեկ-
ցիաները մեծ մասամբ չկարողացան սրուկտորիատի
հեղափոխական ակտիվությունը մոբիլիզացիայի յեն-
թարկել կարիքների և կոնկրետ պահանջների շուրջը:
Հաճախակի անտեսվում և սխալ է կիրառվում միասնա-
կան Ֆրոնտն ընդդեմ բուրժուազիայի և սոցիալ-Ֆա-
շիզմի: Կոմինտերնի շատ սեկցիաներ արդեն չրջա-
ւարձ կատարել են բանվորական մասսաների ամենուրյա
պահանջների ուղղությամբ: Բայց սրտփմրութենական
աշխատանքի ասպարիդում այդ չրջաւարձը դեռևս չա-
փազանց աննշան է:

Յերկրորդ, հետամնացությունն արտահայտվում է
նրանով, վոր շարունակվում է կոմկուսակցության
քաղաքական աղդեցության թույլ կաղմակերպչական
ամբացումը: Դեռ շատ տեղերում կոմկուսակցություն-
ները չեն կարողացել նվաճել գործարաններն ու ֆար-
բիկաները: Դեռ շատ ուր է կուսակցական ու սրտփ-
մրութենական աշխատանքի ծանրության կենտրոնը

ձեռնարկությունները փոխադրելու, ֆարքիկա-դոր-
ծարանային բջիջներ ստեղծելու հարցը: ՀԱՄՆ-ում
կուսակցության անդամները 10 տոկոսն են միայն ընդ-
նում ֆարքիկա-դործարանային բջիջներին, Չեխո-Սլո-
վակիայում՝ 14 տոկոս: Գոյություն ունի նաև անդամ-
ների մեծ հոսանքություն, վերը մի քանի տեղ, որինսփ-
ծրանսլայում, հասնում է մոտ 50 տոկոսի:

Կոմկուսակցության կազմակերպչական հետամնա-
ցությունը քաղաքական ազդեցություն ունի անմիջապես,
դա կոմիտեներն սեկցիաների հին, խորապես արմա-
տացած հիվանդությունն է, վերը նախապատերազմա-
կան շրջանից է ժառանգված: Կազմակերպչական հե-
տամնացությունը տառապում է անարխո-սինդիկալիտ-
տական արհամարհանքով՝ հանդես ալոցիտարիատի
մասսայական քաղաքական կազմակերպման սոցիալ-
դեմոկրատական, պարլամենտական ձևվերով: Սեկցի-
անների այս հիվանդությունը նաև նրանումն է, վեր
ՀամԿ(բ)Կ-ի կազմակերպչական ձևվերը մեխանիկորեն
փոխադրվում են կապիտալիստական յերկրների կոմ-
կուսակցությունները: Շատ կոմունիստներ դեռևս չեն
ըմբռնում կոմկուսակցության կազմակերպչական խն-
դիրները, այն է՝ ձեռնարկություններում ամուր կազ-
մակերպություններ ստեղծելը, և դրա փոխարեն կըզ-
շում են փողոցային կազմակերպման հին ձևվին:

Չորրորդ, հետամնացությունն իր արտահայտու-
թյունը դառավ նրանում, վեր Ֆիննական կոմկուսակցու-
թյունը 1930 թ. ամրան փաստորեն նահանջեց ֆաշիզմի
առջևից: Այդ անձնատվություն հիմնական պատճառը
դարձան Ֆիննական կոմկուսակցության այն ուղորտու-
նիտական իլյուզիաները, թե պետք է հարմարվել «բե-
զալության», Ֆիննական բուրժուազիայի գիտատուրա-

յի ուժերին: Ֆիննական կոմկուսակցությունը ժամակին
չգիտակցեց յերրորդ շրջանի խնդիրները, չգիտակցեց
կուսակցության քաղաքականության մեջ մեծական
շրջադարձ կատարելու անհրաժեշտությունը, հատկա-
պես այն պահից, յերբ Ֆինլանդիան թեմակոխեց տնտե-
սական ճգնաժամի շրջանը (1929 թ.) և Ֆիննական բուր-
ժուազիան սարսափով համակրեց ԽՍՀՄ-ի վիթխարի
տնտեսական զարգացման հանդեսը: Փոխանակ տրն-
տեսական մարտերի և հեղափոխական պայքար ծաղա-
լելու, Ֆիննական կոմկուսակցությունը հանուն լեզու
հնարավորությունների պահպանման սուղվեց լեզու
կազմակերպությունների մեջ, չամբարեց անլեզու
կազմակերպությունների այն աշխատանքի ղեկավա-
րությունը և յերկար ժամանակ հաշտվեց այսպես կոչ-
ված «ձախերի» ուղորտունիստական տակտիկայի հետ,
«ձախեր», վերոնք պաշտպանում էին ամեն գնով սո-
ցիալ-դեմոկրատների հետ միասնություն կազմելու
անհրաժեշտությունը: Ֆիննական կոմկուսակցությունն
ուղղում է իր սխալները, վերականգնում է կոմկու-
սակցության սնվեղալ ապարատը: Ֆիննական բուրժու-
ազիային չհաջողվեց խեղդել կոմունիստական շար-
ժումը Ֆինլանդիայում, բայց Ֆինլանդիայի իրադար-
ձությունները դաս և նախազգուշացում պետք է հան-
գիտանան կոմիտեների բոլոր սեկցիաների համար:

Հինգերորդ, կոմունիստական ղեկավարության
հետամնացությունն արտահայտվեց նաև նրանով, վեր
«իմպերիալիստական յերկրների կոմկուսակցություն-
ները բավականաչափ աջակցություն ցույց չտվին դա-
դութների ու կիսադադութների հեղափոխական-ազա-
տագրական շարժմանը և տիրող ազդությունները
թույլ մասնակցություն ունեցան յեվրոպական յերկր-

ների ճնշված ժողովուրդների հեղափոխական-ազատագրական շարժումներին» (ընկ. Մանուկըսկու թեզիսներից) :

Վեցերորդ. հետամնացությունն արտահայտվեց նրանով, վոր բավարար պայքար չծավալվեց Փաշիգմի և սոցիալ-Փաշիգմի դեմ : Անբավարար պայքարը Փաշիգմի և սոցիալ-Փաշիգմի դեմ իր ձևակերպումը դեռ տավ այն թեորիայում, ըստ վորի սոցիալ-Փաշիգմը «փոքրագույն չարիք» և Փաշիգմի նկատմամբ, առանց հասկանալու, վոր Փաշիգմը վոչ այլ ինչ է, յեթե վոչ բուրժուական դիկտատուրայի այլաձևություններից մեկը : Դա բուրժուական դիկտատուրային և սոցիալ-դեմոկրատիային հնարավորություն տվեց մասնավրել իրենց համար վատթարացած պայմաններում՝ պարլամենտարիզմի, Յունգի պլանի, վերսայլյան դաշնագրի և այլ հարցերի շուրջը :

Յոթերորդ. կոմիսներնի սեկցիաների հետամնացությունն արտահայտվեց նրանով, վոր անբավարար ղեկավարություն ցույց տվեց կոմյեբիտմիության աշխատանքի նկատմամբ, վորը մի շարք յերկրներում այն պիտի թեբուություններ ունի, վորոնց չնորհիվ Անգլիայում և Ֆրանսիայում անդամների թիվը պակասել է : Կոմիսները ժամանակին ազդարարեց այս վտանգը և այժմ կոմիսներնի սեկցիաների ուղղությունն և հրավիրում այն խոշոր կարեվորության վրա, վորպիսին ունի կոմյեբիտմիության աշխատանքը, հատկապես հակախորհրդային ինտերվենցիայի պատրաստության շրջանում :

3. ՄԵՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Կոմիսներնի սեկցիաներն իրենց հետագա աշխատանքի ընթացքում պետք է իրենց ուղղությունը կենտրոնացնեն հետեվյալ հիմնական խնդիրների վրա :

Կենտրոնական խնդիրը. «վորը դրված է բոլոր կոմունիստական կուսակցությունների առաջ, կայանում է նրանում, վոր պետք է նվաճել բանվոր դասակարգի մեծամասնությունը, վորպես բանվոր դասակարգին պրոլետարիատի դիկտատուրայի համար վճռական պայքարի հանելու անհրաժեշտ միջաման» (ընկ. Մանուկըսկու ղեկուցման թեզիսներից) : Այս խնդրի կերպարումը պահանջում է, վորպեսզի կոմունիստական կուսակցությունները դառնան բանվոր դասակարգի մասսայական կուսակցություններ, յերկրի վողջ քաղաքային կյանքի ակտիվ գործոններ : Այս խնդրի կիրառումը պահանջում է ամրայնել ինքնուրույն հեղափոխական պրոֆշարժումը և ինքնուրույն պրոֆմիությունները, վորպես իսկական կազմակերպություններ, վորոնք ընդունակ լինեն գործնականում դառնալ կոմ-կուսակցությունից դեպի բանվորական լայն մասսաները ձգված շարժատար փոկեր :

Բանվոր դասակարգի մեծամասնության նվաճման համար մղվող պայքարը տվյալ ետպում պետք է ընթանա հետեվյալ ուղղություններով .

1. Պայքարել կապիտալի հարձակման դեմ և կազմակերպել պրոլետարիատի լայն իսկախարձակում ընդդեմ աշխատավարձի իջեցման, հանուն նրա բարձրացման, ընդդեմ մասսայական արձակումների, հաշտության 7-ամյա բանվորական սրվա՝ աշխատավարձի լրիվ պահպանմամբ, հանուն սոցիալական ապահովության՝ ձեռնարկատերերի և կապիտալիստների հաշիվին, հաշտության գործադուրկներին անհապաղ օգնություն ցույց տալու :

2. Պայքարել բուրժուական դիկտատուրայի բոլոր տեսակների դեմ ընդդեմ ձեռնարկատիրական և վոս-

տիկանական տերրորի, հանուն հեղափոխական բան-
վորական կազմակերպությունների, մամուլի, ժողով-
ների և խոսքի ադատության, հանուն ֆաշիստական
կազմակերպությունների անհապաղ ցրման, հանուն
նրանց զինաթափման և բանվորների ղինման՝ ֆա-
շիստների հարձակումից պաշտպանվելու համար, ընդ-
դեմ կապիտալիստական տերրորի գաղութներում, մաս-
նաշահական քաղաքական գործադուլների պրոպագանդա,
կազմակերպում և անցկացում, վտրպես քաղաքական
սեակցիայի և բուրժուական դիկտատուրայի բոլոր
տեսակները դեմ պայքարելու միջոց-մասնաշահական ինք-
նապաշտպանության կազմակերպում գործարանային
քաղաքով:

3. Պայքարել իմպերիալիստական պատերազմի և
հակախորհրդային ռազմական ինտերվենցիայի դեմ
մերկացնել իմպերիալիստական կառավարությունների
ռազմական-ինտերվենցիոն պատրաստությունները,
պայքարել Զինատանի Խորհրդային չրջանների ինտեր-
վենցիայի յենթարկելու դեմ, կոմկուսակցությունների
կողմից ժամանակին մի շարք կազմակերպչական մի-
ջոցներ ձեռք առնել լիակատար անկեղալ դրության
անցնելիս պատրաստ լինելու համար, ուժեղացնել հա-
կամիլիտարիստական աշխատանքը, ուժեղացնել աշ-
խատանքը բանվոր յերիտասարդության մեջ:

4. Հեղափոխական յեղույթները բոլոր ձեւերը նա-
խապատրաստելիս և այն ծավալելիս կոմիւնտերնի սեկ-
ցիաները պետք է անպայման ամենամոտոգր և հետեւի-
դական պայքար մղեն սոցիալ-դեմոկրատական և ռե-
ֆորմիստական առաջնորդների դեմ. հենց նրանց իսկ
դավաճանությամբ մերկացնել նրանց «ձախ» մասնավոր-
ները: Դրա հետ միաժամանակ, հիմք ունենալով միա-

նական ֆրոնտ վարից, պետք է համառ աշխատանք կա-
տարել սոցիալ դեմոկրատական բանվորներին և ռե-
ֆորմիստական պրոֆմիտությունների անդամներին նվա-
ճելու համար: Կոմիւնտերնի սեկցիաների վողջ աշխա-
տանքը պետք է կոնկրետ պահանջներով տոգորված
լինի և յուրաքանչյուր մասնակի պահանջը պետք է յեն-
թակա դարձվի պրոլետարիատի հիմնական քաղաքական
նպատակներին: Ուժեղացնելով ամենորյա պայքարը
սոցիալ-դեմոկրատական առաջնորդների դեմ, կոմիւն-
տերնի սեկցիաները պետք է անխնա պայքարեն այն
թեորիայի դեմ, ըստ վորի սոցիալ ֆաշիզմը ֆաշիզմի
համեմատությամբ «փոքրագույն չարիք» է համար-
վում:

5. Կոմիւնտերնի սեկցիաներն իր ամբողջ լայնու-
թյամբ պետք է դնեն կոմկուսակցությունների քաղա-
քական աղղեցության նկատմամբ ունեցած կազմակերպ-
չական հետամնացությունը լիվիդացիայի յենթարկե-
լու հարցը: Ֆինանսական կապիտալի դասակարգային
կազմակերպություններին, նրա տրեստներին, դանադան
տեսակի միություններին և ֆաշիստական ջոկատներին
պրոլետարները պետք է հակադրեն ձեռնարկություն-
ները իրենց կազմակերպությունները:

6. Զարգացող հեղափոխական սրայքարն իր ամ-
բողջ լրջությամբ դնում է չքավոր և մանր գյուղացիու-
թյան լայն խավերին պրոլետարիատի կողմը գրավելու
հարցը: Ագրարային ճգնաժամի պայմաններում յերբ
գյուղացիության միլիոնավոր մասսաները կոր-
ծանվում, աղքատանում և սովամահ են լինում, գյու-
ղացիության հիմնական մասսաների նախճման համար
պայքարելը կրկնապատիկ կարևոր նշանակություն է
ներկայացնում: Կոմկուսակցություններն իրենց վողջ

ռութերով պետք է աջակցեն, կազմակերպեն և գլխավորեն բուրժուազիաի և կալվածատերերի դեմ ուղղված գյուղացիական հեղափոխական յեղույթները: Պրոլետարիատի և գյուղացիության դաշինքի հարցին հատուկ ուշադրություն պետք է նվիրեն կոմկուսակցություններն ագրարային-կադիտալիստական յերկրներում, վորանդ իմպերիալիստական բուրժուազիան ամենակատաղի պատրաստություններ է տեսնում ԽՍՀՄ-ի դեմ ինտերպենցիա սկսելու ամար:

Կապիտալիստական յերկրներում անընդհատ խորացող տնտեսական ճգնաժամը և կապիտալիզմի սըը-
ժող հակասություններն իր ամբողջ հասակով դնում են
ճգնաժամից դուրս դալու հարցը: Այս կապակցու-
թյամբ հատուկ նշանակութուն և ստանում հակախոր-
հրդային ինտերվենցիայի դեմ պայքարելու խնդիրը,
ինտերվենցիա մղող բուրժուազիան հույս ունի յեկը
գտնել ճգնաժամից դուրս դալու համար: Կոմինտերնի
սեկցիաները ամեն միջոցի պետք և դիմեն բուրժուա-
զիայի ինտերվենցիոնիստական պլանների դեմ պայքա-
րելու համար: Մերկացնելով բուրժուազիայի ինտեր-
վենցիոնիստական պլանները և իմպերիալիստական
նոր պատերազմների պատրաստությունները, Անգլիա-
յի կոմունիստները պետք և անվհեր պայքարեն Անգ-
լիայի կողմից կեղեքվող գաղութային ժողովուրդների
համար: Ֆրանսիայի կոմունիստները, Գերմանիայում
հեղափոխական ճգնաժամի տարրերի հասունացման
առնչությամբ, պետք և ուժեղացնեն աշխատանքը
Ֆրանսիական իմպերիալիզմի դեմ, այդ ամենաթալան-
չիական ամենամակարույժ իմպերիալիզմի, մորը հե-
ղափոխական շարժումների ճնշման յեմբոսական ժան-
դարմն և հանդիսանում: Չեխո-Սլովակիայի կոմու-

Ներսէսները պետք է ուժեղացնեն մատասների մօրելիլդա-
ցիանն պալքարելու աշխատավարձի ցածր մակարդակի
դեմ և այն դերի դեմ, վորպիսին ունի Զեխո-Սլովա-
կիան իրրև հակախորհրդային պատերազմի ռազմա-
մթերքի հալթայթման ամենադլխավոր ռեզերվուար :
Լեհաստանի կոմունիստները պետք է պալքարեն լեհա-
կան իմպերիալիզմի միլիտարիզմի և ռազմական ին-
տրվենցիայի դեմ, հակախորհրդային ինտերվենցիայի
դեմ, պալքարելը կապելով մատասների ամենորյա կա-
րիքների պաշտպանության և զյուզացիության հակա-
հարկային չարժման հետ :

Կոմիտուսակցութիւններն իրենց պայքարում պետք է յենին յուրաքանչյուր առանձին յրկրում ճշմարտամի պատճառով ստեղծված կոնկրետ իրադրութեան վերլուծութիւնից և դրան համապատասխան յուրաքանչյուր առանձին յերկրում ճշմարտամի պատճառով ստեղծված կոնկրետ իրադրութեան վերլուծութիւնից և դրան համապատասխան յուրաքանչյուր յերկրում նշեն հակախորհրդային ինտերվենցիայի և ճշմարտամից դուրս գալու կապիտալիստական յեղի դեմ մղվելիք պայքարի բովանդակութիւնը, ուղիները և մեթոդները:

ները:
Ճգնաթամից դուրս գալու կապիտալիստական յեղքին, ինտերվենյւոյին և իմպերիալիստական նոր պատերազմներին կոմիւնտերների սեկցիաները պետք է հասկացնեն մգնաթամից դուրս գալու հեղափոխական յեղքը: Ժգնաթամից դուրս գալու այդ հեղափոխական յեղքին համար պայքարում ԽՍՀՄ-ի գերը խոշոր հեղափոխականացնող նշանակութուն ունի: Հեղափոխական պայքարին նրա փորձը, սոցիալիստական շինարարության առաջարկում նրա ձեռք բերած փութիւնքը, անհախճա-

179

թաց նվաճումները ըստագույն որինակն են ծառայում
հզնաժամից դուրս դալու հեղափոխական յնլըի հա-
մար: Այս փորձը Համկոմկուսին նվիրված, հերոսա-
կան այս պայքարը պեսը և հաշվի առնվեն կոմիւնտերնի
սեկցիաների կողմից:

«Միայն կռվելով և, վոր մենք, կոմունիստներս,
դուրս կգանք ճգնաժամից, միայն կռվելով և, վոր մենք
ավելի ահարկու մի ուժ կդառնանք կապիտալիստական
աշխարհի համար, քան այդպիսին եյինք պատերազմ-
ների և հեղափոխության առաջին շրջանում, կռվելով
և, վոր մենք կհաղթահարենք կոմկուսակցությունների
հետամնացությունը և մոտալուտ կդարձնենք պրո-
լետարիատի վճռական հաղթանակի ժամը» (ընկ. Մա-
նուիլսկու յեղափոխման ճառից):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԻԳԿ-Ի XI ՊԼԵՆՈՒՄԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ

ՄԱՍԻՆ ԶԵԿՈՒՅԵԼՈՒ ՊԼԱՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

I. Յերկու աշխարհ	6
II. Իմպերիալիստական նոր պատերազմների և հակա- թարիքային ինտերվենցիայի վտանգը	9
III. Հեղափոխական վերելքը և հեղափոխական հզնաժ- մի նախադրյալների աճումը	13
IV. Ֆաշիզմը և սոցիալ-ֆաշիզմը	17
V. Կոմիւնտերնի սեկցիաների գրությունը և առաջիկա խնդիրները	21

I. ՅԵՐԿՈՒ ԱՇԽԱՐՀ

I. ԿԱՌՈՒՅՎՈՂ ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ԱՇԽԱՐՀ ՅԵՎ, ԿԱՊԻ-
ՏԱԼԻԶՄԻ ԱՇԽԱՐՀ

1. Տնտեսական հզնաժամը կապիտալի յերկրներում և սոցիալիստական շինարարության բուռն վերելքը ԽՍՀՄ-ում	27
2. Հզնաժամի բնույթը	28
3. Սրդյունաբերության վերելքը ԽՍՀՄ-ում	31

II. ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԸ ԿԱՊԻՏԱԼԻ
ՅԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ ԽՍՀՄ-ում.

1. Հսկայական գործադրւթյուն կապիտալի յերկրնե- րում և բանուծի պակասություն ԽՍՀՄ-ում	38
2. Աշխատավարձը կապիտալի յերկրներում և ԽՍՀՄ-ում	40
3. Սոցիալական ապահովւթյունը կապիտալի յերկրնե- րում և ԽՍՀՄ-ում	42

III. ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԳՆԱԺԱՄԸ ՍՈ-
ՑԻԱԼ-ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԱՅԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

II. ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԻ ՅԵՎ ՀԱՆԱԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՆՏԵՐՎԵՆՅԱ- ՅԻ ՎՏԱՆԳԸ

1. Հակաուրբյունների սրուճը կապիտալիստական աշ- խարհում	56
2. Միջազգային հարաբերությունների հանգուցային հակաուրբյունը	58
3. Ինտերվենցիայի նախապատրաստությունը	60
4. Սոցիալ-դեմոկրատիայի դերը ինտերվենցիայի նա- խապատրաստության գործում	74
5. ԽՍՀՄ-ի խաղաղության փառափառությունը	
6. Պայքար ինտերվենցիայի և իմպերիալիստական նոր պատերազմների վտանգի դեմ	80

III. ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼՔԸ ՅԵՎ ՀԵՂԱՓՈ- ԽԱԿԱՆ ՀԳՆԱԺԱՄԻ ՆԱԽԱԴՐՅԱԼՆԵՐԻ ԱՃՈՒՄԸ

1. Համաշխարհային ճգնաժամի սոցիալ-փառափառ հետեվանքները	91
2. Հեղափոխական վերելքը	95
3. Հեղափոխական ճգնաժամի տարրերի աճումը	114

IV. ՖԱՇԻԶՄԸ ՅԵՎ ՍՈՑԻԱԼ ՖԱՇԻԶՄԸ

1. Ֆաշիզմի բնութագրությունը	125
2. Ֆաշիզմի գնահատման սխալները	132
3. Սոցիալ-ֆաշիզմի մասին	140

V. ԿՈՄՒՆՏԵՐՆԻ ՍԵԿՅԻԱՆԵՐԻ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԱՌԱՋԻՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1. Մեր հաջողությունները	153
2. Մեր բերությունները	162
3. Մեր խնդիրները	168

ԳԻՆԸ 50 ԿՈՊ. (5½ ռ.)

4 90

ИТОГИ XI ПЛЕНУМА ИККИ

Госиздат ССР Армени
Эривань 1981

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0191312

